

ALMANAC
DE
LA REVISTA
1919

ALMANAC DE
"LA REVISTA"

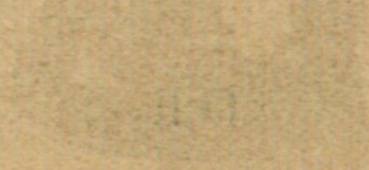
ALMANAC
DE
LA REVISTA
1919

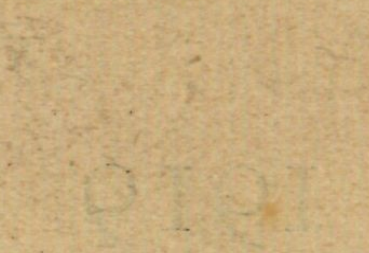
"LA REVISTA" CORTS CATALANES, 613
BARCELONA

1.42.32

LA REVISTA

LA REVISTA

LA REVISTA

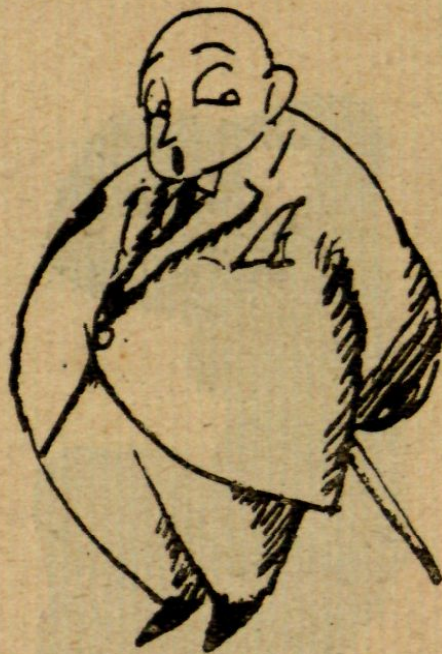
LA REVISTA

ESCOLA D'ART

D'IGNASI MALLOL

Parlar de N'Ignasi Mallol, pintor, i esclatar en un espetec d'interjeccions lloatòries és tot ú. Es tanta la seva força, ja sigui en el puny, ja sigui en el pinzell, ja sigui en el cor, que no li ha quedat més remei que posar una escola per aprofitar la deü d'energia que brolla sobrera d'ell mateix i canalitzar-la en tendres vocacions de artista. Perxò ha posat l'Escola d'Art domiciliada en el Consell de Cent, 369, on va la joventut a corrua feta. Nosaltres, que tenim la imaginació com desenrotllada, ja veiem, anys enllà, un Mallol madur voltat de glòria per les seves pintures, passejant-se satisfet en mig de Barcelona, i rebent salutacions reverents dels millors pintors joves d'aquella època que el dia menys pensat li donaran un banquet i es faran retratar tots plegats, amb ell al mig, i encara cantaran *Els Segadors* de sobretaula.

G. HOMAR

MOBLES

La meva dona prou me diu cada dia — Farigoles, Farigoles, havem de posar antiguitats a casa que ara és de gran moda, — jo, la veritat no sabia ben bé el que volia dir amb això però em record que la meva mare (q. a. c. s.) deia sempre al meu pare — Farigoles, Farigoles, aquest mobles son massa vells, tindriem de posar mobles moderns. — El desig, doncs, de la meva dona devia ser el mateix de la meva mare, però al revés. Aquesta doble voluntat maternal i conjugal em feia estar amb un dubte anguniós. Farigoles, Farigoles, jo em deia, ara que has fet algun calé hauries de canviar el mobiliari de casa. Però no saps si agafar-te als mobles moderns o als mobles antics. I vetaquí que avui he fet un cop de cap i m'he ficat a la casa Homar, del carrer de la Canuda, n.º 4, decidit a trencar aquest dubte. Però oh! Déu meu: El dubte no ha fet més que créixer perquè davant d'aquestes cornucòpies i aquest bufets i aquells llits d'innombrables dinasties reials ja no sé si posar la casa d'una manera o d'un altre. Ara que tinc alguna pesseta no sé què fer, perquè si us he de dir la veritat, m'enduria tots els mobles d'aquesta casa.

P. REIG I FILL

MOBLES

Encara que vostès em vegin dibuixat aquí dalt, assegut en aquesta còmoda butaca, no es pensin que sigui un ser inexistent imaginat per un artista que està de broma: só un senyor de debò, que no em dic senyor Esteve encara que ho sembli, i que he comprat un mobiliari a la Casa P. Reig i Fill, Rambla de Catalunya, 23. N'estic tan content que m'he fet retratar tot seguit, ajasat, gairebé, en aquest silló meravellós que sembla projectat per aquell cèlebre Altadill, famós en els anys de la peresa barcelonina. I si vostès em volguessin creure anirien a l'esmentada casa de mobles i es comprarien una butaca d'aquelles que la gent erudita en diuen yankees i que són tan toves de molles que quan hom hi seu, té la sensació que naufraga sobre una enorme marenga.

UAB

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

EUGENI SUBIRANA

LLIBRETER

Aquest capellà de la nostra major consideració que acaba d'arribar, naturalment, de Vich i que rep la salutació respectuosa del senyor Canons, cap on va tan decidit i amb aquest sac de mà que si bada li afaitaran? La pregunta no admet vacil·lació. No va ni a la fonda (perquè dinarà de convidat), ni a la Catedral, ni a casa del Senyor Bisbe. Se'n va de dret a Can Subirana, Portaferriassa, n.º 14, a comprar la darrera novetat editorial de literatura religiosa. Des que ha sortit de l'estació que no pensa res més i la boca se li fa aigua tan sols de pensar en l'instant beatíssim que obrirà el llibre on la inspiració divina li serà revelada a través les paraules dels nostres Doctors de l'Església — honra de l'humanal llinatge.

ESCOLA D'ART

DE RAFAEL BENET

L'art nou a Catalunya, com a perfectament desclòs en l'alba d'un Renaixement, s'ha produït per escoles, per nuclis ciutadans o comarcals: l'Escola d'Olot, amb els Vayreda, Clarà, Pasqual, etc., l'Escola de Vilanova, amb els Cabanyes, Ricart, Sala, Ràfols, etc., l'Escola de Girona, amb els Massó, Montsalvatge, etc.; la de Terrassa, amb els Vancells, Benet, Viver, Armengol, Badrines. En Rafael Benet, doncs, és el cap visible i actiu d'una d'aquestes escoles, de la de Terrassa (que els senyors Esteves il·lustradets en diuen antiga Egara). Ara que, naturalment, en dir Escola Benet no volem dir ben bé Escola de Terrassa encara que l'Escola de Terrassa tingui per home d'empenta En Rafael Benet. L'Escola Benet és un centre pedagògic d'art que el notable pintor, no menys notable amic, té instal·lat en el Carrer de la Canuda, n.º 2, i en la qual hom hi prepara grans artistes que ompliran Catalunya de teles i de glòria.

CONFITER I PASTISSER

RAMBLA DE LES FLORS, 30

Mireu si és dolça Barcelona, que de la seva dolçor fins en roman ungida un pàgina d'almanac. Els que no senten l'enyor, en havent dinat, d'una disbauxa de pastissos que faci perdonable la llista monòtona dels entremesos, no honoren llur ciutadania. Perquè els llamins són en els àgapes com els besos en el llanguir amorós. I ai d'aquells que emmetzinen llurs enamoraments d'una pèrfida luxúria i no heuen la divina delectança d'un besar! Una solitud espantosa turmentada pel remordiment aspre, li serà el puniment meritat. Però, ai també dels que extremen llur gola sense adeltar-se en unes postres de confiteria! Una recança i una melangia amargues els empeny a un ensopiment funest.

Sigui dita benemèrita la puel·la pròdiga a oferir les seves temples i benemèrit el ciutadà Romeu, que amb els múltiples ressorts de son art, segellat amb la creu de San Jordi i amb l'ensenya de la pàtria, fa sobreixir de pastissos innúmers els mostradors del seu establiment i reivindica la dolçor immortal de la ciutat.

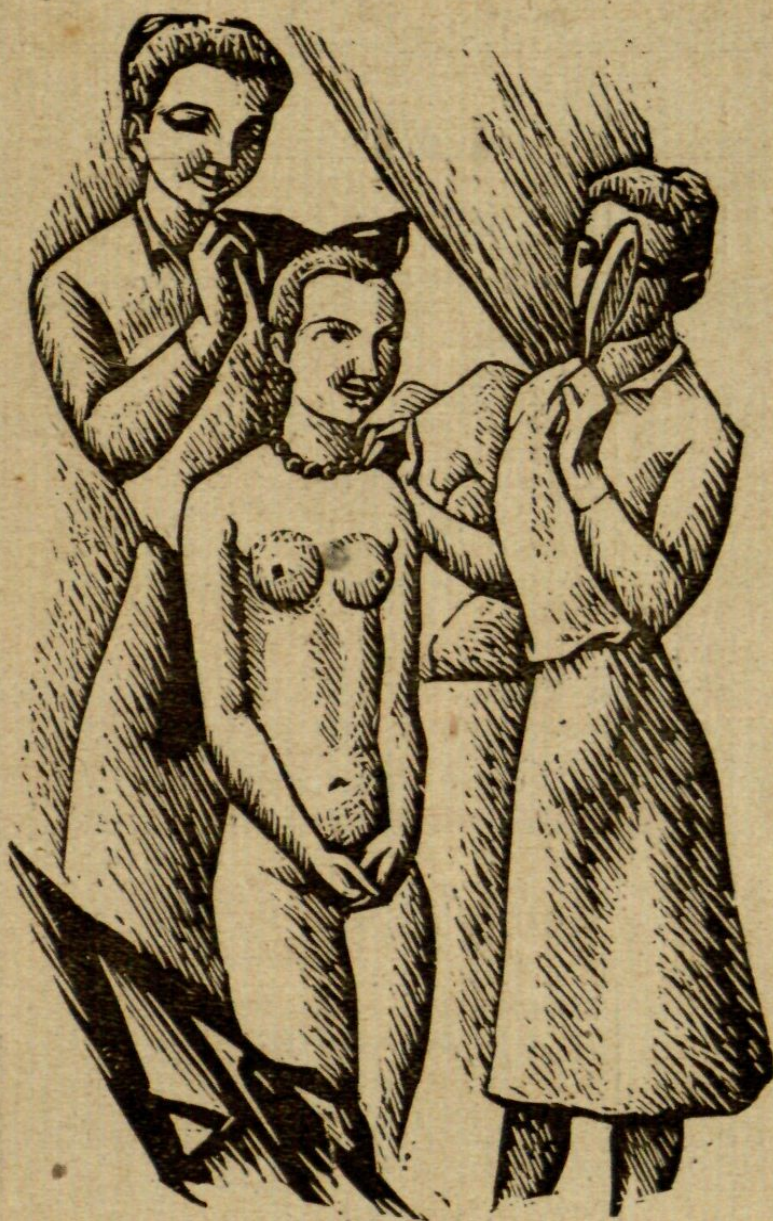
CALENDARI

GENER

SOL		DIES	FESTES	FASES de la lluna	LLUNA	
Surt	Pon				Surt	Pon
H. M.	H. M.				H. M.	H. M.
7 17	16 33	1 Dimec.	✠ LA CIRCUMCISIÓ DE N. S. J.		7 11	16 55
7 17	16 33	2 Dijous	S. Macari ab. i S. Espiridió bisbe.		7 52	18 1
			<i>Lluna nova a les 8 h. 24 m. a Capricorní.</i>	●		
7 18	16 34	3 Div.	S. Daniel mr. i Sta. Genoveva vg.		8 28	19 8
7 18	16 35	4 Dis.	S. Titus b. i cf. i Sta. Dafrosa mr.		9 0	20 17
7 18	16 36	5 Dium.	<i>El Dolcissim Nom de Jesús.</i>		9 30	21 26
7 18	16 37	6 Dilluns	✠ REIS.		10 0	22 42
7 17	16 38	7 Dimarts	S. Ramon de Penyafort i S. Julià.		10 29	23 46
7 17	16 39	8 Dimec.	S. Teòfil diaca i S. Eladi mr.		11 1	» »
7 17	16 40	9 Dijous	S. Julià i la seva esposa Sta. Basilisa.		11 37	0 57
			<i>Quart creixent a les 10 h. 55 m. a Aries.</i>	☾		
7 17	16 41	10 Div.	S. Nicanor i S. Gonçal d'Amarante		12 18	2 7
7 17	16 42	11 Dis.	S. Higiní p. m. i S. Salvi mr.		13 6	3 20
7 16	16 43	12 Dium.	S. Arcadi i S. Alfred ab. del Cister.		14 1	4 25
7 16	16 44	13 Dilluns	S. Gumersind cf. i Sta. Glàfira vg.		15 3	5 24
7 16	16 46	14 Dimarts	S. Hilari b. i dr. i Sta. Macrina.		16 9	6 35
7 15	16 47	15 Dimec.	S. Pau ermità i S. Mauro ab.		17 16	6 58
7 15	16 48	16 Dijous	S. Fulgenci i S. Marcel.		18 23	7 35
			<i>Lluna plena a les 8 h. 44 m. a Càncer.</i>	☾		
7 14	16 49	17 Div.	S. Antoni ab. i Sta. Rosalina.		19 29	8 7
7 14	16 50	18 Dis.	La Càtedra de Sant Pere a Roma.		20 31	8 36
7 13	16 51	19 Dium.	LA SAGRADA FAMÍLIA i S. Canut rei.		21 31	9 1
7 13	16 53	20 Dilluns	S. Fabià p. mr. i S. Sebastià mr.		22 32	9 34
7 12	16 54	21 Dimarts	S. Fructuós b. mr. i Sta. Agnès vg.		23 30	9 52
			• Sol a AQUARI			
7 11	16 55	22 Dimec.	S. Vicents espanyol i S. Anastasi mrs.		» »	10 20
7 11	16 56	23 Dijous	S. Ildefons i Sta. Emerenciana vg.		0 29	10 51
7 10	16 57	24 Div.	S. Timoteu b. i S. Tirs mr.		1 28	11 22
			<i>Quart minvant a les 4 h. 22 m. a Escorpió.</i>	☾		
7 9	16 59	25 Dis.	La Conversió de S. Pau apòstol.		2 26	12 3
7 8	17 0	26 Dium.	S. Policarp b. mr. i Sta. Paula vda.		3 32	12 48
7 8	17 1	27 Dilluns	S. Joan Crisòstom i S. Mer.		4 14	13 40
7 7	17 2	28 Dimarts	S. Julià de Cuenca i S. Ciril, ob.		5 3	14 40
7 6	17 4	29 Dimec.	S. Francesc de Sales dr. i S. Valeri.		5 47	15 44
7 5	17 5	30 Dijous	Stes. Martina i Aldegundis vgs.		6 25	16 51
7 4	17 6	31 Div.	S. Pere Nolasc cf. i fdr.		7 0	18 2
			<i>Lluna nova a les 23 h. 7 m. a Aquari.</i>	●		
			<i>Núvols.</i>			

F E B R E R

SOL				DIES	FESTES	FASES de la lluna	LLUNA			
Surt		Pon					Surt		Pon	
H.	M.	H.	M.				H.	M.	H.	M.
7	3	17	7	1 Dis.	S. Ignasi i S. Cecili bb. i mrs.		7	32	19	13
7	2	17	9	2 Dium.	LA PURIF. DE LA MARE DE DÉU		8	3	20	26
7	1	17	10	3 Dilluns	S. Blaib. i mr. i el beat Nic. de Long.		8	33	21	36
7	0	17	11	4 Dimarts	S. Andreu Corsino i S. Rembert cc.		9	16	22	48
6	59	17	12	5 Dimec.	Stes. Agata i Calamanda vgs. i mrs.		9	41	»	»
6	58	17	14	6 Dijous	Stes. Dorotea i Revocata mrs.		10	19	0	2
6	56	17	15	7 Div.	S. Romuald ab. i S. Ricard rei.		11	3	1	10
					Quart creixent a les 18 h. 52 m. a Tauro.					
					Vents.	☾				
6	55	17	16	8 Dis.	S. Joan de Mata fdr.		11	56	2	16
6	54	17	18	9 Dium.	S. Ciril Alexandrí i Sta. Apolònia.		12	54	3	16
6	53	17	19	10 Dilluns	Sta. Escolàstica, vg.		13	56	4	9
6	52	17	20	11 Dimarts	Aparició de la Immac. a Lourdes		15	2	4	54
6	50	17	21	12 Dimec.	Sta. Eulària vg. i mr.		16	8	5	33
6	49	17	23	13 Dijous	S. Benigne mr. i S. Fulcran.		17	17	6	6
6	48	17	24	14 Div.	S. Valentí prev.		18	15	6	36
					Lluna plena a les 23 h. 38 m. a Leo.					
					Freds.	☾				
6	47	17	25	15 Dis.	S. Faust prev. i Sta. Jovita mrs.		19	18	7	3
6	45	17	26	16 Dium.	S. Onèssim b. i S. Honest mr.		20	18	7	30
6	44	17	27	17 Dilluns	S. Policroni b. i S. Ròmul mrs.		21	18	7	55
6	42	17	29	18 Dimarts	S. Simeó b. mr. i la beata Cristeta vg.		22	17	8	22
6	41	17	30	19 Dimec.	S. Mansuet b. i S. Alvar cfs.		23	16	8	50
					Sol a PISCIS					
6	40	17	31	20 Dijous	S. Sadot b. i S. Nemesi mrs.		»	»	9	23
6	38	17	32	21 Div.	Sts. Vèrul, Secundí i Cirici mrs.		0	13	9	59
6	37	17	34	22 Dis.	La Càtedra de S. Pere a Antioquia.		1	10	10	41
6	35	17	35	23 Dium.	S. Pere Damià bisbe.		2	3	11	29
					Quart minvant a la 1 h. 47 m. a Sagitari.					
					Variable.	☾				
6	34	17	36	24 Dilluns	S. Maties ap. i Sta. Primitiva mr.		2	52	12	24
6	32	17	37	25 Dimarts	Sts. Cesari i Avertani cfs.		3	37	13	35
6	31	17	38	26 Dimec.	Mare de Déu de Guadalupe de Mèxic		4	18	14	31
6	29	17	39	27 Dijous	S. Leandre arquebisbe de Sevilla.		4	55	15	40
6	28	17	40	28 Div.	S. Romà ab. i fdr.		5	29	16	51

LA PRIMAVERA

M A R Ç

SOL				DIES	FESTES	FASES de la lluna	LLUNA			
Surt		Pon					Surt		Pon	
H.	M.	H.	M.				H.	M.	H.	M.
6	26	17	42	1	Dis.	S. Rosend b. cf. i Sta. Eudòxia.	6	0	18	4
6	25	17	43	2	Dium.	S. Simplicí p. i cf. i S. Absaló mr.	6	32	19	18
						<i>Lluna nova a les 11 h. 11 m. a Piscis.</i>	●			
						<i>Vents o pluges.</i>	●			
6	23	17	44	3	Dilluns	Sts. Celedoni i Medi mrs.	7	5	20	32
6	21	17	45	4	Dimarts	S. Casimir rei i S. Lluci p. mr.	7	40	21	46
6	20	17	46	5	Dimec.	<i>Cendra.</i> El Beat Nicolau Factor.	8	18	22	58
6	18	17	48	6	Dijous	S. Olaguer arquebisbe, b. de Barna.	9	3	22	58
6	17	17	49	7	Div.	S. Tomàs d'Aquí dr.	9	53	»	»
6	15	17	50	8	Dis.	S. Joan de Déu fundador.	10	50	0	8
6	13	17	51	9	Dium.	S. Pacià bisbe de Barcelona.	11	50	1	10
						<i>Quart creixent a les 3 h. 14 m. a</i>	☾			
						<i>Gèminis. Segueix el mateix temps.</i>	☾			
6	12	17	52	10	Dilluns	S. Melitó i 39 companys màrtirs.	12	54		
6	10	17	53	11	Dimarts	S. Constantí cf. i S. Ramir mr.	13	55	2	52
6	8	17	54	12	Dimec.	S. Gregori <i>el Magne.</i>	15	2	3	33
6	7	17	55	13	Dijous	S. Nicèfor b. i S. Roderic mrs.	16	5	4	7
6	5	17	57	14	Div.	Sta. Matilde reina.	17	7	4	38
6	3	17	58	15	Dis.	Sta. Madrona vg. i mr.	18	7	5	6
6	2	17	59	16	Dium.	S. Heribert b. i Sta. Juliana mr.	19	7	5	27
						<i>Lluna plena a les 15 h. 41 m. a</i>	☾			
						<i>Virgo. Variable.</i>	☾			
6	0	18	0	17	Dilluns	S. Patrici b. i S. Josep d'Arimatea.	20	6		
5	58	18	1	18	Dimarts	S. Gabriel Arcàngel.	21	5	6	18
5	57	18	2	19	Dimec.	✠ S. JOSEP, ESPÓS DE LA M. DE D.	22	3	6	53
5	55	18	3	20	Dijous	S. Anicet bisbe.	22	55	7	24
5	53	18	4	21	Div.	S. Benet abat i fundador.	23	53	7	59
						<i>Sol a ARIES</i>				
						<i>PRIMAVERA</i>				
5	52	18	5	22	Dis.	S. Deogràcies bisbe.	»	»	9	23
5	50	18	6	23	Dium.	S. Josep Oriol c. i S. Victorià mr.	0	43	10	14
5	48	18	7	24	Dilluns	S. Timolau mr. i S. Agapit b.	1	31	11	12
						<i>Quart minvant a les 20 h. 34 m. a</i>	☾			
						<i>Capricorní.</i>	☾			
5	46	18	9	25	Dimarts	L'ANUNCIACIÓ DE LA M. DE DÉU.	2	12		
5	45	18	10	26	Dimec.	S. Brauli b. i Sta. Màxima mr.	2	49	12	13
5	43	18	11	27	Dijous	Sta. Lèdia amb son espòs i fills mrs.	3	22	13	18
5	41	18	12	28	Div.	S. Sixte III p. i cf.	3	41	14	27
5	40	18	13	29	Dis.	S. Eustasi ab. i S. Bertold cf.	4	27	15	38
5	38	18	14	30	Dium.	S. Joan Climac abat.	5	0	16	53
5	36	18	15	31	Dilluns	Sta. Balbina vg. i mr.	5	35	18	5
						<i>Lluna nova a les 21 h. 4 m. a Aries</i>	●			
						<i>Bon temps.</i>	●			

A B R I L

SOL				DIES	FESTES	FASES de la lluna	LLUNA			
Surt		Pon					Surt		Pon	
H.	M.	H.	M.				H.	M.	H.	M.
5	35	18	16	1	Dimarts	Sta. Teodora mr.	6	13	20	38
5	33	18	17	2	Dimec.	S. Francesc de Paula fdr.	6	56	21	51
5	31	18	18	3	Dijous	S. Benet de Palerm cf.	7	46	22	59
5	30	18	19	4	Div.	S. Isidor arquebisbe de Sevilla.	8	42	23	59
5	28	18	20	5	Dis.	S. Vicents Ferrer cf.	9	44	»	»
5	26	18	21	6	Dium.	de Passió. S. Celestí p. i S. Cels b.	10	48	0	50
5	25	18	22	7	Dilluns	S. Epifani b. i mr.	11	53	1	33
						Quart creixent a les 12 h. 38 m. a Càncer.	☾			
						Revolt.				
5	23	18	24	8	Dimarts	S. Edesi mr. i S. Albert el Magne.	12	56	2	9
5	21	18	25	9	Dimec.	Sta. Maria Cleofé i Sta. Casilda vg.	14	0	2	41
5	20	18	26	10	Dijous	S. Ezequiel profeta.	15	1	3	9
5	18	18	27	11	Div.	ELS DOLORS DE LA MARE DE DÉU.	16	0	3	36
5	17	18	28	12	Dis.	S. Juli i S. Victor mr.	17	2	4	2
5	15	18	29	13	Dium.	de Rams. S. Ermengol rei.	17	58	4	27
5	13	18	30	14	Dilluns	S. Telm i Sta. Domnina vg. i mr.	18	58	4	55
5	12	18	31	15	Dimarts	Stes. Basilisa i Anastàsia mrs.	19	55	5	25
						Lluna plena a les 8 h. 25 m. a Libra. Pluges.	☽			
5	10	18	32	16	Dimec.	S. Toribi b i cf.	20	52	5	59
5	9	18	33	17	Dijous	SANT. La Beata Maria de Jesús vg.	21	47	6	37
5	7	18	34	18	Div.	SANT. S. Eleuteri i Sta. Antia mr.	22	38	7	20
5	6	18	35	19	Dis.	SANT. S. Lleó IX p. i cf.	23	29	8	9
5	4	18	36	20	Dium.	PASQUA DE RESURRECCIÓ.	»	»	9	3
5	2	18	38	21	Dilluns	S. Anselm b. i dr.	0	7	10	1
						Sol a TAURO				
5	1	18	39	22	Dimarts	Sts. Soter i Caius pp. mrs.	0	55	11	4
5	0	18	40	23	Dimec.	S. JORDI MR., PATRÓ DE CATALUNYA	1	20	12	9
						Quart minvant a les 11 h. 21 m. a Aquari.	☾			
						Revolt.				
4	58	18	41	24	Dijous	S. Fidel mr. i Stes. Bona i Doda vgs.	1	52	13	17
4	57	18	42	25	Div.	S. Marc ev. i Sta. Franca vg.	2	23	14	26
4	55	18	43	26	Dis.	Sts. Clet i Marcellí pp. mrs.	2	55	15	38
4	54	18	44	27	Dium.	LA M. D. DE MONTSERRAT.	3	28	16	13
4	52	18	45	28	Dilluns	S. Pau de la Creu fdr.	4	4	18	9
4	51	18	46	29	Dimarts	S. Pere de Verona mr. i S. Robert.	4	45	19	25
4	50	18	47	30	Dimec.	Sta. Catarina de Sena vg.	5	32	20	39
						Lluna nova a les 5 h. 30 m. a Tauro. Pluges.	●			

M A I G

SOL				DIES	FESTES	FASES de la lluna	LLUNA			
Surt		Pon					Surt		Pon	
H.	M.	H.	M.				H.	M.	H.	M.
4	48	18	48	1	Dijous	S. Felip i S. Jaume apòstols.	6	28	21	41
4	47	18	49	2	Div.	S. Atanasi b. i dr. i S. Vindemial b.	7	29	22	42
4	46	18	50	3	Dis.	La Invenció de la Santa Creu.	8	24	23	29
4	45	18	51	4	Dium.	LA DIVINA PASTORA. Sta. Mònica.	9	41	»	»
4	43	18	52	5	Dilluns	La Conversió de Sant Agustí.	10	48	0	8
4	42	18	53	6	Dimarts	S. JOAN ANTE-PORTAM LATINAM.	11	52	0	43
						Quart creixent a les 23 h. 34 m. a Leo.	☾			
						Bon temps.				
4	41	18	55	7	Dimec.	Solemnitat de Sant Josep.	12	54	1	13
4	40	18	56	8	Dijous	L'Aparició de S. Miquel Arcàngel.	13	54	1	39
4	39	18	57	9	Div.	S. Gregori Naziancè b. i dr.	14	53	2	6
4	37	18	58	10	Dis.	S. Antoni arquebisbe de Florència.	15	53	2	31
4	36	18	59	11	Dium.	La Mare de Déu dels Desemparats.	16	51	2	59
4	35	19	0	12	Dilluns	S. Domènec de la Calzada cf.	17	49	3	28
4	34	19	1	13	Dimarts	S. Pere Regalat cf. i S. Mus prev.	18	47	4	0
4	33	19	2	14	Dimec.	S. Bonifaci i Sta. Corona mrs.	19	42	4	37
4	32	19	3	15	Dijous	S. Isidre Llaurador.	20	34	5	18
						Lluna plena a la 1 h. 1 m. a Escorpió.	☉			
						Segueix el bon temps.				
4	31	19	4	16	Div.	Sts. Joan Nepomucè i Ubald mrs.	21	23	6	6
4	30	19	5	17	Dis.	S. Pasqual Bailon cf.	22	6	6	59
4	29	19	6	18	Dium.	S. Fèlix de Cantalici cf.	22	45	7	55
4	28	19	7	19	Dilluns	S. Pere Celestí p. i S. Iu advocat.	23	20	8	56
4	27	19	8	20	Dimarts	S. Bernardí de Sena cf.	23	52	9	59
4	27	19	9	21	Dimec.	S. Secundí mr.	»	»	11	3
4	26	19	9	22	Dijous	Sta. Rita de Càssia vídua.	0	23	12	11
						Sol a GÈMINIS				
						Quart minvant a les 22 h. 4 m. a Piscis.	☾			
						Temps calorós.				
4	26	19	10	23	Div.	L'Aparició de S. Jaume apòstol.	0	54	13	21
4	24	19	11	24	Dis.	Stes. Afra, Lusana i Marciana mrs.	1	24	14	29
4	24	19	12	25	Dium.	S. Gregori VII p.	1	57	15	43
4	23	19	13	26	Dilluns	S. Felip Neri fdr. i S. Eleuteri p. mr.	2	35	16	58
4	22	19	14	27	Dimarts	S. Beda, venerable prev. cf.	3	19	18	13
4	22	19	15	28	Dimec.	S. Just b. i S. Just cf.	4	9	19	23
4	21	19	15	29	Dijous	✠ ASCENSIÓ DE N. S. J. C.	5	8	20	25
						Lluna nova a les 13 h. 12 m. a Gèminis.	☉			
						Núvols.				
4	21	19	16	30	Div.	S. Ferran i S. Fèlix I p.	6	14	21	18
4	20	19	17	31	Dis.	Sta. Petronella vg.	7	43	22	3

L'ESTIU

J U N Y

SOL				DIES	FESTES	FASES de la lluna	LLUNA			
Surt		Pon					Surt		Pon	
H.	M.	H.	M.				H.	M.	H.	M.
4	20	19	18	1	Dium.	Sts. Enecó ab. i Fortunat cfs.	8	32	22	40
4	19	19	19	2	Dilluns	La Mare de Déu de la Divina Gràcia.	9	38	23	12
4	19	19	19	3	Dimarts	S. Isaac monjo i Sta. Clotilde reina.	10	43	23	42
4	18	19	20	4	Dimec.	S. Francesc Caracciolo fdr.	11	46	»	»
4	18	19	21	5	Dijous	S. Sanxo mr.	12	45	0	6
						<i>Quart creixent a les 12 h. 22 m. a Virgo.</i>	☾			
						<i>Calor.</i>				
4	18	19	21	6	Div.	S. Norbert i Stes. Càndia i Paulina.	13	45	0	35
4	17	19	22	7	Dis.	S. Sabinià mr. i Sta. Genivera vg.	14	43	1	2
4	17	19	23	8	Dium.	PASQUA DE PENTECOSTÈS.	15	42	1	30
4	17	19	23	9	Dilluns	Sts. Prim i Felicià mrs.	16	40	2	2
4	17	19	24	10	Dimarts	Sta. Margarida reina d'Escòcia.	17	36	2	36
4	17	19	24	11	Dimec.	S. Bernabé apòstol.— <i>Tèmpores.</i>	18	30	3	16
4	16	19	25	12	Dijous	S. Joan de Sahagun cf.	19	20	4	2
4	16	19	25	13	Div.	S. Antoni de Pàdua cf.	20	6	4	53
						<i>Lluna plena a les 16 h. 28 m. a Sagitari.</i>	☽			
						<i>Variable.</i>				
4	16	19	26	14	Dis.	S. Basili <i>el Magne</i> b. i dr.	20	47	5	50
4	16	19	26	15	Dium.	LA SANTÍSSIMA TRINITAT.	21	23	6	49
4	16	19	27	16	Dilluns	S. Francesc de Regis cf.	21	55	7	51
4	16	19	27	17	Dimarts	Sts. Manuel, Sabel i Ismael mrs.	22	27	8	56
4	17	19	27	18	Dimec.	Sts. Marc i Marcellà mrs. i Aman b.	22	55	10	1
4	17	19	27	19	Dijous	✠ SS. CORPUS CHRISTI.	23	25	11	17
4	17	19	28	20	Div.	Sta. Florentina vg. i S. Silveri p. mr.	23	57	12	16
4	17	19	28	21	Dis.	Sts. Lluís Gonzaga cf. i Paladi b.	»	»	13	26
						<i>Quart minvant a les 5 h. 33 m. a Piscis.</i>	☾			
						<i>Puja la temperatura.</i>				
4	17	19	28	22	Dium.	S. Paulí b. i cf. i Sta. Consòrcia.	0	31	14	37
						<i>Sol a CANCER</i>	☉			
						<i>ESTIU</i>				
4	17	19	28	23	Dilluns	Sta. Agripina vg. i mr.	1	10	15	50
4	18	19	28	24	Dimarts	LA NATIV. DE S. JOAN BAPTISTA.	1	56	18	1
4	18	19	29	25	Dimec.	S. Guillem ab. i Sta. Febrònia vg.	2	51	18	7
4	18	19	29	26	Dijous	Sts. Joan i Pau germans màrtirs.	3	52	19	5
4	19	19	29	27	Div.	EL SACRATÍSSIM COR DE JESÚS.	4	59	19	54
						<i>Lluna nova a les 20 h. 52 m. a Càncer.</i>	☉			
						<i>Tempestats.</i>				
4	19	19	29	28	Dis.	EL PURÍSSIM COR DE MARIA.	6	9	20	35
4	20	19	29	29	Dium.	S. PERE I S. PAU APÒSTOLS.	7	19	21	11
4	20	19	28	30	Dilluns	La Commemoració de S. Pau ap.	8	27	21	43

JULIOL

SOL				DIES	FESTES	FASES de la lluna	LLUNA			
Surt		Pon					Surt		Pon	
H.	M.	H.	M.				H.	M.	H.	M.
4	20	19	28	1	Dimarts	PRECIOSÍSSIMA SANG. DE N. S. J.	9	31	22	10
4	21	19	28	2	Dimec.	La Visitació de la Mare de Déu.	10	33	22	38
4	22	19	28	3	Dijous	S. Trifó i companys màrtirs.	11	34	23	4
4	22	19	28	4	Div.	S. Laurià b. i el Beat Gaspar de Bono	12	34	23	32
4	23	19	28	5	Dis.	S. Miquel dels Sants cf. i Sta Zoa.	13	33	»	»
						Quart creixent a les 3 h. 17 m. a Libra.	☾			
						Calors fortes.				
4	23	19	27	6	Dium.	S. Isaïes prof. i S. Tranquilí mr.	14	0	0	3
4	24	19	27	7	Dilluns	Sts. Fermí i Odó bisbes.	15	33	0	36
4	25	19	27	8	Dimarts	Sta. Isabel vídua, reina de Portugal.	16	33	1	14
4	25	19	26	9	Dimec.	La Mare de Déu Reïna de la Pau.	17	14	1	57
4	26	19	26	10	Dijous	S. Cristòfol mr. i els set germans mrs.	18	2	2	46
4	27	19	25	11	Div.	S. Pius I p. mr. i S. Abundi prev.	18	45	3	41
4	27	19	25	12	Dis.	S. Joan Gualbert ab. i St. Fèlix mr.	19	24	4	40
4	28	19	24	13	Dium.	S. Anaclet p. mr. i Sta. Mirope mr.	19	59	5	43
						Lluna plena a les 6 h. 2 m. a Capri- corni.	☾			
						Segueix el mateix temps.				
4	29	19	24	14	Dilluns	S. Bonaventura card., b. i dr.	20	30	6	48
4	30	19	23	15	Dimarts	S. Enric emp. i S. Camil de Lelis fdr.	21	0	7	53
4	30	19	23	16	Dimec.	La Mare de Déu del Carme.	21	30	9	0
4	31	19	22	17	Dijous	S. Aleix cf. i Sta. Marcelina vg. mr.	22	0	10	13
4	32	19	21	18	Div.	S. Frederic i Stes. Sinforosa i Marina	22	33	11	16
4	33	19	21	19	Dis.	S. Vicents de Paul fundador.	23	10	12	27
4	34	19	20	20	Dium.	S. Elies prof. i S. Jeroni E. fdr.	23	51	13	37
						Quart minvant a les 11 h. 3 m. a Aries.	☾			
4	35	19	19	21	Dilluns	Sta. Pràxedes vf. i S. Daniel prof.	»	»	14	46
4	36	19	18	22	Dimarts	Sta. Maria Magdalena penit.	0	40	15	52
4	37	19	17	23	Dimec.	Sts. Libori b. i cf. i Apol·linar b. mr.	1	39	16	52
						Sol a LEO CANÍCULA				
4	37	19	17	24	Dijous	Sta. Cristina vg. i mr.	2	40	17	44
4	38	19	16	25	Div.	S. Cugat mr.	3	49	18	29
4	39	19	15	26	Dis.	Sta. Agna, mare de la Mare de Déu.	4	58	19	7
4	40	19	14	27	Dium.	S. Pantaleó mr.	6	6	19	40
						Lluna nova a les 5 h. 22 m. a Leo. Tronades.	☉			
4	41	19	13	28	Dilluns	Sts. Nassari, Cels i Victor mrs.	7	12	20	3
4	42	19	12	29	Dimarts	Stes. Marta vg. i Beatriu vg. i mr.	8	18	20	34
4	43	19	11	30	Dimec.	Sts. Abdon i Senen mrs. (Non i Nen).	9	20	21	6
4	44	19	10	31	Dijous	S. Ignasi de Loiola fdr.	10	12	21	31

A G O S T

SOL				DIES	FESTES	FASES de la lluna	LLUNA			
Surt		Pon					Surt		Pon	
H.	M.	H.	M.				H.	M.	H.	M.
4	45	19	9	1	Div.	Sts. Pere ad Víncula i Feliu de Gir. ^a	11	21	22	3
4	46	19	8	2	Dis.	LA MARE DE DÉU DELS ANGELS.	12	19	22	35
4	47	19	6	3	Dium.	La Invenció del cos de S. Esteve.	13	18	23	12
						<i>Quart creixent a les 20 h. 11 m. a Escorpió.</i>	☿			
						<i>Bon temps.</i>				
4	48	19	5	4	Dilluns	S. Domènec de Gusman cf. i fdr.	14	13	23	53
4	49	19	4	5	Dimarts	La Mare de Déu de les Neus.	15	6	»	»
4	50	19	3	6	Dimec.	La Transfiguració de N. S. J. C.	15	55	0	39
4	51	19	2	7	Dijous	S. Gaietà fdr. i S. Albert de Sicília.	16	40	1	31
4	52	19	0	8	Div.	S. Ciriàc i comps. mrs. i S. Miró b.	17	22	2	29
4	53	18	59	9	Dis.	S. Romà soldat i S. Rústic mr.	17	58	3	30
4	54	18	58	10	Dium.	S. Llorenç mr.	18	30	4	34
4	55	18	56	11	Dilluns	S. Tiburci mr. i Sta. Filomena vg.	19	3	5	41
						<i>Lluna plena a les 17 h. 39 m. a Aquari.</i>	☿			
						<i>Variable.</i>				
4	56	18	55	12	Dimarts	Sta. Clara vg. i fundadora.	19	33	6	50
4	57	18	54	13	Dimec.	Sts. Hipòlit i Cassià mrs.	20	4	8	0
4	58	18	52	14	Dijous	S. Eusebi i Sta. Limbània vg.	20	37	9	7
4	59	18	51	15	Div.	✠ ASSUMPCIÓ DE LA MARE DE DÉU.	21	12	10	18
5	0	18	49	16	Dis.	S. JOAQUIM, PARE DE LA M. DE D.	21	51	11	28
5	1	18	48	17	Dium.	S. Jacint i Liberat ab.	22	38	12	37
5	2	18	47	18	Dilluns	S. Agapit mr. i Sta. Elena vda. emp.	23	31	13	43
						<i>Quart minvant a les 15 h. 56 m. a Tauro.</i>	☿			
						<i>Pluges.</i>				
5	3	18	45	19	Dimarts	S. Magi mr. i S. Marian cf.	»	»	14	41
5	4	18	44	20	Dimec.	S. Bernat ab. i dr. i S. Filibert ab.	0	30	15	37
5	5	18	42	21	Dijous	Sta. Joana Francisca Fremiot vd.	1	35	16	24
5	6	18	41	22	Div.	Sts. Simforià, Fabricià i Zòtic mrs.	2	39	17	4
5	7	18	39	23	Dis.	S. Felip Benici cf.	3	50	17	38
5	8	18	38	24	Dium.	S. Bartomeu ap. i Sta Aurea vg.	4	57	18	10
						<i>Sol a VIRGO</i>				
5	9	18	36	25	Dilluns	S. Lluís rei de França.	6	2	18	39
						<i>Lluna nova a les 15 h. 37 m. a Virgo.</i>	●			
						<i>Turmentes.</i>				
5	10	18	34	26	Dimarts	S. Ceferí p. mr. i S. Simplicí mr.	7	5	19	7
5	11	18	33	27	Dimec.	S. Josep de Calassans fdr.	8	7	19	34
5	12	18	31	28	Dijous	S. Agustí b. i dr.	9	7	20	4
5	13	18	30	29	Div.	La Degollació de S. Joan Baptista.	10	8	20	55
5	14	18	28	30	Dis.	LA M. DE D. DE LA CONSOLACIÓ.	11	5	21	10
5	16	18	26	31	Dium.	S. Ramon Nonat card. i cf.	12	2	21	49

LA TARDOR

SETEMBRE

SOL				DIES	FESTES	FASES de la lluna	LLUNA			
Surt		Pon					Surt		Pon	
H.	M.	H.	M.				H.	M.	H.	M.
5	17	18	25	1	Dilluns	S. Gil abat i S. Llop bisbe.	12	56	22	32
5	17	18	23	2	Dimarts	S. Antolí mr. i S. Esteve rei i cf.	13	46	23	21
						<i>Surt la Canícula</i>	☾			
						<i>Quart creixent a les 14 h. 21 m. a Sagitari.</i>				
						<i>Millora el temps.</i>				
5	18	18	21	3	Dimec.	S. Nonit b. i S. Simó Estilita.	14	12	»	»
5	20	18	20	4	Dijous	S. Cast mr. i Sta. Càndia vg.	15	15	0	17
5	21	18	18	5	Div.	S. Llorenç Justinià b. i Sta. Obdúlia	15	53	1	15
5	22	18	16	6	Dis.	Sts. Onesifor i Faust mrs.	16	28	2	18
5	23	18	15	7	Dium.	LA MARE DE DÉU DE LA CINTA.	17	1	3	24
5	24	18	13	8	Dilluns	LA NATIVITAT DE LA MARE DE DÉU.	17	32	4	31
5	25	18	11	9	Dimarts	Sts. Gorgoni mr. i Pere Claver cf.	18	4	5	40
5	26	18	10	10	Dimec.	S. Nicolau de Tolentí cf.	18	37	7	0
						<i>Lluna plena a les 3 h. 54 m. a Piscis.</i>	☾			
						<i>Pluges.</i>				
5	27	18	8	11	Dijous	Sts. Proto i Jacint germans mrs.	19	12	8	4
5	28	18	6	12	Div.	EL SANTÍSSIM NOM DE MARIA.	19	52	9	16
5	29	18	5	13	Dis.	Sts. Eulogi i Amat bb. i cfs.	20	37	10	27
5	30	18	3	14	Dium.	L'Exaltació de la Santa Creu.	21	28	11	36
5	31	18	1	15	Dilluns	ELS DOLORS GLORIOSOS DE N. ^a S. ^a	22	26	12	39
5	32	17	59	16	Dimarts	Sts. Corneli p. i Cebrià b. mr.	23	28	13	34
						<i>Quart minvant a les 21 h. 32 m. a Gèminis.</i>	☾			
						<i>Variable</i>				
5	33	17	58	17	Dimec.	S. Pere d'Arbués mr.	»	»	14	22
5	34	17	56	18	Dijous	S. Tomàs de Vilanova b.	0	33	15	3
5	35	17	54	19	Div.	S. Gener i Sta. Maria de Cervelló.	1	40	15	39
5	36	17	52	20	Dis.	S. Eustaqui i comps. mrs.	2	45	16	11
5	37	17	51	21	Dium.	S. Mateu ap. i evang.	3	50	16	41
5	38	17	49	22	Dilluns	S. Maurici i comps. mrs.	4	53	17	9
5	39	17	47	23	Dimarts	Sta. Tecla vg. mr. i S. Lli p. mr.	5	54	17	22
5	40	17	46	24	Dimec.	LA MARE DE DÉU DE LA MERCÈ.	6	56	18	6
						<i>Sol a LIBRA</i>	☉			
						<i>TARDOR</i>				
						<i>Lluna nova a les 4 h. 34 m. a Virgo.</i>				
						<i>Bon temps.</i>				
5	41	17	44	25	Dijous	S. Clefoàs mr. i S. Erculà sold. mr.	7	55	18	35
5	42	17	42	26	Div.	S. Cebrià mr. i Sta. Justina vg. mr.	8	54	19	9
5	43	17	40	27	Dis.	Sts. Cosme i Damià germans mrs.	9	52	19	46
5	44	17	39	28	Dium.	S. Wenceslau mr.	10	46	20	28
5	45	17	37	29	Dilluns	La Dedic. de S. Miquel Arcàngel.	11	38	21	15
5	46	17	35	30	Dimarts	S. Jeroni dr. i Sta. Sofia vda.	12	25	22	6

OCTUBRE

SOL		DIES	FESTES	FASES de la lluna	LLUNA	
Surt	Pon				Surt	Pon
H. M.	H. M.				H. M.	H. M.
5 47	17 34	1 Dimec.	S. Remigi b.		13 8	23 2
5 48	17 32	2 Dijous	Els Sants Angels de la Guarda.		13 47	» »
			<i>Quart creixent a les 8 h. 37 m. a Capricorní.</i>	☾		
			<i>Segueix el mateix temps.</i>			
5 49	17 30	3 Div.	S. Candi mr. i S. Grau ab.		14 24	0 2
5 50	17 29	4 Dis.	S. Francesc d'Assís cf. i fdr.		14 50	1 5
5 51	17 27	5 Dium.	S. Froilà b. i S. Plàcid mr.		15 28	2 10
5 52	17 25	6 Dilluns	S. Bru fdr. i S. Emili mr.		16 0	3 28
5 53	17 24	7 Dimarts	LA MARE DE DÉU DEL ROSER.		16 32	4 32
5 55	17 22	8 Dimec.	Stes. Brígida vda. i Reparada vg.		17 7	5 40
5 56	17 20	9 Dijous	S. Denis b. mr. i Sta. Públia ab.		17 47	6 55
			<i>Lluna plena a les 13 h. 38 m. a Aries.</i>	☾		
5 57	17 19	10 Div.	S. Francesc de Borja cf.		18 31	8 9
5 58	17 17	11 Dis.	S. Nicasí b. mr. i Sta. Plàcida vda.		19 22	9 21
5 59	17 15	12 Dium.	LA MARE DE DÉU DEL REMEI.		20 19	10 28
6 0	17 14	13 Dilluns	S. Eduard rei i confessor.		21 22	11 28
6 1	17 12	14 Dimarts	S. Calixt p. mr.		22 27	12 19
6 2	17 11	15 Dimec.	Sta. Teresa de Jesús vg. i fdra.		23 33	13 3
6 4	17 9	16 Dijous	S. Gal ab.		» »	13 40
			<i>Quart minvant a les 5 h. 5 m. a Càncer.</i>	☾		
			<i>Núvols.</i>			
6 5	17 8	17 Div.	Sta. Eduvigis vda., duq. Polònia.		0 38	14 13
6 6	17 6	18 Dis.	S. Lluc evang. i Sta. Trifònia mr.		1 42	14 43
6 7	17 5	19 Dium.	S. Pere d'Alcàntara cf.		2 45	15 9
6 8	17 3	20 Dilluns	S. Joan Canci cf.		3 46	15 39
6 9	17 2	21 Dimarts	Sta. Ursula i comps. vgs. mrs.		4 47	16 7
6 10	17 0	22 Dimec.	Sta. Maria Salomé vda.		5 47	16 37
6 11	16 59	23 Dijous	S. Pere Pasqual b. mr.		6 46	17 19
			<i>Lluna nova a les 20 h. 39 m. a Libra.</i>	☾		
			<i>Revolt.</i>			
6 13	16 57	24 Div.	S. Rafael Arc. i S. Bernat Calvó.		7 43	17 45
			<i>Sol a ESCORPIO</i>			
6 14	16 56	25 Dis.	Sts. Crispí i Crispinià mrs.		8 39	18 26
6 15	16 55	26 Dium.	S. Evarist p. mr.		9 31	19 10
6 16	16 53	27 Dilluns	S. Vicents mr.		10 20	19 59
6 17	16 52	28 Dimarts	S. Simó i S. Judes Tadeu ap.		11 4	20 53
6 18	16 51	29 Dimec.	S. Narcís b. mr.		11 44	21 50
6 20	16 49	30 Dijous	Sts. Claudi i Marcel mrs.		12 20	22 50
6 21	16 48	31 Div.	S. Quintí mr.		12 53	23 53

NOVEMBRE

SOL				DIES	FESTES	FASES de la lluna	LLUNA			
Surt		Pon					Surt		Pon	
H.	M.	H.	M.				H.	M.	H.	M.
6	22	16	47	1 Dis.	✠ TOTSANTS. <i>Quart creixent a la 1 h. 43 m. a Aquari.</i>	☾	13	25	»	»
6	23	16	46	2 Dium.	S. Victori b. i mr.		13	55	0	58
6	25	16	44	3 Dilluns	La Commem. dels Fidels Difunts.		14	27	2	4
6	26	16	43	4 Dimarts	S. Carles Borromeu b. i cf.		15	0	3	15
6	27	16	42	5 Dimec.	S. Zacaries profeta.		15	37	4	27
6	28	16	41	6 Dijous	S. Sever mr., bisbe de Barcelona		16	19	5	41
6	29	16	40	7 Div.	S. Florenci b. i cf. <i>Lluna plena a les 23 h. 35 m. a Tauro.</i>	☽	17	8	6	56
6	31	16	39	8 Dis.	Ss. Sever, Severià, Carpòfor, Victori		18	3	8	8
6	32	16	38	9 Dium.	EL PATROCINI DE LA MARE DE DÉU.		19	6	9	14
6	33	16	37	10 Dilluns	S. Andreu Avelí cf.		20	14	10	11
6	34	16	36	11 Dimarts	S. Martí b. i cf. i S. Mena mr.		21	23	11	0
6	36	16	35	12 Dimec.	S. Martí p. i mr.		22	30	11	40
6	37	16	34	13 Dijous	S. Estanislau de Kostka cf.		23	35	12	15
6	38	16	33	14 Div.	S. Serapi mr. <i>Quart minvant a les 15 h. 40 m. a Leo.</i>	☾	»	»	12	46
6	39	16	32	15 Dis.	S. Eugeni b. i mr. i S. Leopold emp.		0	39	13	15
6	40	16	31	16 Dium.	S. Elpidi i comps. mrs.		1	40	13	43
6	42	16	30	17 Dilluns	S. Gregori Traumaturg.		2	41	14	10
6	43	16	30	18 Dimarts	S. Màxim b. i S. Bàrules noi mr.		3	40	14	40
6	44	16	29	19 Dimec.	Sta. Isabel, reina d'Hongria, vda.		4	39	15	10
6	45	16	28	20 Dijous	S. Fèlix de Valois cf.		5	37	15	45
6	46	16	27	21 Div.	La Present. de la M. de D. al Temple.		6	33	16	24
6	47	16	27	22 Dis.	Sta. Cecília vg. i mr. <i>Lluna nova a les 15 h. 19 m. a Es- corpió.</i>	☉	7	26	17	7
6	49	16	26	23 Dium.	S. Climent p. i mr.		8	18	17	56
<i>Sol a SAGITARI</i>										
6	50	16	26	24 Dilluns	S. Joan de la Creu fdr.		9	1	18	48
6	51	16	25	25 Dimarts	S. Mercuri soldat mr.		9	44	19	43
6	52	16	25	26 Dimec.	Els Desp. de la Mare de Déu.		10	20	20	42
6	53	16	24	27 Dijous	Sts. Fecund i Primitiu mrs.		10	54	21	43
6	54	16	24	28 Div.	S. Gregori III p. cf.		11	25	22	44
6	55	16	23	29 Dis.	S. Sadurní b. mr.		11	55	23	49
6	56	16	23	30 Dium.	S. Andreu apòstol. <i>Quart creixent a les 16 h. 47 m. a Piscis.</i>	☾	12	25	»	»

L'HIVERN

DESEMBRE

SOL				DIES	FESTES	FASES de la lluna	LLUNA			
Surt		Pon					Surt		Pon	
H.	M.	H.	M.				H.	M.	H.	M.
6	57	16	23	1	Dilluns	S. Eloi b. i cf. i Sta. Natàlia mr.	12	55	0	58
6	58	16	23	2	Dimarts	Stes. Bibiana, Adriana i Aurèlia ms.	13	29	2	2
6	59	16	22	3	Dimec.	S. Francesc Xavier cf.	14	8	3	14
7	1	16	22	4	Dijous	S. Pere Crisol i Sta. Bàrbara vg. mr.	14	51	4	27
7	1	16	22	5	Div.	S. Sabat ab. i Sta. Crispina mr.	15	44	5	40
7	2	16	22	6	Dis.	S. Nicolau de Bari, arqueb. de Mira.	16	44	6	50
7	3	16	22	7	Dium.	S. Ambròs b. i dr.	17	51	7	54
<i>Lluna plena a les 10 h. 3 m. a Gèminis.</i>										
7	4	16	22	8	Dilluns	LA IMMAC. CONCEP. DE LA M. DE D.	19	1	8	48
7	5	16	22	9	Dimarts	Sta. Leocàdia vg. i mr.	20	13	9	34
7	6	16	22	10	Dimec.	La Mare de Déu de Loreto.	21	21	10	14
7	7	16	22	11	Dijous	S. Damas papa espanyol.	22	27	10	47
7	8	16	22	12	Div.	S. Sinesi lector mr.	23	32	11	17
7	8	16	22	13	Dis.	Sta. Llúcia vg. i mr.	»	»	11	46
7	9	16	22	14	Dium.	Sts. Nicasi i Pompeu bisbes.	0	33	12	14
<i>Quart minvant a les 6 h. 2 m. a Virgo.</i>										
7	10	16	23	15	Dilluns	S. Eusebi b. i mr.	1	34	12	43
7	11	16	23	16	Dimarts	Sta. Albina vg. i mr.	2	32	12	13
7	11	16	23	17	Dimec.	S. Llätzer b. i cf.	3	30	13	46
7	12	16	24	18	Dijous	La Mare de Déu de l'Esperança.	4	27	14	23
7	13	16	24	19	Div.	S. Nemesi mr. i Sta. Fausta vg. mr.	5	21	15	5
7	13	16	25	20	Dis.	S. Domènec de Sils ab.	6	13	15	52
7	14	16	25	21	Dium.	S. Tomàs ap. i S. Severià b. i cf.	7	1	16	43
7	14	16	26	22	Dilluns	Sts. Zenon, Demetri i Fluvià mrs.	7	43	17	37
<i>Sol a CAPRICORN</i>										
<i>HIVERN</i>										
<i>Lluna nova a les 10 h. 55 m. a Sagitari.</i>										
7	15	16	26	23	Dimarts	Sta. Victòria vg. i mr.	8	22	18	36
7	15	16	27	24	Dimec.	S. Delfi b.	8	57	19	36
7	16	16	27	25	Dijous	✠ NADAL.	9	28	20	37
7	16	16	28	26	Div.	S. Esteve.	9	58	21	40
7	16	16	28	27	Dis.	S. Joan ap. i evang.	10	27	22	43
7	17	16	29	28	Dium.	Els Sants Innocents mrs.	10	57	23	48
7	17	16	30	29	Dilluns	S. Tomàs, arqueb. de Cantorbery.	11	29	»	»
7	17	16	31	30	Dimarts	Sta. Anísia mr.	12	2	0	56
<i>Quart creixent a les 5 h. 25 m. a Aries.</i>										
7	17	16	32	31	Dimec.	S. Silvestre p. i Sta. Coloma vg.	12	42	2	5

POSICIÓ GEOGRÀFICA DE BARCELONA

Latitud, $41^{\circ} 21' 18''$ N.

Longitud, $33^{\text{m}} 29' 8^{\text{s}}$ a l'E. de l'Observatori de Sant Ferran: $8^{\text{m}} 40' 5^{\text{s}}$ a l'E. de Greenwich.

QUATRE ESTACIONS

La Primavera entra el dia 21 de març, a les 4 h. 19 m. de la tarda.

L'Estiu entra el dia 22 de juny, a les 11 h. 54 m. del matí.

La Tardor entra el dia 24 de setembre, a les 2 h. 35 m. de la matinada.

L'Hivern entra el dia 22 de desembre, a les 9 h. 27 m. de la nit.

ECLIPSIS DE SOL I DE LLUNA

Dia 29 de maig. — Eclipsi total de Sol, invisible a Catalunya.

Dies 7 i 8 de novembre. — Eclipsi parcial de Lluna, visible a Catalunya.

Principi de l'eclipsi, a les 10 h. 58 m. de la nit.

Mig de l'eclipsi, a les 11 h. 44 m. de la nit.

Fi de l'eclipsi, a les 0 h. 29 m. de la matinada.

Aquest eclipsi serà visible en tota Europa i Àfrica, en quasi tota Àsia, en part de l'Amèrica del Nord i en quasi tota la del Sur.

Dia 22 de novembre. — Eclipsi anular de Sol, visible com parcial a Catalunya.

Principi de l'eclipsi central, a la 1 h. 27 m. de la tarda.

Mig de l'eclipsi, a les 3 h. 14 m. de la tarda.

Fi de l'eclipsi central, a les 5 h. de la tarda.

Aquest eclipsi serà visible a una petita part d'Europa, en part d'Àfrica i les Amèriques, en el Mediterrani, a quasi tot l'Oceà Atlàntic i part del Pacífic.

FESTES MAJORS

Gener. 1, Santa Coloma de Gramenet; 7, Argentona, Montclar, Palau (Sant Julià), Fortià, Llers, Ordis i Rabós; 17, Corcó (Santa Maria), Premià de Dalt, Vilanova de Vilamajor (Sant Antoni), Vilanova i Geltrú, Sant Miquel de Culera (Portbou), Camarasa, Borges del Camp, Montbrió de Tarragona, Mora la Nova, Perelló, Pobla de Masaluca, Querol i Torre de l'Espanyol; 20, Monistrol, Rajadell, Sant Sebastià, Bàscara, Espolla, Palafrugell, Sant Mori, Sant Pere Pescador, Cervià de Ter, Alcarraz, Alfarràs, Alfés, Almenar, Castellserà, Guimerà, Mayals, Mos, Tèrmens, Vilanova de Sagrìà, Vilossell, Gratallops, La Canonja, Mas de Barberans, Masó, Puig-

delfí, Puigtinyós, Riudoms, Rodonyà, Vilaplana i Vilarrodona; 21, Bages (Sant Fruitós), Balenyà, Castellfullit de Riubregós, Malla, Sant Vicens de Castellet, Sant Vicens de Llevaneres, Sarrià i Brunyola; 22, Cabrera de Mataró, Castellbisbal, Castell d'Areny, Mollet, Prats de Llussanès, Sant Vicens dels Horts, Sant Vicens de Junqueres, Torelló (Sant Vicens), Gualba, Besalú, Cabanes, Espinelves, Llansà, Mayà, Regencós, Rupià, Tossa, Tusqueda, Viladesens, Vilamallà, Menàrguens, Ager, Castellvell, Sant Vicens de Calders i Espluga de Francolí; 25, Palautordera (Santa Maria) i Ribes (Sant Pere); 28, Verdú i Pla de Sant Tirs; 29, Benavent de Lleyda; Ordal (Sant Pau) i Terrassola, últim diumenge.

Febrer. 2, Labern, Castelló d'Empúries, Palau de Sabardera, Algerri, Bot i Calafell; 3, Vilasacra, Alcanó, Castellnou de Seana i Palau d'Anglesola; 5, Capmany; 6, Cervera; 12, Barcelona, Esparraguera, Santa Eulària de Vilapiscina, Sarrià i Riudecols; 14, Navarces i Ribes.

Abril. 16, Moncada; 23, Mongat, Sant Jordi Desvall, Tragó i Vinaixa; 25, Balsareny, Pobla de la Granadella, Santa Linya, Mas de Barberans i Maspujals; 29, Bages (Sant Fruitós), Odena, Vilassar de Dalt i Portella; 30, Darnius; Horta, diumenge després del 21; Sentmanat, quart diumenge; Tortellà, diumenge últim.

Maig. 1, Rocafort, Vilassar de Dalt i Guyà; 3, Cabrils, Camps, Santa Creu d'Olorde, Anglesola, Salardú, Vinaixa i Salomó; 6, Gahuses, Torms i Porrera; 7, Celrà, Viure, Mur i Prullans; 8, Bruch; 11, Badalona, Cruilles, Ripoll i Lleyda; 13, Tàrraga; 14, Fígols i Tremp; 15, Castellví de Rosanes, Jorba, Rabós, Mollerusa, Monjaleo, Sant Antolí i Tornabous; 19, Belcaire, Vilajuïga i Belcaire d'Urgell; 20, Sant Boy de Llobregat; 22, Vilella Baixa; 23, Babera; 28, Viladecavalls; 31, Agullana; Castelladral, Prat de Llobregat, Sardanyola (San Martí) i Montagut, primer diumenge; Argelaguer, Castellolí, Samalús i Serrateix, segon diumenge; Argensola de Bages i Vilanova de la Roca i Vilablareix, tercer diumenge; Esponellà i Les Preses, quart diumenge; Montcada, últim diumenge.

Juny. 6, Sant Vicens de Castellet; 8, Cànoves; 13, Bellver, Tirvià i Les Irlles; 16, Montanyola i Sant Quirce de Besora; 18, Pobla de Segur; 19, Sant Gervasi de Cassoles; 21, Camprodon; 22, Sant Pere dels Arquells; 24, Calonge, Mongat, Olesa, Sant Hilari, Sant Joan de Fàbregas, Sant Joan de Mondarús, Torre de Claramunt, Vilada, Vilassar de Baix, Prats de Llussanès, Palamós, Sant Joan les Fonts, Arties, Escunyau, Isil, Les, Salardú, Salàs, Llorach, Pobla de Mamufet, Valls i Vinyols; 25, Sant Martí de Castells; 29, Abrera, Avinyonet, Bell-lloch, Bigas, Canet de Mar, Gavà, Gornal, Masnou, Perafita, Premià de Dalt, Ribes (Sant Pere), Rubí, Sant Cugat del Vallès, Sora, Torelló (Sant Pere), Vilanova de Vilamajor (Sant Pere), Alp, Bagur, Figueres, Guyà, Monfullà, Olopte, Sant Pere d'Osor, Tossa, Vilopriu, Alfarràs, Belcaire d'Urgell, Llès, Llesuy, Perafort, Raurell, Reus i Riudecols.

Juliol. 2, Hostalrich i Belcaire d'Urgell; 4, Fontanilles, Les Escaules, Massanet de Cabrenys i Masarach; 5, Vich; 7, Bell-prat; 9, Arenys de Mar; 10, La Granada, Premià de Mar, Navà, Tossa, Tosas i Vilavert; 16, Carme i Calafell; 17, Fonteta; 20, Santa Margarida de Montbuy, Palafrugell, Ruplà, La Roure i La Riera; 21, Mollet; 22, Calonge, Corbera, Esplugues, Masquefa, Bonastre, La Nou, Masó, Pont d'Armentera i Pradell; 23, Torrelletes; 24, Pont de Vilumara, Lloret de Mar i Santa Cristina d'Aro; 25, Begas, Clariana, L'Abella, Moja, Monistrol, Pierola, Sant Cugat Sasgarrigues, Ses Oliveres, Sant Pol de Mar, Taverfè, Avinyonet, Caralps, Dosquers, Espolla, Espinelves, Les Planes, Palau de Montagut, Salt, Vilaur, Bràfim, Figuerola, Riudoms, Sant Jaume Domenys, Tivisa, Torre de l'Espanyol, Abella de la Conca, Belianes, Casau, Fornols, Peramola, Tuixent i Vendrell; 26, Sampedor, Blanes i Grions; 27, Mataró; 28, Dòrria; 30, Orrius, Pla del Penadès, **Sant Vicens dels Horts**, Gualta, Almoster, Amposta, Espluga de Francolí, La Riba, Morell, Sarreal, Vilallonga i Capsanes; Puigcerdà i Terrassa, primer diumenge; Calonge, segon dissabte; Cunit, Esparraguera i Pallejà, segon diumenge; Navata, Olesa de Bonesvalls, Sant Martí Sarroca i Sant Marsal, tercer diumenge; Santa Eulària de Vilapiscina, quart diumenge; Barbarà, últim dissabte; Súria, diumenge després del 10; Monjos i Santa Marguerida, diumenge després del 20; Canyelles i Pontons, diumenge després del 22.

Agost. 1, Alella, Cabrera de Mataró, Canovelles, Gallifa, Jorba, Torelló (Sant Feliu), Vallalta (Sant Iscle), Vallmanya, Vinyoles, Parlabá, Sant Feliu Buxaleu, Sant Feliu de Guíxols, Vilademà, Vilajuïga, Alcanó, Alós, Aneu, Baguerque, Gerri, Pobleta de Bellvehí, Tirvià, Vilach, Constantí i Vilabella; 2, Ollana; 3, La Garriga, Olzinelles, Palautordera (Sant Esteve), Tavérnoles, Vinyoles, Cervelló, Sant Esteve Sasrovires, Bagà, Caldes de Malavella, Madremanya, Selva de Mar, Viure, Cantallops, Vilasacra, Oliu i Vilaseca; 4, Argentona, Pals, Artesa de Segre, Santa Linya, Mora la Nova, Poboleda i Rasquera; 5, Port de la Selva, Salàs i Masricart; 6, Les Gunyoles, Polinyà, Sant Just Desvern, Sant Salvador de Guardiola, Peretallada, Aletorn, Alfés, Gerp, Golmes, Masoteres, Tarroja, Godall, Margalef, Pallaresos, Rocafort de Queralt, Vilanova de Prades, Vimbodí i Pira; 7, Riells, Cedó i Pira; 10, Argensola, Ortons, Sant Climent de Llobregat, Sant Feliu de Llobregat, **Sant Llorenç de Dosmunts**, Sant Llorenç Savall, Sant Pere de Riu, Bescanó, Castelló d'Empúries, Das, Gaserans, Massanet de la Selva, Sant Llorenç de les Arenes, Sant Llorenç Campdevànol, Sant Llorenç de la Muga, Ullastret, Botarell, Gratallops, La Galera, Vilarrodona i Villalba; 11, Santa Susagna; 13, Voltregà (Sant Hipòlit); 15, Arenys de Mar, Aiguafreda, Badalona, Balsareny, Bruch, Capellades, Cardedeu, Castelldefels, Castellvell i Vilar, Castellví de la Marca, Copons, Corcó (Santa Maria), Cubelles, Folgaroles, Fontrubí, Gràcia, La Palma, Lavid, Malgrat, Manlleu, Marlès (Santa Maria), Martorell, Miralles, Molanta (Sant Pere), Montmeló, Moyà, Navarces, Olost, Pedralbes, Prats del Rey, Sant Baldiri

de Llusanès, Sant Feliu Sasserra, Seva, Talamanca, Teyà, Ullastrell, Vallcebre, Vallvidrera, Vilalleons, Vilanova del Camí, Vilanova de la Sau, Villalva Sasserra, Gualba, Agullana, All, Batet, Cistella, Darniu, Fanals d'Aro, Fontfreda, Gahuses, La Sala, Roses, Santa Pau, Sella d'Anglès, Serra, Sistella, Tortellà, Vilabertran, Vilamacolum, Vilanant, Ribes, La Bisbal, Alcaraz, Alfés, Arbeca, Baldomà, Barbens, Basellà, Boldú, Bosost, Castelló de Farfanya, Cògul, Freixanet, Gosol, Guàrdia, Guixes, Ibars de Noguera, Linyola, Llimiana, Mayals, Molsosa, Mongay, Montargull, Ollana, Oluges, Omells de Nagaya, Salàs, Sant Llorenç de Morunys, Senterada, Soleràs, Tarròs, Vallferosa, Vilaller, Vilamós, Vilanova de Segrià, Viu de Llevata, Albasa, Vilanova de Beguda, Ager, Amposta, Capafons, Ciurana, Falset, La Bisbal del Penadès, La Canonja, La Palma, Maspujols, Morell, Pla de Cabra, Paüls, Puigpelat, Querol, Secuita, Solivella, Vallmoll i Vilafortuny; 16, Castellfullit de Riubregós, Gualba, Hospitalet, Santa Coloma de Cervelló, Sant Vicens de Llevaneres, Ribes, La Bisbal, L'Argilaga, Molà i Senant; 17, Riutorts; 18, Fonollosa; 21, Mollet, Blanes i Sant Privat del Bas; 23, Sitges; 24, Balenyà, Casserres, Igualada, Llinàs del Vallès, Sans, Santa Agnès de Malanyana, Santa Creu d'Olorde, Vallbona, Valldan, Tordera, Bordils, Camallera, Albinyana, Alió, Masarbons, Puigtinyós, Ribarroja i Roda de Bàrà; 25, Gavarrós, Orís, Pachs, Plegamans, Sant Genís dels Agudells, Taradell, Torrelles de Foix, Vallcarca, L'Ametlla, Vilassar de Dalt, Casavells, Llers, Monells, Torroella de Montgrí, Cervià de Ter, Argentera; 26, Mollet de Perejada; 27, Avià, Vilanova de Vilamajor (Sant Antoni) i Maldà; 28, Montseny, Sant Agustí de Llusanès, Sant Julià d'Altura, Sant Joan de Mollet i Mora d'Ebre; 29, Campins, Pineda, Matadepera, Sant Joan Despí, Foixà, Palau de Sabaderra, Sant Climent Sassebes, Sant Hilari, Vilademuls, Vilatenim, Albagés, Benavent de Lleyda, Comejau, Juneda, Les Iglésies, Montornès, Palau d'Anglesola, Palau de Noguera, Penellas, Vinaixa, Catllar, Llorach i Rodonyà; 30, Manresa, Vilafranca del Penadès i Nulles; 31, Alfou; La Llacuna, Olivella, Papiol, Sabadell, Sant Pere de Riudevittles, Platja de Comarruga i Masllorenç, primer diumenge; Arbúcies, Castellà (Sant Esteve) i Viloví, tercer diumenge; Arbós, Bages (Sant Fruitós), La Batllòria, Mieres, Olvan i Tona, quart diumenge; Castelltersol, Lillà, Mediona, Monistrol de Calders, Ripollet, Sarroca de Bellera, Urtg i Vilar, últim diumenge; Montroig i Vacarisses, primer dissabte; Esparraguera, penúltim dissabte; Ordal, diumenge després del 3; Vilanova i Geltrú, diumenge després del 5; Castellnov de Bages i Sant Martí Sesgayoles, diumenge després del 15; Gelida i Gironella, diumenge després del 16; Borredà, diumenge després del 29; Santa Oliva, darrer dijous.

Setembre. 1. Centelles (Santa Coloma), Figaró, Montmany, Orsavinyà, Torrent i Torrentí, Vilamaniscle, Pinós, Torà, Montreal i Pont d'Armentera; 2, Granollers, L'Escala i Santolí; 3, Rojals; 4, Torredembarra i Vilagrassa; 7, Frontanyà i Falset; 8, Caldes d'Estrach, Canet de Mar, Castellví de la

Marca, Espunyola, Estany (Santa Maria), Grasolet, La Baells, La Gleva, La
 Quart, Llerona, Llinàs del Vallès, Martorelles, Moncada, Montserrat, Pa-
 lafolls, Palausolitar, Piera, Puda de Montserrat, Pujalt, Sant Adrià de Be-
 sòs, Sant Celoni, Sant Hipòlit de Voltregà, Tagamanent, Viladecans, Cada-
 qués, Castell d'Aro, Garriguella, La Bisbal, La Junquera, La Pinya, Llansà,
 Olot, Puigcerdà, Pont de Molins, Sant Salvador de Breda, Vallfogona,
 Viladrau, Anya, Bobera, Claret d'Oliola, Claret de Tremp, Esterri d'Aneu,
 Guisona, Isona, Montoliu de Lleyda, Sanahuja, Seu d'Urgell, Serós, Sort,
 Sunyer, Tremp, Viella, Solsona, Borges del Camp, Benifallet, Cambrils,
 Cornudella, Fatarella, Mora la Nova, Passanant, Pobla de Montornès, Pos-
 tils, Santa Perpètua, Torre de Fontaubella, Vilaplana, Capsanes i Garcia;
 9, Verdú; 11, Sentfores, Corsà, Saus i Les Piles; 12, Llissà de Munt i Tér-
 mens; 14, Pobla de Claramunt, Sant Cugat Sasgarrigues, Anglesola, Bell-
 puig, Granadella, Pons, Vilamitjana, Vilanova de Meyà, Cabra i La Riera;
 15, Aramunt; 16, Collbató, Fuyrosos, Palou (Sant Julià), Tiana, Fogàs de
 Tordera, Torroella de Fluvià, Vilafant, Estanya i Vilech; 17, Lladó; 18, Vila-
 bertran; 21, Esplugues, Fumanya, Granera, Vallirana, Vall-llòbrega, Vilanova
 i Riudecanyes; 22, Caldes de Malavella i Sant Mori; 23, Calella, Roda i
 Tarragona; 24, Barcelona, Maratà, Riudeperes, Vallgorguina, Besalú, Santa
 Coloma de Farnés, Almaselles; 25, Alguaire; 26, Esponellà; 27, Alpens, Prat
 de Llobregat, Vallalta (Sant Ciprià), Caixans, Sils, Vilopriu, Albi, Rialp i
 Sarreal; 29, Calonge, Castellar d'En Huch, Espinalvet, Molins de Rey, Mon-
 tornès, Orpí, Roda (Masies de), Rúpit, Safaja (Sant Quirse), Sant Fost de
 Capcentelles, Vallvidrera, Garrigàs, Isòbol, Riudellots, Sant Miquel de Cladells,
 Sant Miquel de Campmajor, Sant Miquel de Culera (Portbou), Sant Miquel
 de Fluvià, Ventalló, Vilallovent, Almatret, Asentin, Cervià, Monmagastre,
 Os, Peramola, Pobla de Segur, Vallfogona, Viella, Albiol, Alforja, Almoster,
 Forés, Margalef, Montroig, Pradell, Torroja i Vespella; Artés, Aguilar de
 Segarra, Castellfullit del Boix, Castellgalí, Les Cabanyes, La Costa, Llissà
 de Vall, Montmajor, Montmaneu, Osormort, Sant Andreu de la Barca, Sant
 Quirse de Terrassa, Santa Coloma de Gramanet, Santa Eulària de Ronsana,
 Santa Perpètua de la Moguda, Anglès, Gombreny, Guyà, Sant Pau de Se-
 gúries, Sant Salvador de Bianya, Vidreres, Viloví, Alinyà, Borges Blanques,
 Jossa, Pallerols, Tortosa i Vallclara, primer diumenge; Calders, Cardona,
 Gayà, Horta, La Roca, Puiggraciós, Sallent, Sant Feliu Sasserra, Albanyà,
 Brunyola, Planés, Sant Joan de les Abadesses, Vall-llibrera, Cabanabona,
 Pobla de Granadella i Tàrrrega, segon diumenge; Avinyó, Collsuspina, Corró
 de Munt, La Granada, Llevaneres (Sant Andreu), Salavinera, Salcelles, Sant
 Feliu de Codines, Sant Mateu de Bages, Vilatorta, Ayguaviva, Bágur, Campde-
 vànol, Castellfullit de la Roca, Ridaura, Riudarenes, Sant Esteve de Bas,
 Sant Joan de Palamós, Sant Pere d'Osor, Sant Sadurní, Sant Pere dels
 Arquells, Suterranya, Vilossel, Creixell i Mas de Barberans, tercer diumenge;
 Oló (Santa Maria), Prats del Rey, Puigdalba, Santa Eugènia de Berga,

Torelló (Masies de Sant Pere de), Les Planes, Vidrà i Cervera, quart diumenge; Torelló (Sant Pere) i Fornells, últim diumenge; Calaf, Poble Nou, Sant Gervasi de Cassoles, Sarrià, Cubells, Orcau i Ulldemolins, diumenge després del 8; Fondarella i Montbrió de Tarragona, primer dilluns; Castellans, primer dimarts; Rellinàs, Torelló (Sant Vicens), i Tudela, primer dissabte; Gandesa, dissabte després del 8.

Octubre. 2, Hostafranchs i Serós; 3, Urús; 6, Medinyà i Calonge; 11, Flassà; 12, Sant Feliu de Llobregat; 18, Ulldecona; 21, Alcover, Milà, Prades i Riells; 24, Banyoles; 26, Bellvis; 27, Dosaigües; 28, Cardona i Santa Eulària de Vilapiscina; 29, Girona; Pobla de Lillet, Sarrià, Palau Sator, Betriu, Granyena de les Garrigues, Navés, Riner, i Vilallonga, primer diumenge; Caldes de Montbuy, Les Corts de Sarrià, Olèrdola (Sant Miquel), Palau-tordera (Santa Maria), Les Preses, Santé, Tuixent, Montmell i Roda de Barà, segon diumenge; Les Masuques i Cabanelles, tercer diumenge; Castellví de la Marca, Tavertet i Torroella de Montgrí, quart diumenge; Santa Fe del Penadès, diumenge després del 6.

Novembre. 9, Balaguer; 11, Arenys de Munt, Avià, Brocà, Brull, Centelles (Sant Martí), La Bajol, La Nou, Montnegre, Mosqueroles, Mirra, Pallejà, Saldes, Sant Celoni, Sant Martí del Bas, Sant Martí de Provencals, Sentmenat, Senfores, Serdanyola (Sant Martí), Sescorts, Sobremunt, Teyà, Torrelles de Llobregat, Torroella (Sant Martí), Tou (Sant Martí), Alfar, Armentera, Calonge, Campelles, Fontcuberta, Jafre, Les Escaules, Llampayes, Massanet de Cabrenys, Masarach, Palafrugell, Pau, Peralada, Pontós, Sant Martí de Vilallonga, Tarabaus, Urtg, Vilar, Alamús, Aransà (Musa), Sant Martí de Canals, Sant Martí de Maldà, Talarn, Aleixar, Altafulla, Morell, Vilallonga i Vilavert; 12, Capolat; 13, Cabó; 17, Dosrius, Rajadell, Sant Pol de Mar, Bàscara i Conesa; 22, Fígols, Voltregà (Santa Cecília), Buadella, Molló, Terrades, Oden i Tarrós; 23, Sant Llorenç Savall, Sant Climent de Llobregat, Sant Climent Sassebes i Fornols; 25, Llívia, Torroella de Fluvià i Vinyols; 29, Montornès, Sant Sadurní d'Anoya, Gurb (Lleyda) i Sant Cerni; 30, Callús, Gurb (Barcelona), La Bola, Oristà, Orrius, Pruit, Sagàs, Sant Andreu de Palomar, Serchs, Tona, Vallgorguina, Bassagoda, Borrassà, Estanyol, Bahent, Arbolí i La Selva; Porrera, segon diumenge; Pla de Sant Tirs, tercer diumenge.

Desembre. 4, Vallfogona; 6, Malgrat; 8, Ayguafreda, Castelló d'Empúries i Montesquiú; 9, Santa Leocàdia d'Algama; 10, Berga, Corró de Vall, Hospitalet, Llusà, Papiol, Riuprimer, Crespià, Cruilles, Garriguella, Ultramort, Vilanova de la Muga i Bràfim; 11, Argelaguer i Tarabaus; 13, Mollet de Perelada, Bellmunt, Renan i Vilella Alta; 14, Gavà; 18, Figuerola; 27, Marsà; 28, Bellmunt; 29, Sant Joan de Palamós; 31, Centelles (Santa Coloma), Santa Coloma de Cervelló, Santa Coloma de Gramanet, Ciurana i Torre de Fontaubella; Puigdalva, primer diumenge.

PRONÒSTIC

Digué En Martí, Rei nostre, que els catalans érem els homes més lliures de la terra. Per aquella època Catalunya estava en règim quasi sindicalista (és a dir, gremial) i el vot de les dones, que ara és la novíssima moda, feia temps que es duia aquí. I amb tanta de sèrietat s'entenia la llibertat de consciència, que els jueus qui trobaven Nostr'Amo pels carrers tenien dret d'entrar a la primera casa. I — cosa avui inversemblant — els criminals que no tenien per pagar la fiança eren deixats anar sota jurament. Tan mateix, els nostres avis no han pas deixat fama d'haver donat mai l'espectacle dels mexicans o els russos. Jo, qui sota la pell estatista, amago una secreta afecció per Frederic Bastiat — dit sigui baldament esquincin la vesta els sacerdots de Leviathan — tinc una gran fe en els recursos de la lliure oferta i demanda entre els homes. Un gràfic madrileny cada dia ens retreu allò de «Con libertad no ofendo ni temo». Es hora de repassar aquest enunciat de llibertat, no prou explícit a primer cop de vista, perquè es vegi tota sa virtut. Per a no ofendre no n'hi ha prou amb tenir llibertat, sinó que cal tenir cortesia; per a no témer, no n'hi ha prou amb

sentir-se lliure, cal valentia. L'ALMANAC DE LA REVISTA de l'any passat oferia en son conjunt un espectacle edificant de llibertat i d'harmonia. Semblava que un director d'orquestra hagués apuntat a cadascú el so i el to. I per cert que n'hi havia d'estridències: cubisme, futurisme, cezannisme, fauvisme, prosa rítmica, i fins amb insistència aquesta cosa que molts consideren de bona fe la última paraula de la depravació artística: la simple nuditat. Però tanmateix, un esperit equilibrat, fullejant-ho, hi reposava. Un sentit d'ègloga, una aspiració de ritme i de vida senzilla, una ignorància general de segones intencions, un desig universal de simplicitat, hi rumbejava. Set o vuit antics vaixells navegaven sense tanguieg per aquella mar, florida d'escuma però no esbalotada. Ombres venerables, no hi havia malícia per elles en la bullidera del vi nou. Afinament remarcable de la convivència, aproximació del sentit històric de la llibertat, de la llibertat catalana. Signe clar dels temps, ara que el gran gueto de França, Clemenceau, dóna per acabada l'obra de la Revolució Francesa, a l'hora en què va a Notre Dame Madama la Presidenta de la República, assistint al Te Deum arquebisbal. Sense dubte han passat els temps en què el qui volia fer paisatge es creia que havia de menar vida bohèmia, i qui volia fer acadèmia començava per fer-se anticlerical. Qui se sentia impresionista havia de maleir els pompiers. Encara — però lluny de la nostra comunitat — fauves i futuristes no es creuen satisfets sense omplir de menyspreu els qui pinten i escriuen amb naturalitat senzilla. (Jo só el qui ha de fer l'elogi del Perfecte Filisteu, pensant en els danys gravíssims d'haver-se entendrit pel

modernisme molts senyors Esteves.) Gràcies siguin donades als col·laboradors de L'ALMANAC de 1918, per l'espontània demostració del sentit de solidaritat entre les generacions. Que la humanitat repugna el flaïre del llop i rebutja la lluita zoològica que es diu Revolució Russa, tant com aquesta mutació escenogràfica que es diu Revolució Alemanya (1); sentit, alhora, de la llibertat de l'art, que tenen dret a la vida els clàssics i els innovadors més extravagants, mentre la innovació sigui artística, és a dir, formal, i no filosòfica, és a dir, extra artística. Hi ha dret a fer cubisme i tipografisme, no a ésser insolent i a fer anar a cops de peu ço qui no és tipografisme ni cubisme. Si ens diuen que *La Rendició de Granada* de Pradilla o una estatua d'En Benlliure no són art, si és de paraula, assentirem a la metàfora: si és per escrit negarem l'error. Que al terreny de les definicions no s'admeten metàfores sinó veritats reals.

La unitat és el premi de la llibertat, essent la llibertat així entesa. Si juxtaposéssim les metafísiques individuals dels col·laboradors, tal volta sortiria un curiós mosaic. I no obstant és ben cert que hom pot parlar amb tota serietat, del Pensament de l'ALMANAC DE LA REVISTA de l'any 1918.

Diu un sociòleg francès que la llibertat entre els anglosaxons — em sembla que no trio pas un exemple desacreditat — no té una significació de principi filosòfic. Més aviat té el valor d'un costum nacional, d'una regla de bon sentit, que pot traduir-se així: l'home apte i honest no ha d'ésser turbat en la seva acció per la incapacitat dels altres.

(1) Això fou escrit a primers de desembre de 1918.

Així doncs, dic jo, la llibertat és una facultat jeràrquica: a major seny, major llibertat. Aquest seny implícit és tot el suc i sava de la llibertat catalana dels dies de glòria; del segle ^{xv}^e i del segle ^{xx}^e. Nosaltres havem definit la moral civil: les normes civils perquè no trobin entrebancs els qui persegueixin els més alts fins de l'esperit. La llibertat nostra no pot ésser un concepte mecànic, sinó orgànic. No és possible concebir una convivència perfecta entre jo, estudiant, i el taverner de sota casa, que fa escàndol tota la nit amb agravi del meu vetllar i del meu reposar. O jo tinc de patir per causa d'ell (ús vigent) o ell ha de patir per causa meva tancant a les 12 de la nit (llibertat anglo-saxona). Aquesta és la única llibertat que té valor per a l'esperit, i fora d'ella tot intent civilitzador és planta marcida. Beata la ciutat, beats els intel·lectuals, beats els artistes i beats els taverners, on aquesta convivència s'obtingui per instint, per adhesió espontània a la jerarquia civil, o a la jerarquia ideològica. LA REVISTA haurà complert una altíssima missió, fent viure en el nostre món de les lletres i de les arts el vell sentit de la llibertat catalana.

Bell premi tindrem. El regne de Déu a la terra no exclou pas les passions dels homes ni àdhuc la guerra; admet íntegra la natura humana, sols n'exclou la malícia cordial. La Ciutat, que és també *opus divinum*, no exclou tampoc partits ni divisions, ni àdhuc la guerra civil; sols rebutja la insolència bosquerola.

La paraula Pronòstic és compromesa. Es millor Aspiració. La meva és — i esper que la de tots els col·laboradors d'aquest ALMANAC de 1919, i de tots els Almanacs futurs,

i de tota LA REVISTA sencera, sigui la de que mai deixi aquest edifici comú d'ésser estatge decent i habitable per les grans Ombres de Catalunya, per tal estatge que nosaltres mateixos, esdevinguts ombres el nostre dia, poguem sentir-nos-hi sempre a casa nostra.

R. RUCABADO.

EN SER AL MAIG

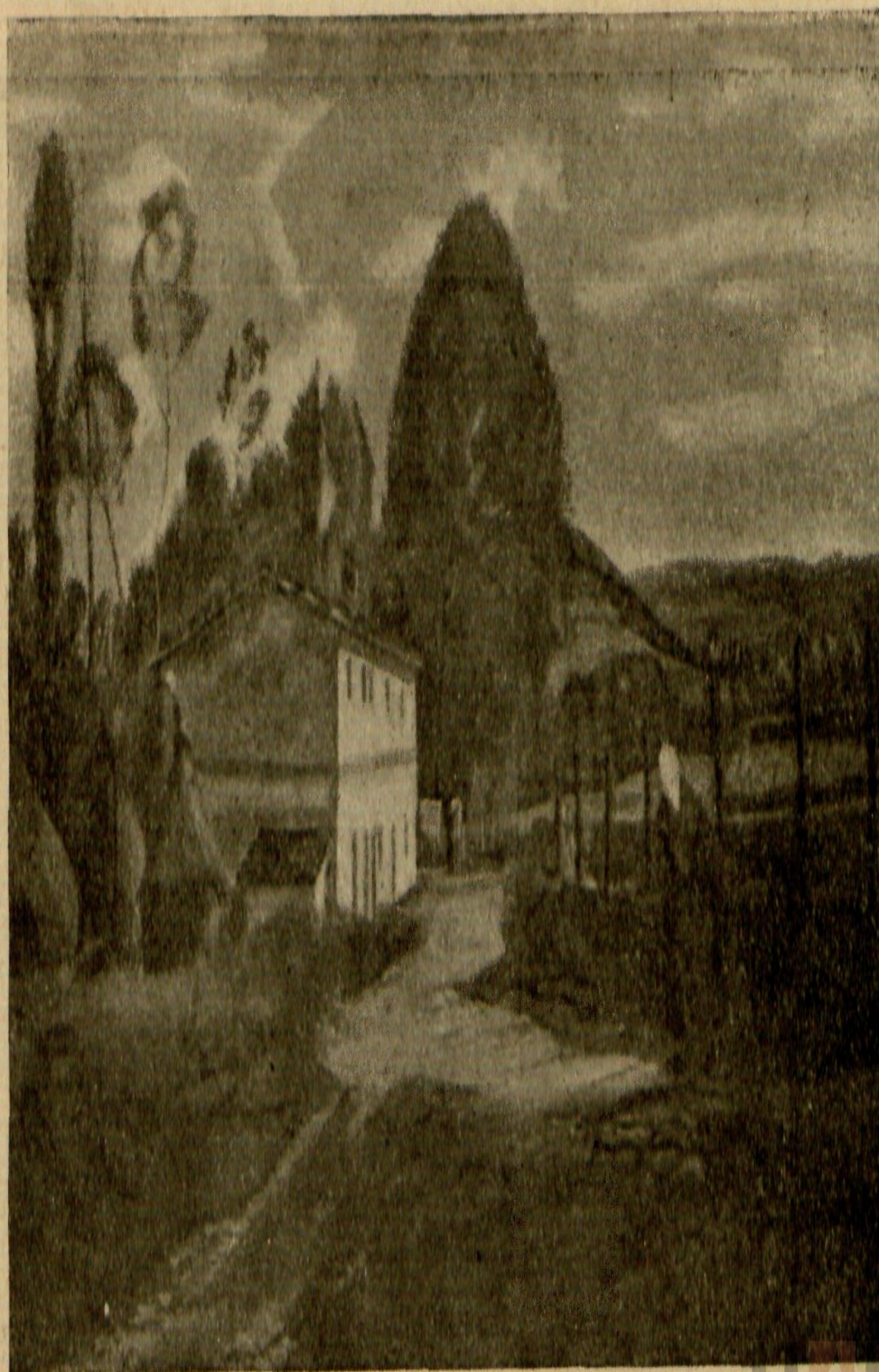
Veig l'eucaliptus amb escorça nova
en ser al maig, vestit de clara pell.
— Vesta rosada, femenina roba,
que hauran besada l'aire fi i l'ocell. —

El seu fullam — cabell que el vent deslliga, —
s'infla a l'embat, passant-hi el cant sonor.
Dins un jardí, pot dir-se que és l'amiga
fidel, suau, que evocarà l'amor.

MERCÈ VILA I REVENTÓS

POBLE TARRAGONÍ, per Joaquim Mir

PAISATGE D'OLOT, per Francesc Vayreda

EL MUR DE LES ROSES I DE L'AMOR

Era un asil que tenia els murs de roses. Flor dels asils, havia estat fundat en ple segle d'or de la pedagogia, i era natural que els murs fossin de roses.

S'escaigué en aquell temps que tothom se sentia apòstol de la pedagogia, que els mestres havien començat d'aver-gonyir-se de llur nom i es deien *pedagogs*, i que totes les coses del món, fins les més insignificants, eren qualificades de *pedagògiques* o *antipedagògiques*. O implacable disjuntiva!

Els diaris, en parlar de la inauguració d'aquell asil, poc més poc menys venien a dir tots el mateix:

«No és un asil més; és un asil nou, un reformatori-tipus, és, en una paraula, un centre *pedagògic*.»

Es creà un ambient tan favorable a aquella nova institució, que en altres asils i reformatoris no es parlava d'altra cosa.

Els *trinxes* i els vagabunds de la ciutat — a la rehabilitació dels quals estava destinada aquella institució, — davant els elogis que n'havien sentit fer i davant la cruesa de l'hivern que s'atançava, es deixaren percaçar en gran

nombre per la *ronda* que tenia, amb aquest fi, la nova institució.

— Així com així — es deien entre ells — l'hivern també el solem passar sempre en algun asil...; quan vingui l'estiu, allavors serà una altra cosa, i, al cap i a la fi, els murs de roses són fàcilment franquejables.

No ho creia pas així Fra Joan, jove francès d'uns vint-i-cinc anys, home d'un gran temperament, idealista de la pedagogia a ultrança, i tan sumament optimista, que ell sempre deia que mai a la vida no s'havia topat amb cap cosa impossible.

Sentia una amor tal als vagabunds, que els admirava i arribava a creure que eren d'una sensibilitat i de facultats superiors als altres homes. La causa d'una bona majoria de casos d'aquells nois ell se l'explicava per aquesta superioritat que els concedia. Nois d'una sensibilitat exquisida i de facultats privilegiades, havien estat col·locats en oficis corresponents a l'estament humil de la seva fortuna, no pas a les facultats i a les aspiracions llurs, i d'aquí venia que, sentint-se inadaptats, s'abandonessin al vagabundatge.

Quan se trobava amb casos de nois en els quals, ja de petits, s'hi endevinaven baixos instints i inclinacions vers la vagabunderia, ultra les disquisicions que feia sobre la valor de les herències, pensava al moment en tantes altres anormalitats freqüents en els grans genis, i en aquell petit ja hi acaritava la possibilitat d'un heroi de l'esdevenidor. La veritat és que, fruit d'aquestes idees, tractava aquells nois amb una indulgència paternal i amb una tal passió d'home

qui lluita per fer surar el futur heroi d'aquell mar de baixos instints que l'ofeguen, que n'havia rehabilitat més d'un; i altres, si no arribaren a grans herois, gràcies a la seva influència moral, havien arribat a l'acte heroic de constituir en pau una família.

En aquell nou asil Fra Joan tots els seus esforços i tota la seva passió els posà en un assaig de rehabilitació pel treball de cinc adolescents que per llur edat constituïen una secció especial. Els cinc tenien de setze a divuit anys, havien passat per tots els reformatoris de la ciutat, i, havent-ne copçat només les influències nocives — que sempre se'n copcen en centres d'aquest gènere, — a la primera ocasió que se'ls presentà caigueren en delinqüència: no hi havia cap dels cinc que no dugués ja complerta més d'una *quinzena*.

— I com és, Fra Joan — li preguntaven els visitants, — que poden contenir joves com aquests i dintre d'una tal tranquil·litat?

— Com? — els responia somrient. — No veuen que són tan lliures? Com volen que fugin, si fins no hi ha cap paret que els pogués provocar la fugida?

I començant d'exposar les seves teories, els parlava del sentit de la responsabilitat, que ell curava prou de despertar en aquells adolescents, i de com ells s'anaven sentint dignes davant la confiança que ell els donava.

Aquest sermó, que havia de fer tan sovint, sempre l'acabava d'una mateixa manera:

— ¿Volen veure — els deia — el símbol millor, la concreció més eloqüent d'aquestes veritats? Mirin.

I, somrient, els assenyalava aquells murs de roses.

Les nits abonançades que sortia amb ells al clar de lluna — sabia com els era cosa grata per l'evocació que els duia de llur vida passada, — quan ells, per distreure'n l'enyorança, es posaven a cantar una cançó, l'única que se salvava de les que ells havien dut del llur vagabundatge:

Si me vieras en el jardín,
¡ay! en tu jardín de flores...,

a Fra Joan el feia entrar en una gran tristesa.

Aquella cançó, cantada a l'ombra d'un asil, prenia un aire de melangia, i ells hi posaven tanta ànima en cantar-la, que Fra Joan hi endevinava tot el que ells hi poguessin evocar. Era allavors que, adonant-se de l'esclavitud suau amb què anava lligant aquells adolescents a la vida d'ordre i, pressentint la revolta que això devia dur a ells, en moment que en tenien consciència, Fra Joan hi veia com una ombra de tragèdia i se sentia temptat d'esflorar les roses del mur perquè, lliures, aquells adolescents volessin de nou a la llibertat i a l'amplària dels camps.

Més forta encara hauria tingut aquesta sensació, si hagués pogut penetrar el fons d'aquells vagabunds adolescents. Per sobre els lligams que ell els havia sabut teixir n'hauria vist uns altres que els lligaven més tràgicament i per damunt d'aquells murs de roses altres murs hi hauria vist molt més infranquejables.

Al departament veí de les noies n'hi havia una d'uns divuit anys — ovelleta de Nostre Senyor esgarriada — que,

segons les veus que corrien, era la més formosa de l'asil: Marta.

Els cinc adolescents ja l'havien sentit anomenar molt entre amics de vagabundatge. Cap d'ells no la coneixia, i ja no cal dir amb quin dalit en cercarien l'ocasió i més estant en una mateixa casa. Era tant el que parlaven d'ella i les coses rares que s'arribaven a pensar per veure-la, mal fos de lluny, que arribà a ésser el centre de totes les accions i de tota la vida llur. Un no s'ho deia a l'altre, però per les raons que manta vegada tenien entre ells, en escatir quin era d'ells el preferit de Marta, a quin havia mirat més vegades i altres coses per l'estil, es veia que tots l'havien arribat a estimar.

L'enamorament i l'amor no són gaire freqüents en joves vagabunds i és rar que hi assoleixin persistència; però no era pas així en aquest cas. I és que el no haver pogut veure mai bé la Marta, els encenia com d'una mena de folia; car sota d'aquell vel negre amb què la veien els diumenges a l'església cada ú s'hi ideava la dona com més li plaia. D'aquí venien després les dissensions entre ells, de si era rossa o bruna, de si tenia tals qualitats o tals altres, arribant així entre tots a crear un tipus de dona ideal que ja no cal dir amb quina força els havia de lligar a l'asil.

Fins allavors l'intent que ells covaven des que hi van entrar, era el de fugir de l'asil així que vingués el bon temps. Un cop enamorats, ja no pensaren gaire més en una consemblant cosa.

La vida d'ordre de l'asil ja se'ls feia pesada, però aquella convivència amb la Marta els hi suavitzava. L'anar a missa

els diumenges no feia per ells, però a l'església és on veien de més aprop la Marta. Estar-se dòcilment al pati, les hores lliures, entre minyons no els era pas gaire grat; però del pati estant es veia aquella finestra — que ells la trobaven altíssima, — a on molts dies hi veien guaitar la Marta. L'anar al taller no els podia venir pas tampoc gaire de bon grat; però del taller es veia una retxa que donava al departament de la Marta. I així aquesta esperança que els venia de la Marta els omplia aquella vida d'asil i els hi feia soportable.

Uns dies abans de Sant Joan havien proposat fugir la vigília de la revetlla. Fra Joan, que endevinà que els apuntava una crisi, els anuncià que per la nit de Sant Joan farien un gran foc en el pati major i que hi vindrien les noies i tot a fer la revetlla, i davant la possibilitat de poguer veure i potser parlar amb la Marta, se sentiren descoratjats i tots cinc romangueren a l'asil.

I arribà el cas que, un cap al tard, un dels cinc vagabunds adolescents anava a fugir de l'asil. Havia arribat a l'extrem del pati, però a l'anar a saltar el mur de les roses, per atzar Marta es posà a cantar dalt d'aquella finestra altíssima on tantes de vegades ell l'havia vista, i, en sentir-la, es quedà tan sobtat que se li cegaren les cames i instintivament se n'entornà cap a l'asil: era el primer que topava contra els murs de l'amor.

Un dia Marta fou traslladada a un semi-internat llunyà. L'ensentdemà Fra Joan prou cercà aquells adolescents per tot l'asil, però els cercà debades. Havien fugit, i, fugint, o Déu!, havien violat el mur de les roses.

Fou allavors que Fra Joan s'ho explicà tot abastament, i, amb una gran punyida al cor, es confessà a si mateix, que molts dels actes que ell creia que havien fet aquells vagabunds amb un sentit de llibertat, ara veia que els havien consumat amb un sentit d'esclavitud de l'amor que els governava com una mena de fatalisme. I fou allavors també que, guaitant els murs de les roses, veié que fins aquell dia per damunt d'aquells se n'havien aixecat uns altres de molt més alts i més infranquejables: els murs altíssims de l'amor.

* * *

S'escaigué allavors que aquella institució anava a alçar un nou asil per a joves vagabunds.

Previ informe de Fra Joan — que havia esdevingut un tècnic, — començaren per alçar uns murs altíssims de pedra macissa.

Es que els murs de les roses no devien ésser prou pedagògics.

VENTURA GASSOL.

ESPURNES HEL·LÈNIQUES

A LAURA HELENA BOUTROUX

Escoli àtic, segle VI

El millor pel mortal, la salut;
el segon, tenir bella presència;
el tercer, enriquir-se amb decència,
i entre els amics, després, — fruir la joventut.

* * *

De Susarió, poeta còmic

Eixa paraula oïu,
Susarió us la diu:
La pesta són les dones! tothom ho afirmarà...
tot hom, però, s'enuja de jaure on no n'hi ha.

* * *

De l'Antologia

Si com te vull em vols, faràs doble mercè;
odia'm, si no, amb odi que iguali mon voler.

* * *

Inscripció repetida en molts joiells

Tots diuen el que volen;
que ho diguin, tant me fa!
Estima'm molt, estima'm:
per tu el profit serà.

L. NICOLAU D' OLWER, *trad.*

DIBUIX COLORIT, *per Manuel Cano*

SANGUINA, per Manuel Humbert

LES IL·LUSIONS DEL MATRIMONI SUREDA

El senyor Sureda no és ben bé un barceloní, sinó un identificat de Barcelona. La flor dels barcelonins d'urc. Va venir-hi de bordegàs, decidit a totes les conquestes, i avui dia ja és amo a l'engròs. Ell prou té consciència que ningú no gosaria dir-n'hi mal profit te faci. Perxò ni en vestit de frac ha renunciat a aquelles butxaques horitzontals de la trinxa dels pantalons, per una mena d'efecte que li fa, que enfonsant-hi les mans, millor s'aploma sobre la vida. I a l'àpat que sigui que assisteixi, ja brinda sense contemplacions.

El senyor Sureda, que no fa política ni cultura, ni juga ni viatja — més per manca de temps que de vanitat — té però el seu capitalet de poesia. Com que no n'ha gastat una engruna, els anys li han anat acumulant interessos. I ara, veieu: la magna il·lusió de la seva vida, cristal·litzada en el més públic racer del seu cor, és — cadascú per on l'enfila — una torre moresca.

No ha gosat mai dir-ho ni a la senyora Sureda; adorada al cap i a la fi, a la manera del senyor Sureda. Si un dia el

jove saltataulell — un Don Juan en el seu braç — s'inflamà per la seva beutat modistívola, avui el madur senyor amo reverència la seva senyorívola distinció. Tantdebò l'equilibri d'aquesta història no n'hagués de patir, que jo cantaria la finor cada dia creixent d'aquesta dama que llegeix Zola i Prevost i Martínez Sierra i Ibsen i Benavente, i els *Cuentos españoles* de «La Esfera», i està convençuda que el sexe és una esfínx i obira un futur d'emancipacions!

El cervell de la senyora Sureda, doncs, no cal dir que és un niu d'il·lusions. Però entre totes, sobretot una, que cada nit la puny desesperadament, i que més d'una vegada, en un rapte de tendròr, ha confiat al senyor Sureda: un dormitori Lluís XV.

Tot arriba pels senyors Suredas d'aquest món. Quan els cabals assoliren aquella saó matemàticament prefixada, marit i muller celebraren sentada solemne. S'obriren el cor, ella per centèssima volta; ell, ai! ennuegadamente, per primera. L'acte de la conferència podria resumir-se així: a) continuar fent diners; b) començar però a gronxar-s'hi una mica mica; c) realitzar les il·lusions més perempòries de cada ú.

Des de l'endemà, sota la direcció d'un dependent del magatzem que tenia aficions artístiques, arquitectes i fusters començaren a donar forma tangible als ensomnis del matrimoni Sureda.

El dormitori Lluís XV es féu esperar gairebé tant de temps com la moresca torre. I s'explica, perquè un cop llest, Déu meu quins pans d'or i quines giragones de fullaraca i quins domassos i quines llunes!

Però, vet-aquí que la nit de l'estrena, la senyora Sureda

me'n compareix amb una toilette mai vista: randes, gasses, batistes, còfia Maria-Antonieta, xinelles de seda, vaporositats a dojo... A les mans porta un paquet: «Té, Gui-ller-mo, des d'avui dormiràs amb pijama...» El senyor Sureda, ja en els clàssics arreus nocturns de la samarreta i els calçotets, s'astora, mira, pregunta, gira, tomba, deixa els fòtils inconeguts damunt d'una cadira, i es colga a la fi mormolant: «Jo ja vaig bé.» Ella prou insinua, prega, exigeix, fa el bot; res: ni aquella nit ni cap de les altres nits, el senyor Sureda no renuncia a la seva samarreta i al seus calçotets.

La pobre dama, cada vegada que es fica al llit, sent la seva il·lusió sollada, i se li avaloten les idees emancipatòries. Cerca una revenja digna, però no sap trobar-ne cap...

La torre moresca del Putxet també va tenir la seva inauguració. Davant d'aquella casa de virolada rejola de València, d'aquells rengles de finestres totes en arc de ferradura, d'aquelles palmeres destinades a enfilarse més amunt del terrat, la senyora Sureda exulta: «Ai, Gui-ller-mo, quina casa tan mona! que m'agradaria de viure hi tot l'any...» El prec es fa insistent, les nenes voten amb la mamà... El senyor Sureda no sap dir que no, encara que ell molt molt vagament — veieu el gran sibarita! — ja havia imaginat que el quid d'aquella torre moresca era tenir una mena de cosa exòtica, per usar només de tant en tant com un opi alliberador de realitats massa mercantívoles...

Cedeix, i s'hi instal·len, dormitori Lluís XV i tot.

I ara, al cap de tres mesos, el pobre senyor Sureda entra i surt de la seva torre oriental amb més indiferència que abans del seu pis de la Granvia. El temps ha revenjat de

sobres la ofesa dama; només que ella no és encara — ni mai ho serà — prou fina per coneixe's una tal ventura que li endolciria l'innoble refrec dels calçotets i la samarreta del senyor Sureda.

CARLES RIBA

ESTANCES

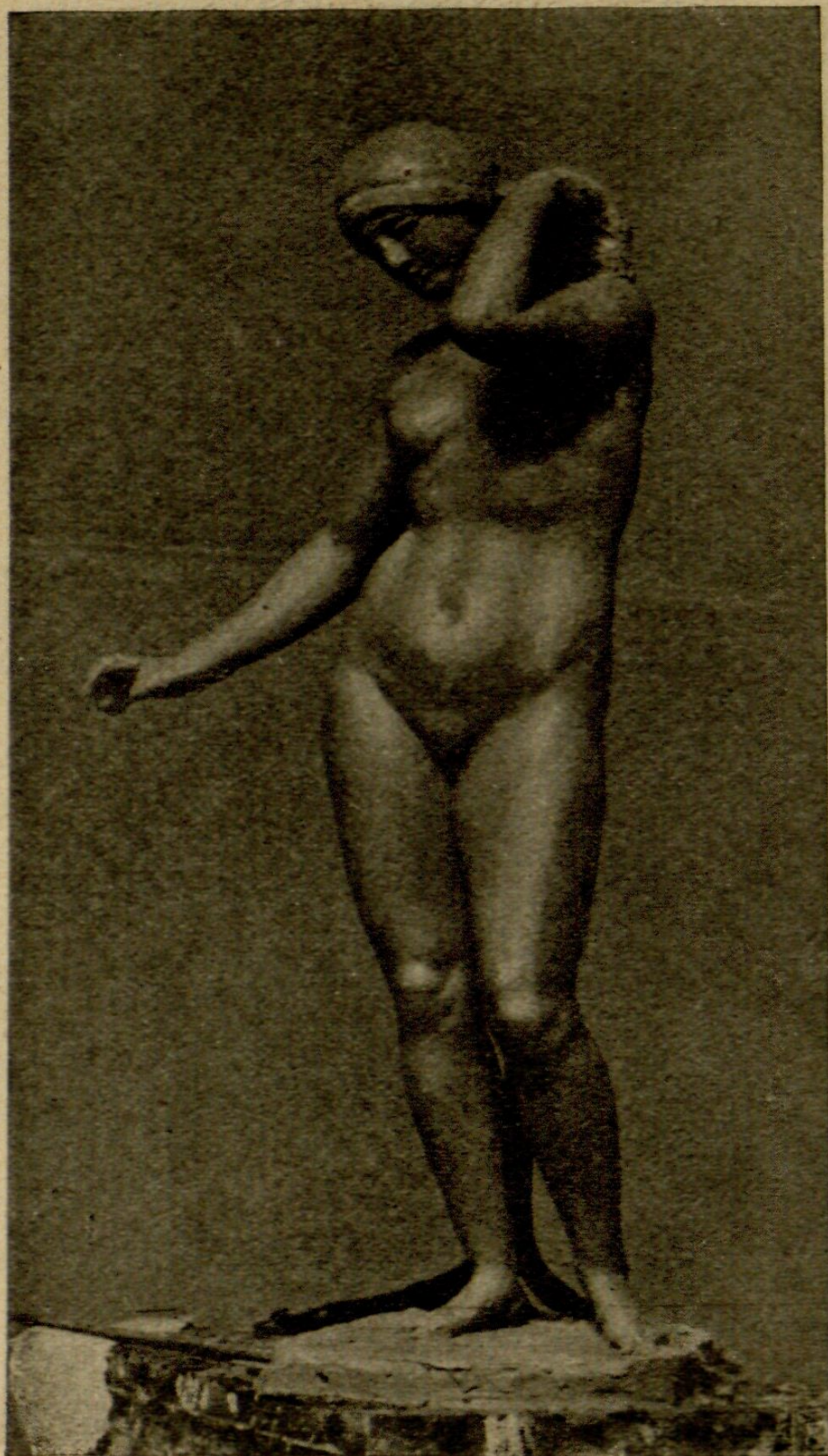
(De Jean Moréas)

Quan tornarà l'autumne i els vols de fulles mortes
recobriran l'estany del vell molí enrunat,
quan ompliran els vents les esfondrades portes
i el buid espai a on la mola ha tant girat,
jo vull tornâ a venir a seure en eix para'tge,
contra aquest mur, vermell d'una eura en desconsol,
per veure lentament disoldre's mon ima'tge
dins l'aigua obscura i freda on pal·lideix el sol.

MIQUEL FERRÀ, *trad.*

BUST EN PEDRA, *per Enric Casanovas*

ESCUPTURA, *per Esteve Monegal*

LA VETLLA DEL DIUMENGE

Mariagna, la mestressa de la casa de St. Julià, eixia de ciutat a l'horabaixa d'un diumenge tranquil. Havia aprofitat el lleure dominical per visitar sa germana i a la vegada recollir un xic de roba d'hivern i un parell de cistells buids. Duia el més petit de casa adormit al braç, i caminava d'una manera llista, sense sotracs, per no despertar-lo. Una certa païra imprecisa li feia estrènyer l'infant contra el pit. Ella no tenia costum de tornar sola a casa en aquelles hores, sinó al migdia, sortint de mercat, carregada d'algun covenet ple de fulles de canya. L'infant trastejava llavors per l'era o per l'entrada del mas, barbotejant i somicant entre la gent que feinejava. El diumenge a la tarda, però, la casa romania gairebé deserta. Els nois grans caçaven granotes pels tolls de la riera i l'home es complavia resseguint els camps, apariant la cadena del pou o furgant per les golfes sota les enfilades de tomàtecs de cirera.

Ara ella tenia el cor tot petit i estret. La claror era cada vegada més minça i més afinada. Mariagna no hauria sabut dir el perquè d'aquella angúnia i aquell malestar. Potser de dur l'infant per la fosca, potser de la por dels cans errí-

vols, potser d'un home que un xic més enllà feia un camí semblant al d'ella. Aquella figura, més que res, l'inquietava. Havia sorgit, dintre la vila mateixa, d'un carrer al costat de l'Hospital. Era un home llarg i prim, embolicat en una capa estranya. Estranya sobretot, més que per la forma, per l'ondulació garbosa i seca a la vegada: una cosa així com el serpejar d'un foc. Sobre la testa duia un copalta de caires esmorteïts que semblava gran per l'amplada de la cara, però que s'endevinava ajustat al cèrcol del front i dels parietals. Tenia un pas lent, molt lent, però que no feia mica de soroll, ni quan passava per la fullaraca dispersa de la devesa.

L'actitud pacífica d'aquell home l'hauria tranquilitzada potser, si no hagués estat un fet estrany que ella no podia comprendre. Mariagna caminava cada cop més depressa, i fins l'infant havia tingut dues vegades un tèrbol sobresalt dintre l'endormiscament a causa dels sotracs. El desconegut, però, no deixant mai el seu pas calmos, l'anava encalçant de mica en mica. Endebades ella feia esforços per guanyar temps. A cada giravolt de camí, sense que s'oís cap trepig revelador, ella es veia l'home més a la vora.

Just a la palanca de la riera que monjoia la plana, Mariagna oí, arran, una veu que deia:

— Mestressa, prengueu compte que es va fent fosc.

Ella no respongué. Les paraules se li ofegaren ran de coll i li sobrevingué un rodament de cap. Vacil·là un instant sobre la fusta, i hauria caigut si la mà d'aquell home no l'aguanta.

— Qui us fa anar tan carregada, Mariagna?

Ella quedà tan sorpresa de què aquell home li conegués el nom, que l'espant se li escorregué de sobte. Quan amb el seu ajut hagué passat la riera, es girà devers ell, encuriósida. La tènue claror de l'hora li donava d'esquena, i per més que sotjà la faç ombrejada no el sabé conèixer. D'aprop no tenia el terrible perfil d'abans. Era certament garbós, però gairebé sense moure's. Era realment prim i alt.

Molt afanyós, el desconegut digué:

— Deixeu que us porti aquestes noses.

Mariagna, novament esporuguida, el deixà fer. Després, quan veié aquell home tan alt ple de cistells i paquets de roba, es tranquilitzà de nou. No hi havia res a témer. Un xic més confiada, digué:

— Suara m'haveu cridat pel meu nom, bon home, però jo no us recordo.

— Jo sí — respongué ell, caminant amb un pas estranyament lleu; — jo sí que us conec a vós i al vostre marit Martí. Més d'una palestra he tingut amb ell per coses de l'ofici. El vostre home és rebec i no vol creure'm. Se sap fort, i de qualsevol cosa en fa qüestió d'amor propi. Li mostraria una mina d'or i la rebutjaria només que perquè só jo qui li duc.

— I quina mena d'ofici teniu que hàgiu tractat amb el meu home?

— Ai, mestressa! no us el sabria dir sense pena. És un ofici cansat, i no m'agrada perquè em fa tenir tractes amb tota mena de gent. A la menuda és una cosa insoporable, però jo, per dir-ho així, l'he dignificat. Me'l donaren com una feina feixuga per la quantitat, però mesquina. Ara

n'he fet una obra vasta, bonica. Moc la meva gent com un exèrcit. La mateixa repugnància que tinc per les coses mesquines em fa fer les operacions en bloc. Així, si no estim el meu ofici, estim en canvi la magnitud que té i el domeny que dóna. Hi ha moments que oblidó la seva desagradívola naturalesa en el goig puríssim de concebre'n el desenrotllament. D'aquesta manera m'abstrec de la tasca en si, i visc generalment un nivell més alt al del meu ofici.

— Tanta de gent governeu? — digué Mariagna amb un respecte súbit, i tota compungida d'haver omplert de farcells aquell home.

— Molta gent, i encara no abasta. La feina és de totes les hores, i els uns relleven els altres per no interrompre el treball. Jo mateix passo la setmana barrinant, comptant, fent projectes. No passa idea pel meu cap que no la faci executar tot seguit. Cada hora que avança duu més tràfec entre la meva gent i exigeix de mi més activitat. En certs moments cauria rendit, però l'amor propi m'aguanta: el meu pare em va donar aquest ofici per humiliar-me, però, realçant-lo, em plau mostrar-me digne de la seva capacitat. Perxò, quan en caure el dissabte, abans del repòs dominical, la feina es fa vertiginosa, baixo a ciutat i em passo la nit treballant entre els meus.

En aquell moment la lluna era ja un xic alta i descobria les faccions del desconegut. Mariagna pogué veure una faç ovalada i correcta: Front ample, ulls blaus voltats d'ombra, nas prim, castíssim; llavis gairebé sense gruix. La sensació total era la d'un home bell, d'una bellesa que fóra potser un xic afemellada a no ser el sobretò colrat i cuirós.

Encantada mirant-se'l, Mariagna s'entrebancà amb un roc, i se li desfèu el lligam de l'espardenya. Ella, llavors, tota sofocada, pregà:

— Em voleu aguantar un xic el menut?

— Prou — digué ell, deixant la càrrega a terra i prenent la criatura.

— Pareu compte que no es desperti.

Ell la prengué suaument i l'embolicà amb la capa. L'infant dormia un son fi i trencadís. Un moment semblà despertar-se, però no féu més que girar el cap sense descloure els ulls.

Quan la dona s'hagué apariat l'espardenya, tornà a prendre el menut en sos braços. Al mateix temps digué:

— Em voleu donar també els farcells?

— No us amoïneu: ja els portaré jo.

— No cal — afegí ella; — Sant Julià és en tombar aquest marge, i el meu home de segur que em sortirà a rebre.

El desconegut anà posant-li els cistells i paquets a les mans. En reprendre el camí, de sobte, ella digué:

— Però no m'haveu fet saber encara qui éreu i què fèieu, bon home.

— O, mestressa! Cadascú m'anomena a la seva manera. Però gairebé tothom em coneix pel nom de Diable...

— Jesús, Maria, Josep!

— No us esvereu, Mariagna, que no só tan terrible com això. Certament tinc un mal ofici. Però la voluntat d'un altre em fa obrar com no só, i aquesta és la mèva pena. Es veritat que contra el meu pare, que és Senyor

de l'Univers, vàreig cometre un pecat d'orgull i, per què no dir-ho?, un error de càlcul. Però Ell, que és generós, m'hauria perdonat si, en la seva intuïció política, no hagués comprès que li era de més utilitat en el càstig que en el perdó. Sense mi, que cultivo la llibertat, el món perdria la seva millor condició. Déu mateix no estimaria tant la seva obra si no la veiés agitada en defeccions i exultaments. Cregueu, Mariagna, que en tots els estats es pot servir a Déu. El meu amor propi de què us parlava abans no és desfer l'obra divina, cosa que sé ja impossible, sinó en mostrar-me digne del destí que se m'adjudicà. Si no só perdonat és en sacrifici a l'equilibri del món. Prou sap Ell, mestressa, que el que faig em repugna, ja que em va crear a espill de si mateix. No temeu, doncs, que ara us faci dany: qualsevol altre dia de la setmana l'ofici em té canviat. Però el diumenge a la vetlla reposo — els altres ja fan la feina per mi. De bona gana, veieu, ara passaria la vetlla garlant amb vós o bressant aquesta criatura...

Després d'aquestes paraules dites amb una certa melàncolia, ell emmudí. Mariagna no n'havia comprès gran cosa, però estava mig esfereïda. Quan hagueren fet unes passes en silenci, ell afegí:

— Bona nit, mestressa. El vostre home ja us ve a rebre. Una cosa, abans de deixar-vos, us vull dir: Quan us dicti aquelles cosotes no em poseu mala voluntat. Em sabria greu que, ara que em coneixeu, tinguéssiu una mala opinió de mi.

Digué això amb un somriure trist, i s'inclinà vers l'infant. Alçà el drap que li tapava la cara, i afegí:

— Dorm.

Després, una mica més enrera, repetí:

— Bona nit.

Mariagna no gosà girar-se. A l'instant un soroll oí discret com d'una pedra que rellisca per un marge. Una olor de farigoles agitades li féu girar el cap, però no veié ni una ànima. A quatre passes enrera reconegué l'avenc de Sant Julià. Súbitament esglaiada es posà a córrer camí enllà cridant:

— Martí, Martí!

JOAQUIM FOLGUERA

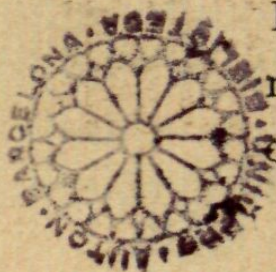
A UNA DONZELLA

Si és ton cos una intacta meravella,
el teu gest l'acompanya lletjament,
oh, qui et pogués estatuar, donzella,
oh, qui pogués llevar-te el moviment.

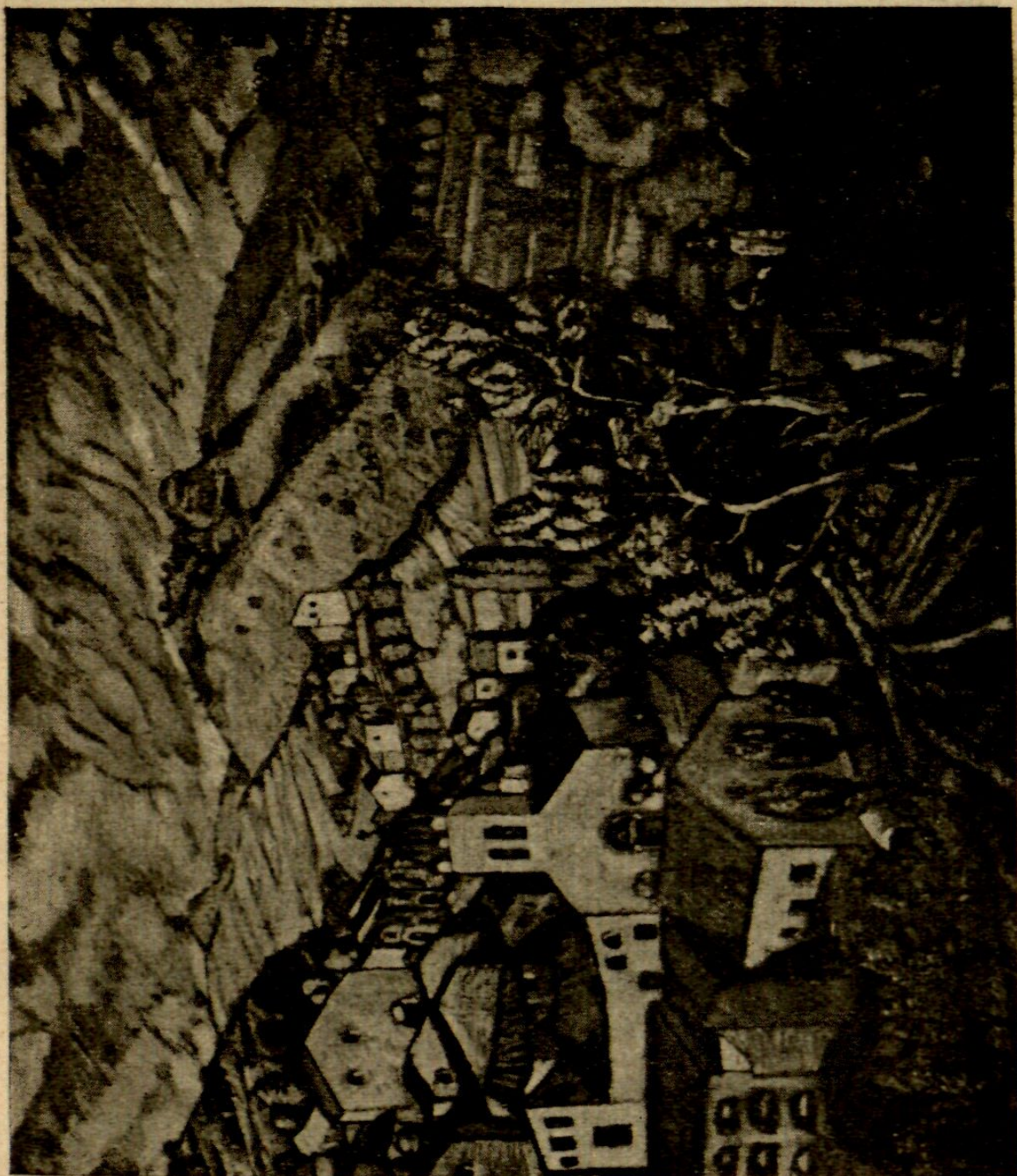
En marbre fores. En l'edat novella
grat me'n sabria la novella gent,
i perquè en vida vares ésser bella,
fores en mort lloada eternament.

En canvi, ara, les anyades àgils
cavalcaran sobre tos membres fràgils,
un jorn mesquí dintre del vas desfets.

I de la teva ponderada glòria
no en romandrà ni el nom ni la memòria,
car jo que et canto, no diré qui ets.

FERRAN SOLDEVILA

PAISATGE DE MURA, per Rafael Benet

PAISATGE DE LA VALL D'ARÀN, *per Jaume Guardia*

SONET AMERICÀ

La donzelleta del vellut vermell
no sé si és xilena o paraguaia.
Mostra la faç colrada de solell.
Té un chor de joves com la dea Maia.

Sembla que escolti l'au del paradís
i em digui el cor: — Quin nou somriure esperes? —
quan ella passa vora les palmeres,
davant la mar color d'aigua amb anís.

Entre la ratlla de les seves dents,
com en les cambres d'un palau d'ivori,
se m'hi perden un xic els pensaments.

I voldria ser l'au del paradís
per coronar d'un càntic il·lusori
la palmereta que li fa ombradís.

MARIÀ MANENT.

DEURES SOCIALS DE LA NOVA GENERACIÓ AUTONOMISTA ⁽¹⁾

La nostra generació no es pot conformar amb seguir l'obra de l'anterior; l'ha de superar, sense que això impliqui desagraïment. Ans al contrari: reconeixent que aquella ens ha portat l'autonomia (de la qual sols ens manca la consagració legal), havem d'esforçar-nos nosaltres a implantar-la amb dignitat i arrelar-la amb èxit.

L'ideal de l'Autonomia s'apoya en un principi *ètic* (el del desenrotllament integral de la personalitat humana) i en un principi *econòmic* (el de la divisió social, professional i tècnica del treball, base de totes les integracions). Per això l'Autonomia, lluny d'ésser un principi anarquitizant, és eminentment socialitzador i constitueix l'*organització ideal de la Cooperació humana*, en quant exigeix: 1) que cap Nació no sigui explotada (obligada a treballar) per a una altra, i 2) que tota Nació tingui orgue polític-social adequat per a expressar i imposar la seva voluntat.

Aquest és el doble comès de la nostra generació. En l'aspecte polític d'orientació, no ens interessa avui. Parlarem

(1) Extracte de la conferència donada al «Centre Autonomista del Comerç i de l'Indústria» el dia 7 de Decembre.

exclusivament, prescindint de tota política menuda, de l'aspecte social de cooperació.

*
* *

El moviment nacionalista s'entrecreua amb una exacerbació del desig general de millorar en l'espiritual i en el material el nivell de vida. Es produeixen naturalment tendències contradictòries. D'una part: Lliga de les Nacions, Desarmament, Creació d'Estats nacionals petits de base econòmica molt reduïda, Germanor econòmica universal. D'altra part: Intensificació i Concentració de la producció en els pobles forts, Control de primeres matèries i del Comerç en general, Proteccionisme, Continuació i intensificació de la política intervencionista d'Estat.

¿Què vol dir això? Que després de la guerra (sobre tot segons quines siguin les condicions de la pau) tindrem segurament la *realitat* d'una escassetesa general, però que encara que no la tinguéssim ne tindríem la *il·lusió*, perquè compararem una quantitat igual de riquesa amb una escala de necessitats, de desigs molt pujada. Sense ésser devot de la concepció materialista de la història, cal reconèixer la transcendència del fet que, mentre durant el segle XIX^a la Humanitat lluità per a repartir-se la terra, durant el segle XX portarà la lluita al problema del repartiment dels productes de la terra, diguin el que vulguin les Estadístiques respecte l'augment quantitatiu de la producció. Gràficament ho ha dit Lloyd George no fa gaires dies, parlant d'Anglaterra: «Som el poble més ric del món i tenim

milions de conciutadans que es moren de gana, mal vestits, sense habitació decorosa, sense defensa contra totes les malalties que depauperen la raça, condemnats a l'alcoholisme com a darrer consol!!!»

* * *

En altres paraules, si el problema de la distribució de la riquesa ha estat sempre el fonamental per als bons economistes, d'ara ençà ho serà també per als polítics. Nostra generació no el pot eludir (com l'ha eludit la passada) i ha d'intentar-ne una solució.

A Catalunya no és encara excessivament greu. La misèria (parlant en termes de comparació) és relativament petita; la classe mitja, urbana i rural, se sosté amb certa dignitat; les acumulacions de riquesa no són excessives en quantitat ni en qualitat, i la major part d'elles són fetes a costa d'estrangers (Amèrica). Però el problema s'anirà agreujant, perquè la nostra vida econòmica avança amb lentitud molt major que la de quasi tots els països europeus i Barcelona està pletòrica per falta d'una suficient força expansiva del seu *hinterland*.

El remei està en l'aprofitament més intensiu de les nostres fonts de riquesa que són la terra i el treball. (Dels problemes relacionats amb la primera no se'n parla ací.) *L'Autonomia ha d'emprendre l'organització del treball català* en els seus dos aspectes: *tècnic* o d'eficàcia, i *social* o de convivència i cooperació, i que, enfront de la política econòmica mundial, es veu tancat per un cruel cercle viciós:

«no poder viure bé, perquè no es treballa prou, i no poder treballar perquè el món no ens compra prou.» ¿Com sortir-ne?

*
* *

El món sofrirà un dèficit de treball. Només podran salvar-se de les futures crisis econòmiques els qui treballin molt bé i sàpiguen avalorar llur treball. Cal tenir en compte que la guerra 1914-1918 — com les altres grans guerres — ha ocasionat en definitiva una disminució del valor del diner, és a dir, un augment general del nivell dels preus. Aquest fenomen, considerat en termes generals, afavoreix el treball contra la renda, els pobles nous contra els pobles vells, el capitalista d'avui contra el capitalista de generacions anteriors; però, considerat en detall, afavoreix l'individu, el poble que és predominantment venedor de mercaderies, serveis o capitals contra els qui són predominantment compradors.

Des d'aquest punt d'obir es presenta molt negre l'esdevenidor de tots els pobles petits amb base econòmica reduïda. O s'hauran de resignar a una vida molt senzilla o hauran de treballar molt en quantitat i qualitat per a vendre. No és probable ni desitjable que els catalans es conformin amb la primera actitud. Per tant, hauran de treballar BÉ. En altres paraules, no serà base econòmica suficient un aranzel exagerat, sigui espanyol, sigui català, per a protegir formes deficientes del treball industrial. Caldrà compensar amb grosses meravelles tècniques, amb miracles

d'organització la manca de primeres matèries i d'aven-
tatges naturals. I — cal fixar-s'hi — les meravelles tècni-
ques no basten; és precis completar-les amb una bona
organització, punt d'obir que obliden massa sovint els eco-
nomistes que tot ho jutgen partint dels principis del modern
capitalisme, segons els quals la lliure competència és la
qui ha permès a la Humanitat assolir tots els avanços
tècnics (cosa bastant certa) i l'única penyora de què la
Humanitat segueixi avançant (cosa molt dubtosa).

* * *

Els pobles del segle XXe i dels vinents només podran pro-
duir les quantitats necessàries per al viure millor que tots
cerquen, si troben un més alt i més just criteri de distri-
bució que interessi més directament en la producció a
masses de gent més nombroses que la formada pels patrons
i empresaris.

Els economistes del capitalisme pur cometen el greu erra-
ment d'afirmar que «tot augment de valor, tot augment del
nivell general dels preus, és un augment de riquesa». Tal
cosa és certa quan els dits augments van acompanyats de
l'abundància. D'altra manera, *quan la vida econòmica està
estancada, l'augment dels preus és l'enriquiment d'uns quants
a costa dels consumidors, a costa de grans masses de la po-
blació.*

Què són els qui s'enriqueixen en tals moments? No
els que ho mereixen (perquè la lliure competència no fa
justícia) sinó els qui ocupen posicions de preferències, de

les quals poden modificar en llur propi profit el moviment general dels preus i romandre amb una part excessiva del producte del treball social.

Ocupen posicions de preferència p. e.: els qui disfruten monopolis de fet o de dret; els amos de la terra en les ciutats, qui, creuats de braços, veuen com els ciutadans augmenten — tot barallant-se pels bons terrenys — llurs rendes; els industrials protegits per aranzels mal calculats que no fomenten la producció i, amb ella, els beneficis dels treballadors, sinó que sostenen augments artificials de preus i, amb ells, la renda dels capitalistes; els oligarques que exploten el Pressupòsit de les corporacions públiques i les burocràcies que es prevalen de llur influència per a cobrar en desproporció a llur treball; les classes socials acomodades que no contribueixen com els correspon a les càrregues públiques, fent que els pobres paguin amb una baixa general del nivell de vida, el que elles haurien de pagar amb una disminució de llurs estalvis...; etc., etc.

* * *

La sort de la nova generació depèn de què es decideixi a trencar totes aquestes posicions de preferència, a no respectar tots aquests interessos creats. Ho farà? El perill de què no ho faci està en la manca de virtuts individuals i de virtuts cíviques, manca per la qual té la nostra generació dret a fer-ne retret a la generació anterior. Aquesta, en la seva actuació, en les seves campanyes, s'ha preocupat molt de parlar d'interessos i poc de predicar les virtuts, deixant per

a nosaltres, com a comès fonamental de la nostra generació, el de fomentar les virtuts cíviques, rebrot de les virtuts individuals.

Observeu la nostra vida política i administrativa, observeu la nostra vida de relació particular. En lloc de trobar la virtut de la *raó* (amor a la veritat), la virtut de la voluntat (valentia) i la virtut de la vida instintiva (puresa), trobem entronitzades la manca de sinceritat, la por i la impuresa d'intencions. *Les transaccions es fan, no en servei d'un ideal, sinó en servei de la comoditat dels polítics.* Contra aquesta tradició la nova generació ha d'establir els principis de què ni es pot tolerar que petites qüestions entorpeixin la solució dels grans problemes, ni que un pretingut amor als ideals moderníssims de Govern i Vida social serveixi d'escambell als baixos interessos personals.

* * *

Aquesta transformació política, preludi indispensable de tota transformació econòmico-social, és indispensable sense una estreta cooperació d'una opinió pública degudament preparada i il·lustrada. La vera política democràtica és avui impossible entre nosaltres perquè l'opinió pública no *imposa* conscientment les orientacions ni *dóna calor* a les noves lleis. Sense el primer no pot el polític amb plena llibertat de moviments triar el moment i la forma oportuns per acometre les reformes. Sense el segon, és en và que el tècnic estudiï la millor manera de fer les coses.

Convençuda d'això, dedica la Mancomunitat de Cata-

lunya gran cura al foment de la cultura general i tècnica, per a evitar que el futur govern autònom català topi amb dos gravíssims inconvenients: *la resistència dels ciutadans a complir el que la seva representació legítima acordi, i el perill de fracàs de les primeres mides reformadores, ocasionat per la incomprensió dels ciutadans.*

Per a evitar aquests inconvenients havem de posar-hi tot nostre amor a Catalunya i també tot nostre amor propi. Pensem tots que el Centralisme té molts defectes, però que en mig d'ells i per causa d'ells ens ha fet un gros favor: tapar les nostres faltes, donar una excusa als nostres vicis, dissimular la nostra ineptitud per a les complicacions d'una intensa vida col·lectiva que és un compost de disciplina i sacrificis.

Pensem que, obtinguda l'Autonomia, no tindrem excuses i que la nostra generació no complirà el seu deure, si no organitza el Govern català de manera que tots els catalans sentin una *íntima satisfacció* d'ésser regits per ell. I — passat l'entusiasme dels primers dies — l'íntima satisfacció sols la sentiran si tenen plena consciència que la Voluntat de Catalunya-Nació té un orgue que actua per a servir els interessos de tots, que cap català és tractat com a foraster, com a estrany, com a objecte de possible explotació en la preparació de les mides de política econòmica i social, i que tot el Govern està orientat cap a la consecució dels objectius més alts de la Vida: *el desenvolupament integral de la personalitat humana.*

M. VIDAL i GUARDIOLA.

L'ALTA CONTEMPLACIÓ

Sobre el mar en decliu, veles com pics de marbre;
adalt, el cel explícit amb núvols de frescor
—pluja de quan dormíem, mare de la claror. —
Es veu, de lluny i tot, la cinta de la platja
en sollevar-se rítmic d'escuma; el color clar
del pla, i el blanc i el ros de les cases que hi ha,
les cases amb aquella germanor que s'agleua;
pilans de xemeneies dignes com monuments,
i els nobles vels de l'ombra i els poms d'arbres plaents.
Pro els ulls se'n van al mar, que totjust es solleva
on comença la platja.
I prop meu els turons
sospirants. Alço els ulls: com inflats gonfanons
branden uns eucaliptus, que entre els rams gegantins
s'hi veuen passar veles pel mar amb tants camins.

Calma dels cims, amor, contemplació!
Pro en el cor de la llum i la frescor

—glatir llunyà de l'ona, pompa del gonfanó—
pensaments, passió, desig, corrua viva
nodrint-se de saó
en els aires divins de ma terra nativa!
Tu ets activa, també, contemplació
— en la calma s'hi sent florir una rosa esquiva —
Escuma de la platja, eucaliptus gegants,
pel glatir i per l'orgull em sou germans!

JOSEP LLEONART

BENET MERCADER I L'ART MODERN

Benet Mercader no és rigurosament un pintor, sinó un evocador d'imatges per mitjà de la pintura. En les seves obres hi ha un protagonista i molts comparses pintats segons els papers que representen en la comèdia, però no en la llum, i encara hom creuria que dirigeix l'escena en una companyia els actors de la qual no saben gaire a fons el contingut del propi paper. Fóra inútil d'enfondir en aquest sentit per a cercar-hi el fonament de l'evolució de l'art català modern. Benet Mercader va estar allunyat sempre del veritable fi de la seva professió i, per tant, apartat de tota bona tradició possible, passada o futura. No va conèixer el fons humà del gran Delacroix, ni va poder assimilar-se el ritme plàstic de Davit, ni va comprendre el valor modern i etern de les antigalles de Roma. Per ell l'important era fer sortir els personatges; per tot l'art veritable el problema ha estat de fer-los parlar. Per això en les seves obres la composició hi és abans que tot, perquè li interessa més la qüestió del lloc, que la qüestió d'ésser.

L'art modern s'ha apartat tant d'això i s'ha col·locat tant en l'oposició d'ell, que d'això li ve que ostenti la signi-

DIBUIX *de Benet Mercader.* — Museu de la Ciutadella.

ficació necessària per retornar, en memòria, a la consideració de la nostra generació. Realment per l'art modern la qüestió del lloc no existeix. La vida es cull a l'atzar, sense composició ni arquitectura, sigui com sigui, amb el seu color i la seva llum.

Benet Mercader i l'art contemporani representen imperfectament la cara i la creu d'una mateixa medalla partida pel gruix i una a sant Pere i l'altra a sant Pau, i en això hi ha el pecat de la seva imperfecció estètica.

No havem de fer profecies ni somniar en l'esdevenidor per imaginar l'adveniment de la medalla nova. Els dos problemes han estat resolts a perfecció en una mateixa obra d'art, tantes vegades com ella ha merescut el dictat de clàssica.

JOSEP ARAGAY.

RETRAT DE LA SENYORETA P., *per Ignasi Ma'llol*

RETRAT, *per Ricart Canals*

MÚSICA DE L'ESDEVENIDOR

Una de les característiques de la vida de Barcelona en aquests anys darre s és el gran augment experimentat per la música que s'hi fa. Ben cert que això és una repercussió endarrerida d'uns quants lustres de la vida musical de tot lo món.

Caldrà escatir si aquesta abundor es tradueix en un perjudici de qualitat? Més, però, que una revisió de valors — obra de tots els dies, — s'imposa en els moments actuals la tasca de superar-ne la confusió. Ara sobretot que la guerra gran ha tendit a sebollir jerarquies musicals d'essota onades d'una fervor pseudo-patriòtica.

El temps i la ment oberta a tot aire havien anat a fuant la sensació de dues grans categories: la música-bellesa, la música — pura obra d'art — o millor la música sense atributs ni adjectivacions d'una banda, i d'altra, la música-passatemps, la música derivatiu de vides mesquinetes: la música-esperit i la música-pess'golles.

Deçà: la formal rigidesa d'un Bach emmarcant les expansions de la més noble ingenuïtat; l'accent senyorívol

amb què l'estol dels emperucats humanitzava la tragèdia del fat; els planys d'amor que feien sonar uns vells mestres a les vores de l'Arno i del Po; la trompa germànica evocant la vella llegenda; les veus moderníssimes ultrapassant cànons i superant escoles i sistemes, nou romanticisme Strauss ià obert a tots els vents i enfortit per tota depurada tradició; l'elegància pristina de les florents escoles, eixides de l'ombra, ja amarades de pura saba.

Dellà: els afalagadors d'una sensualitat malalta, — patrimoni per un igual del qui somnia la llibertat de la vida behèmia de l'«artista», i d'aquell burgès de pitrera emmidonada que es deixa arravatar des del flonjo seient; — els fabricants d'òperes i d'operetes, que tot és u, prostituïdors de la fina beutat d'una espiritual novel·la, il·lustradors musicals de Shakespeare, de Goethe o de Sardou que per haver estraït obres de major quantia es creuran superiors als rapsodes de les escorrialles socials de París o de Viena.

Ara la cosa amenaça canviar-se. Una suposada escola nacional es revolta tal vegada contra una altra «escola» per raons estranyes a l'imperi de la pura beutat. L'abisme de l'odi fratricida ha cridat l'altre abisme de la divisió de músiques «nacionals».

Cal superar tot això en la liquidació dels odis residuals que s'imposa. Caldrà tal vegada posar rescloses a la força cega del torrent desbordat que naixia en les aigües noblement agitades de Bayreuth. Però no seran un bon aturador els murs del flotós estany on els enginys simulen la torbació i la revolta, ni els flumicells nodrits pels escorrims del gros cabal.

Si ens cal maldir del torrent revolt, girem l'esguard a la pura beutat dels primitius degotissos. Sols podrem guarir del refinament que ens amenaça amb el tedi i la ira dels déus, sadollant-nos en la frescor del rajolí que canta davant l'altar de les gràcies i complaent-nos en les fumarel·les de l'encens cremat a les divinitats ofeses.

Abans, però, de l'oblació cal purificar-nos. En la tasca renovadora, sigueu nostra emparança, ombres augustes de Mozart, de Gluck i de Rameau!

E. VALLÈS.

EL BOSC DAMNAT A MORT

Errant el peu i el pensament a lloure,
seguint l'aroma d'un llunyà record,
la visió sobtada em va commoure
d'un bell boscatge condemnat a mort.

Marcades de vermell eren les soques
ofertes a la dent de la destrat,
dures soques germanes de les roques
i barbades de vesc patriarcal.

Pel camí conegut flairós de menta
i ple del musical rodolament
de l'aigua clara que l'abril argenta,
amb el cor lliure anava vagament...

Anava en cerca de la faç amiga
dels jorns perduts i de la tendra edat,
en m'ig d'uns camps que un temps foren artiga
i ara eren ones verdejants de blat.

Assemblea de cèltiques alzines
amb un immens sacerdotal murmull
de branques rossegants esmeragdines
i de fullatge inextricable i rull.

Només amb raigs de sol o amb raigs de lluna
com el bosc del poeta florentí
el cim vestia's: dintre era nit bruna
i una gran columnata sense fi.

Audaç en mon jovent, ja em comprenia
la tenebrosa majestat del lloc;
foragitava el dens blancam el dia...
jo hi entrava trement i a poc a poc,

i avançant quasi quasi a les palpentes,
obscur i sol, sots la deserta nit,
mes passes per temor es feien lentes
i mon cor devenia més petit.

Com quan, minvant el més, la lluna enclina
les dues banyes primes vers el món
i les coses demostra en la boirina,
llanositat incerta qui se fon,

dubtosa semblantment era la senda
que s'allargava sota la negrô
de la boscúria secular, horrenda
per una secular religiô:

sendera submergida en el misteri,
on per l'enigma del camí foscant,
amarien Virgili i l'Alighieri,
un davant l'altre, caminar callant...

No era, no, una temença vana
la qui del bosc m'hauria fet esquiu:
emperò jo hi sabia una fontana
i l'amorosa tebior d'un niu...

¡Ah pobrissola fontinyola nua
que mostraràs ta nuetat d'argent
tremolant i lliscant a la llum crua
i al mirar cobejós de tota gent!

La teva veu sonava en les esberles
d'un roc; jo coneixia el salüet
de ta gola lliscant plena de perles
com un cant feble o com un plor secret!

¡Sia anatema l'home qui profana,
o selva, per or groc ta santedat
i el pudor virginal de la fontana
tremoladissa, a tot esguard vedat!

Torbin son somni visions funestes
i els udols del boscatge derruït
i ses nits sien com les nits d'Orestes
qui de greu sacrilegi fou punit.

I quan a tots, la blana son consola
la ment que és sabedora del pecat,
l'allunyi el plor d'aquella fontinyola
sempre implacable, sempre inconsolat!

LLORENÇ RIBER.

UN VIATJE A MITJA NIT

La diligència trontolla en els clots i roderes de la carretera aclarida de lluna. Grinyolen les rodes a cada volta rabent. En la fusta corcada retruny encara el record dels viatges d'abans, quan el tren no estemordia els camps que s'ajeuen en la frescor de la nit.

Rera la doble filera d'albers sentim el riu que alena en l'ombra, afadigat de córrer per a seguir la diligència, com un gos del camí. Ací i allà un reflex de llum es clava en l'aigua com si volgués aturar-ne el corrent, però es trenca en una corba fonedissa.

La diligència estigué molts anys reclosa en un recó de la ciutat vella i petita. En els seients el vellut s'esquinsa i en surten manyocs de clin. Els vidres no ajusten i a cada trontoll espateguen amb una llarga vibració cridanera. Perquè és de bell nou sortida en aquesta nit, la diligència que era oblidada?

No sabia pas dir-ho, ni sé tampoc perquè ara em trobo encimbellat en el seient del davant, vora el majoral desconegut que guia els quatre cavalls. Debades vull conjoinar les imatges esbarriades pel cervell. Debades vull escatir

la raó d'aquest viatge a mitja nit. La diligència corre depressa i no sé on me duu.

No sé on me duu ni recordo d'haver-hi pujat per mon voler. No goso aixugar-me la suor que em regala pels polsos, ni goso girar-me per llucar l'aire que té el majoral. Ell venta fuetada sovint i aguissa, d'un gest impacient, els quatre cavalls. He vist que són negres, amb una clapa blanca en mig del llom i amb les crineres esbullades del vent. Dels narils que baden, en fuig una boirina blanquinosa, i els quatre aixequen alhora la cua, d'un mateix moviment. A cada bot alcen les potes davanceres amb un ritme seguit i monoton.

De cua d'ull he vist que el majoral s'embolcalla amb una manta morada i gruixuda que es frega amb una gorra de pel de gat, deixant en el mig les conques dels ulls, plenes d'una ombra tan espesa que no se'n veu l'esguard. Les seves mans són primes com les d'un mort. Se'm fonen les paraules arran de gola. La diligència corre depressa i no sé pas on me duu.

Una volta, que m'he entregirat d'un gest lleuger, he llucat com a dins hi seuen dues dones. No es diuen un mot i es perd cadascuna, com jo mateix, en l'estrany atzar que les arrocega. La una, acotada, sospira lleument amb els dos braços caiguts sense forces. Sota els farbalans de la faldilla treu els escarpins de prim tacó vermell. L'altra, es cobreix d'un abrigall de llana grisa, i duu una capota amb la llaçada ennuada sota la barbeta sortida. Jo hauria volgut demanar al majoral qui eren les dues dones, però cada paraula en sortir de la gola es desfeia com una bombolla.

En passar la diligència, els arbres inclinen les branques amb una remor remorega. De sobtada, a travéssem un poble desert i els llums dels fanals s'apaguen com si una alenada invisible bufés els llantions. Sento un calfred al llarg de l'espínada a cada llum que s'apaga en la quietud desperta pel trontoll. No podria girar-me ni moure un dit de la mà. L'engúnia se m'arrapa a tot lo cos i bé voldria cloure els ulls, però romanen oberts i sento els parpres immòbils, adolorits de l'esforç que faig per a cloure'ls.

De cop, amb una estrebada violent he pogut girar el coll per mirar el majoral que seu vora meu. He vist les seves mans com són primes i blanques. No tenen gens de pell sobre l'os, i en topar uns dits amb els altres fan un soroll sec, imperceptible. I he pensat que és la Mort la qui guia la diligència. Una sotragada més forta em llança del seient en un revolt del camí i caic en un tou d'herba. En caure he sentit encara el sospir de la dona més jova. La Mort no s'ha adonat de la meva caiguda. En la carretera aclarida de lluna, la diligència s'allunya i sento el renill fadigós dels quatre cavalls. Em sembla que la boira que s'escampa i que puja del riu, l'han deixada els seus narils pantejants. El trepig de les potes i el grinyol de les rodes es perden en la blavor fosa de l'aire. I sobre meu sento el batec del meu cor i la tremolor de les fulles.

Així he viscut, en el somni, l'episodi vuitè d'un *film* fantasiós. No he arribat a temps per gaudir el turment de les espines en una tribu vilorada de pells-roges.

ALEXANDRE PLANA.

Noi, per Domènec Carles

NOI DE TOSSA, *per A. Espinal*

PROMETENÇA

Ja hi tornaràs dins la tarda serena,
quan se desmaia aquella hora gentil,
i s'escabellen damunt la carena
els núvols tendres i rossos d'abril.

Ja hi tornaràs a la casa tranquil·la
per abocar-te an aquell finestró
des d'on se veu aclofada la vila
dins una vall de gemada verdor.

Ja hi tornarem en florir la pomera
cap al camí que oblidat de tothom
es va esborrant sota l'herba lleugera
com si fugís a l'entranya del món.

I pujarem per la feixa llaurada
dalt del tossal on la lluna creixent
llança damunt de la terra morada
la seva fina rialla d'argent.

JOAQUIM FOLCH I TORRES

CAPÍTOL II D'UNA AUTOBIOGRAFIA

El filicidi del meu oncle, ignorat del protector que em retingué a ciutat fins als deu anys, féu immediata la meva adopció: el meu protector cuidà assegurar-me l'esdevenidor i, de ciutat estant, em traslladà al mas selvàtic que havia d'eternitzar la meva existència.

Dos dies després d'ésser-hi estatjat vaig perdre de manera absoluta memòria de tots els esdeveniments de la meva infantesa i, en canvi, se'm desvetllà el record d'una infantesa estrafalària que jo podia precisar d'haver viscut en el mas del meu oncle adoptiu. Només d'entrar al rebost, la sensació d'haver-hi estat d'altres vegades i en circumstàncies semblants, i àdhuc al mateix dia i a la mateixa hora, se'm presentava amb la curiosa coincidència d'entrebancar amb un faristol idèntic al que jo mateix havia fet caure en dies pretèrits i imprecisables.

M'alimentava només de fiambres, i el meu oncle m'afalagava la gana prometent-me un grill de taronja per a cada final d'àpat, única polidesa que d'ell puc recontar. Treballàvem l'argila i emmotllàvem unes figures deformes d'home i de rares bestioles, que el meu oncle col·leccionava només com a deport. M'ensenyà la taquigrafia i el maneig del revòlver i m'inicià en el fornici que estimulàvem amb

la cantarella eòtica de dues cordes de contrabaix aplicades a una sort de caldera de coure i que eren pulsades per mitjà d'un mecanisme extremadament simple que funcionava en donant un tomb a l'interruptor apropiat. Jo m'hi havia avesat, i quan el meu oncle abstret de l'obsessió d'ésser jo un educand seu s'allunyava del mas per algun afer, em lliurava amb desfici a les pràctiques libidinoses i feia vibrar les dues cordes, majestuosament, amb un so ample i divinament corruptor de la meva sensibilitat de púber cadet.

Un dia, vagant per la riba esquerra de la riera, vaig conèixer un altre ésser: ultra el meu oncle i jo, la mol·lície del viure terrenal era, doncs, compartida per un altre cos arisc i descarat a la vegada i àdhuc insolent en el mirar, en el bategar de les badius i en el descloure's desficiós dels llavis. Els seus cabells, més llargs que els meus, voleiaven inclements per al meu esguard atùit. Amb una garrafa apoiada a la cintura simulava dirigir-se a la fontana: vaig pretendre fugir, però enfocat per una llanterna automàtica de butxaca fui enlluernat estranyament i em prengué una dolçor que em féu acostar a l'ésser desconegut: Un frenesí em saccejà amb irritant neguit i em vaig llançar sobre el cos perfecte quan la presència súbita de centenars d'éssers riallers i mofetes, botiflers enrogits que espiaven en espectadors el meu gest instintiu impediren tot forfet.

Em vaig refugiar, avergonyit, sota una capota negra de berlina perduda entre unes desferres abandonades pel meu oncle.

Al vespre següent vaig tornar al lloc de l'aparició: comparegué el desconegut, m'aplicà la llanterna, però, vencent l'al·lucinació del dia abans, el vaig estrènyer. El meu primer acudit fou de dur-lo a la cambra del fornicí i fer ressonar en honor seu les cordes meravelloses. La por de l'oncle me'n privà. Sense parlar, jo esgaripava ahucant agudament i agombolant la faç desconeguda amb les meves mans i intentant copçar-li el llavi enorme: amb una joia frísosa que el transfigurà d'una manera radiant, digué:

—*COM EN EL CINE, COM EN EL CINE!*

I caigué desmaiàt damunt el cespell.

El mot *cine* fou un tònic fugaç però incisiu per a la meua memòria esvanida i per un moment un lluc de ma vida ciutadana d'infant fou recordat: la cara del desconegut jascent jo l'havia vista multiplicada a l'infinit pels aparadors de la capital i el seu nom, Bertini, encès i apagat amb una encantadora precisió, havia estat fixat en anunci lluminós al bell mig del cel d'una gran plaça. Vaig recordar també l'existència d'un ésser d'altre sexe diferent pel seu vestir i, amb un esforç mental aclaparador, vaig precisar el terme *dona*. Jo havia estat, doncs, a punt de posseir-ne una si el pler de trobar-s'hi com en les pel·lícules no hagués superat el seu instint animal.

Comparegut sobtament el meu oncle fumant un gros cigar, i veient el cos estès a terra, immòbil, d'aquell pastiche de Bertini temé un crim meu i apagant els llums

de la sala parà els ventiladors i em menaçà amb son puny intrèpid. Vaig córrer, foll, sense recollir els guants ni el bastó i curant només d'exigir el retorn d'una capsa de cerilles de deu que em manllevà d'arribada.

Em perseguia riera avall brandant una barra de les que hom usa per a tancar i obrir portes ferrisses; en la carrera veloç jo em delectava veient com sistemàticament els estels despresos d'un a un del firmament, batien sobre els rails i s'escorrien per la gran avinguda amb un dring que em transportava a l'infinit: voluptuós deportar que indignant el meu perseguidor, l'obligà a tancar el darrer interruptor. Espaordit de la negror que es féu, vaig aturar-me, però dos tocs paorosos de bocina assenyalant-me la presència immediata d'aquell sicari a sou del meu protector ciutadà, vaig colpejar fortament el sol i s'obrí l'escotilló que em devallà amb una regularitat poc freqüent a un recer ubac i segur. Em quedà esma per a treure'm la pipa de la butxaca, omplir-la de pols de pegagrega, calar-hi foc, bufar i socarrimar amb la bella flamarada la faç del meu oncle esmaperdut davant la meva desaparició.

Va sonar un tret amb el so familiar del Browning de l'oncle i, en palpar-me instintivament per assegurar-me indemne, em vaig adonar amb sorpresa irritant *QUE HAVIA PERDUT MON DONZELLATGE.*

J. V. Foix.

TARDORAL

Pluja d'estels: novetat de setembre.

Ara toquem els afanys de la sembra.

I és confident i gustosa la fembra.

Ara és el temps del profit i l'amor:

aiguabarreig d'escomesa i llangor.

Ara el treball és sedant; no trasbalsa.

Ara és el temps de les peres amb salsa.

I la padrina les oques encalça.

Ara és el temps de l'amor i profit:

aiguabarreig de llangor i delit.

Pugna de glavis apar la fageda,

tota d'aram. Mes la boira de seda

la visió de l'exèrcit ens veda.

Ara és el temps del profit i l'amor:

aiguabarreig d'escomesa i llangor.

A l'aiguamoll la becada pel·luca.
Es a l'aguait el vicari. La lluca,
i atura el ca per la pell de la nuca.

Ara és el temps de l'amor i profit:
aiguabarreig de llangor i delit.

Oh caçadors de peluda pitrera:
ja la guineu la gossada acarrera,
i la fontada serà diumengera.

Ara és el temps del profit i l'amor:
aiguabarreig d'escomesa i llangor.

Tres amiguetes gentils i casades
surten de missa de dotze plegades
fent caparrades amb grans arracades.

Ara és el temps de l'amor i profit:
aiguabarreig de llangor i delit.

GUERAU DE LIOST.

MARIAN FORTUNY I «LA MASCA- RADA» DE LA GALERIA PELLA

Marian Fortuny és una valor universal de l'art vuitcentista català: no en tenim d'altre. Diguem però seguidament amb la mà al pit, que més d'una vegada ens torbava la sospita de què, triada i garbellada, aquesta valor nostra no fos gaire absoluta. I no era pas a les golfes de la crítica, en ço que tinguessin dit Ixart o Miquel i Badia, els seus contemporanis, on fos possible de trobar a l'abast l'atuell miraculós que ens esvaís el dubte.

I l'atuell ha estat trobat: mireu aquesta tela, gaire bé só temptat de dir-ne una *pochade*, que és el bocí més exquisit de la Galeria Pella.

Gavarní, de bon principi, suggestionava el jove Fortuny. Com semblen epidèmiques aquelles suggestions! Aquesta flora no feia de bon assaonar als testos de la vella Roma, i més encara per un pensionat barceloní de mig segle dinovè. Havem de suposar que devia negligir-la en un recó del seu taller de Roma en amanir el seu bagatge per anarse'n al Marroc. Per quin obscur prodigi la servava a les darreries de la seva curta vida?

A qui ningú al·ludeix en parlar-nos de Fortuny, és al

LA MASCARADA, per Marian Fortuny. — Galeria Pella

DIBUIX, *per Marian Fortuny.* — Museu de la Ciutadella

Daumier. Conegué el seu art el pintor nostre i l'estimà? Ens en llegava un testimoni perdurable damunt d'aquesta tela? Perquè aquesta mascarada fa sorgir Marian Fortuny sota un aspecte generalment insospitat a casa nostra, desorientats que som per les mostres sovint poc saboroses que Goupil vulgaritzava, i és la revelació de què ell fou el primer d'aquest estol de pintors nostres que xuclaren de l'art francès nutrici, la primera sava de la pintura catalana del ressorgiment.

Poc hi feia res que en trobar-se a París, Regnauld i Meissonier enlluernessin Fortuny amb la seva gloriola un xic precària; aquesta tela el vindica prou d'aquelles influències, i, tot lligant-lo a Goya, marca el seu encuny en l'evolució de la pintura. Car si l'orientalisme de Fortuny, que en part és fill del de Delacroix, és cotitzable amb el de Fromentin sota una diversa nuança, quan en establir la filiació de la pintura moderna hom parli de Monticelli, en considerar aquesta tela serà injust de regatejar al nostre gran Fortuny un lloc preclar al costat d'ell, entre els profetes de l'Impressionisme.

M. P. SANDIUMENGE.

CANÇÓ D'UN CAPVESPRE D'HIVERN

Sobre el món en l'aire clar
l'hora és tremolosa;
es fa pàl·lid i llunyà
l'or de la mimosa.
Purifica el blau del cel,
quan apunta el primê estel,
la llum que hi reposa
i el prestigi de l'instant
es destria en la vessant
transparent i rosa.

Copça l'aire gronxadís
com una penyora
l'ambigüetat de l'encís
i el daler de l'hora,
i perquè tinguem conhort
dintre la calma de l'hort
hi ha una font que plora
i una fulla refulgent

i un infant tot estrident
del joc que l'arbora.

Subtilitza la tristor
un poc de dolcesa;
persisteix la resplendor
d'una boira encesa.

I, allà baix, avergonyit,
forada el vel de la nit,
llanguint de peresa,
un llumet esma perdut
que commou la solitud
com una promesa.

Hi ha una olor de pi cremat
i un belar d'ovelles
i un oreig esgarifat
ressonat d'esquelles.

L'aigua es torna caramull.
Ja s'han clos sense aldarull
portes i portelles.

Qualque amor meravellat
dàrrera un vidre empolsat
compta les estrelles.

TRINITAT CATASÚS.

ORIENTACIONS COMERCIALS

Sense do profètic és sempre exposat d'assenyalar orientacions comercials als pobles. En aquests moments de general incertitud i vacil·lació és, endemés, perillósíssim, ja que hom no pot sostreure's a la influència de circumstàncies que, no obstant el seu caràcter accidental i transitori, pesen enormement en els destins de la Humanitat; i, d'altra banda, per més que es preveu, no pot encara determinar-se d'una manera precisa la conducta futura dels pobles qui dominen la vida econòmica del món.

Però, salvant totes les incògnites de l'esdevenidor, bé pot dir-se que convé orientar el nostre poble, en l'ordre interior, cap al foment de la cultura de llurs classes mercantils, fonament de tota obra sòlida, ja que és provat que de cada dia compten per menys en la vida del comerç els «cops de sort» i, pel contrari, triomfen les combinacions reflexives, ben estudiades per persones competents; a millorar les organitzacions de les bases, perfeccionant llurs serveis i modernitzant-los; a estudiar pràcticament, anant-hi o enviant-hi personal apte, els mercats del Centre i Sud-Amèrica, d'Orient i de la part d'Àfrica amb què ja manté

relacions comercials la nostra terra: viatjar és renovar-se — s'ha dit aquests dies en una gran revista estrangera d'exportació, — i és evident la necessitat de renovar els nostres mètodes o, millor dit, la nostra manca de mètodes comercials.

Cal aprofitar el temps durant el qual els mercats dels pobles bel·ligerants absorbiran encara la nostra producció, mentre els seus naturals proveïdors es refan, per preparar l'exportació cap a altres mercats que sols l'estudi, l'activitat i la perseverància poden obrir de bat a bat al nostre comerç. L'actuació d'una Banca pròpia, poderosa, ardida i àgil, amb ramificacions en els mercats consumidors, és indispensable per aquest fi. La perfecció dels nostres serveis marítims i el seu augment, les grans cases de comissió, els agrupaments d'interessos per accions conjuntes, el funcionament del Dipòsit Franc, poden ésser utilíssims.

En l'ordre exterior convé especialment a Catalunya conèixer exactament les orientacions dels grans pobles europeus i americans amb qui durant la guerra ha tractat ja comercialment, i refermar l'acord amb ells cercant una compenetració més estreta de cada dia.

D'aquesta manera el comerç català, tan poderós quan no es parlava encara d'aranzels al món, podrà tornar a renàixer amb el caràcter expansiu que sempre l'ha distingit i que ni tan sols pogué matar l'absurda prohibició de comerciar amb Amèrica de què un dia fou víctima.

FÈLIX ESCALAS.

CANÇÓ DOLÇA

Avui, perquè feia un bon dia
i el cel era clà,
jo em deia, dins ma melangia:
ella tornarà.

En un revolt, quan menys m'ho pensi,
bella com abans,
estroncarà aquest meu silenci
i em darà les mans.

I deu ésser una bella cosa
el desvetllament
d'un amor dormit qui no gosa
retornâ a la ment.

I he eixit a passejar ma pena
esperant l'amor;
el meu cor, dins l'hora serena,
era ple d'ardor.

Darrera cada arbre esperava
veure ressorgí
la silueta blanca i blava
— cel i serení —

de la meva dolça Maria
— meva malgrat tot —;
i aquell esguard seu qui ompliria
la buidor del mot.

Mes els arbres, sota la clara
lluenter del cel,
tots ells se m'han mostrat encara
d'un posat rebel.

Darrera una rosa no fóra
l'amada d'antany?
La rosa qui el rostre m'arbora
desfeia l'engany.

No m'ha valgut la passejada
ni el mirar arreu.
La Maria s'és oblidada
de l'amor que em deu?

El meu cor en el mal no pensa
gaire temps seguit
i judica sols defallença
ço que creguí oblit.

Ahir blaslava i menaçava
l'amiga inconstant;
després l'ànima encara esclava
jaquia tot plant.

I avui, perquè feia un bon dia
i el cel era clâ,
jo em deia dins ma melangia:
ella tornarà.

No ha tornat. L'esper encara?
No ho puc dir del cert.
Respir un perfum qui m'amara
l'esperit obert.

Aquest perfum em treu les penes
i em dóna conhort.
Les arques del meu cor són plenes
d'un gaudi somort.

Es el gaudi de la incertesa
de ço que vindrà.
Oblide la paraula encesa
qui un dia esclatà.

I si de cas ella venia,
la trufa que em féu,
al meu abraç de germania
es fondrà com neu.

JOAN CAPDEVILA I ROVIRA

PERE MARCET (1)

Ja ben entrat l'agost de 17.., a Barcelona deien que no s'hi podia viure. Les dones casolanes, a l'anar a la font, els barbers, en llurs botigues ombrívoles, i els passejadors vagarosos de vora el mar — quan al capvespre es fonia el sol i es dauraven en l'aire les darreres aurenets disperses, — tots parlaven, unànimes, de l'extraordinària, roenta xafogor estival.

Un pobre marxant, vingut a peu d'Igualada, caigué estabornit de solei en mig de la plaça Nova; era el mateix «betes i fils» del barri — aquell que sonava el violí per Carnestoltes, — qui va alçar-lo de terra com a mort. Escassejava l'aigua. Dos cans rabiosos varen desfer la Processó del Corpus, tot mossegant al campaner del Pi; els va matar un brau fuster de la Riera Alta, a cops de pal avalotats.

Pels carrers no es veia una ànima, sota la cremor del sol. De nits, en la penombra angoixosa de les cambres obertes, apagats els llums, els veïns finestrejaven llargament, en camisa. El treball esdevenia feixuc, i el plaer

(1) Fragment d'una obra inèdita.

desplaent: cansades d'esperar debades, les àvols mallorquines del Call, llogant vaixells escandalosos, s'entornaren a l'illa fins a la tardor. Prohoms i canonges fugiren, a darrers de juliol, vers les valls regalades on l'estiu s'escola entre bacaines, sota el cobricel bellugadís dels fruiterars...

En Pere Marcet, fugint també l'encongiment de la seva cambra folrada de llibres, sense esma per avançar els delictuosos i solitaris estudis, devallava del carrer del Paradís, totes les tardes, a veure la seva germana casada amb el conceller Jaume Cunill. El conceller vivia dins un antic casal; era l'amo assenyat d'una fonda botiga, d'un hort ple de llegum i d'una parra formosa. Tot això ho regentava amb paciència, vora l'ombra de Santa Maria del Mar.

Entrant al casal, embafava una espessa sentor de vi i civada. Regalimaven lentament les botes ventrudes, dins les gerres d'aram. En el recó més solitari, una branca marcida de llorer embaumava l'antiga imatge d'un Crist clavat en creu. Els gats novells dormien, escuats, damunt les saques. Per la porta del fons se passava a l'hort.

L'aigua hi remorejava en la terra solcada. Feien ombra les menudes pereres i els vells tarongers trasplantats del dolcíssim jardí d'unes monges veïnes. Una gran paret de convent, tota blanca, s'alçava a mà dreta. Tenia finestres obertes, part de dins, darrera les reixes de ferro, en la foscor olorosa d'encens. — I tots els dies, després de traspasar la botiga deserta, En Pere Marcet s'aturava un instant a la llinda de l'hort silenciós. Sota el brancam d'una magnòlia, en l'encodormiment calitjós de la sesta, la volguda germana alletava en pau son darrer infant. Les oques casolanes ron-

daven l'arbre florit. Entre les branques ressonava amb monotonia, en la quietut pesanta, la remor gutural de les tórtores.

En Pere Marcet, immòbil, esperava que fos descobert. La germana es deixondia amb peresa. Alçava els ulls, esguardava d'esma la porta, i amb un somriure sereníssim, tendre:

— Entreu — li deia — entreu, germà, si us plau.

GAZIEL

FLORS, per Joan Miró

BODEGON, *per Enric C. Ricart*

PROBLEMA DE CATALUNYA, ABANS QUE PROBLEMA D'IBÈRIA

Tots estem conformes en què per a nosaltres el primer és la Catalunya gran. S'acaba de dir, però, per algú:

«Respectarem el fet de què Catalunya es resolgui per si mateixa els problemes afectats a la seva constitució interior, dret i llengua, però no els que van units a la qüestió social.»

Tant se val com dir que la legislació social ha d'ésser general i no catalana.

En què es funda l'opinió aquesta? Indubtablement, en la convicció que existeixen aspectes de la vida sotmesos més que altres a una consciència comú, a un criteri col·lectiu. Hom ha dit que la qüestió social és internacional, i no té fronteres. En principi és cert. Apertany a la Humanitat en línies generals; és obra d'ennobliment dels homes, de destrucció de vïncles seculars; de justícia, en fi, i com a tal obra els pobles perceben una germanor d'esperit a l'intentar portar-la a cap, i segueixen les petjades dels més avançats, sentint més en aquesta esfera que en cap altra, l'influx de *la imitació* — aquest factor que fa marxar els homes pels camins oberts amb la dolor i les engúnies tràgiques dels precursors.

Però cada poble té un segell específic. I si pot exigir-se

un mínimum indispensable de legislació social — imposició derivada dels corol·laris a què arriben els corrents civilitzadors, — no es pot fixar un màxim. Aquest camp intermedi permet una actuació que ha d'ésser íntimament relligada amb la modalitat d'espècie del poble de què es tracti.

Jo pensava — en passar per les planes ermes, grises, abandonades d'una Espanya que glatia encara en els soliloquis torturats dels seus místics, — jo pensava, dic, en la verdor, la frescura, la dolcesa de la meua Catalunya. Jo comparava les ciutats mortes de Castella — acotxades sota el pes mort d'una tradició perpetuada en les estrofes de pedra que el passat escrigué en els monuments que encara resten — amb les nostres ciutats industrials, que viuen una existència agitada i febril, que es commouen amb les inquietuds de l'hora present.

Com voleu que unes i altres es regeixin alhora? Qui serà capaç d'esculpir la regla jurídica que enquadri tan diferent vida social?

No, amics; el problema social és abans català que d'Ibèria. L'havem de resoldre per nosaltres mateixos. I no ha d'encegar-nos aquella idea de què en l'esfera social uns pobles copien les perfeccions dels altres. Cadascú ha de donar-se la regla que estigui en equació amb les seves necessitats. A més, cal malfiar-se bon xic de les preteses perfeccions dels altres. Recordeu que Víctor Cousin descobrí en uns manuscrits de Pascal certes sublimitats que després se sapigué eren erraments del copista.

JOSEP M. PI I SUNYER.

UNA NIT ALS «NOCTÀMBULS» DE PARIS

Els «Noctàmbuls» són un petit cafè cantant de barri que està en un carreró humil entre la Sorbona i el Panteó. Amb aquests dos veïns gloriosos i imposants, ell passa quasi desapercebut. No obstant val la pena de cercar-lo i d'aturar-s'hi perquè s'hi poden veure coses que la severitat dels seus companys no deixarien mai endevinar.

Per guanyar públic els cartells diuen que de tots els music-halls és el més econòmic, i després que hi ha una exposició de dibuixos i de *chef-d'œuvres* mundials. Però això no importa, i d'altra banda no és veritat. Si un hi va, no és doncs per estalviar ni per cap velleïtat artística. S'hi va primerament perquè se'l sap allà a tocar; després per allò de què s'ha de conèixer una mica tot; després perquè un s'ha sentit intrigat per les coses portentoses que anuncien els cartells. Si llevat d'aquestes raons en resta alguna altra enlaire, o per dir — qui ha dit que el que restava per dir era a vegades el més interessant? — no valdria el temps que s'hi perdria l'anar a cercar-la.

El fet interessant és que un se troba ja assegut en una de les poques dotzenes de cadires que hi ha dins la sala. Ja ha constatat allò de la baratura, i en un volt d'ulls per les parets s'ha imposat de l'exposició de *chef-d'œuvres* mun-

dials. Tota la seva atenció és donada llavors als dos pams de tarima on va a passar l'escena. El públic és fet d'algun matrimoni que, havent sopat, s'ha decidit a sortir amb un d'aquells: «I doncs noia si anéssim als Noctàmbuls»; després de senyores abonades que no sols coneixen els cantants, sinó que s'atreveixen a dialogar amb veu alta mentre duren les cançons; després d'alguns d'aquests senyors solitaris que no se sap si de bona fe o per misantropia llegeixen el diari amb un aire d'interès mentre dura la funció. Tota la resta la fan soldats i militars.

Les cançons comencen. N'hi ha d'alegres, n'hi ha de tristes, n'hi ha que *emballent*, n'hi ha que deixen fred. Però això passa exactament per tot arreu on se canten cançons. Si no més fos per això tant s'hauria valgut no anar-hi. Hi ha alguna cosa més. Hi ha els temes o els motius de les cançons. Aquests temes han d'ésser d'actualitat; la gran i palpitant actualitat és la guerra; les cançons són doncs de la guerra. Però s'ha de distingir: que ningú no pensi que en aquell recó es redreça de nou l'ombra d'Arquiloc. La guerra té molts caires: com tota cosa forta i humana és complexa: té caires dolços i tristos, en té de tràgics i de còmics. Els petits cantants dels «Noctàmbuls» s'han limitat a dos d'aquests caires: al dolç i al còmic, però els han desfigurat una mica. El caire dolç l'han estovat, l'han aigualit i n'han fet el tòpic sentimental; el caire còmic l'han exagerat per treure'n el cantó grotesc. Després — i això podria semblar més greu però no ho és — aquests dos caires els han barrejat, els han donat en clar i obscur, n'han fet la balança del seriós i el riure que demana tothom que vol passar una es-

tona confortable, ajudant la digestió; i d'això n'han fabricat la comèdia, l'entreteniment de cada nit, ja fa tres anys.

L'anècdota còmica és el soldat en permissió, amb les aventures que li passen a París, les seves admiracions i els seus entrebancs. L'anècdota dolça o sentimental és la carta que envia el soldat a la seva mare, o la mare al seu fill, o la núvia al seu promès, o el promès a la seva núvia. Aquestes dues tòniques es donen separades en cançons diverses, o bé en la comedieta final barrejades amb una deliciosa bona fe. I tothom se les sap prendre. Si un instant abans les senyores tenien els ulls molls de riure amb les aventures del soldat en permissió, un instant après els tindran molls d'entendiment amb la carta que aquest soldat enviarà a la seva mare. En el cor, infinitament matisat d'aquesta gent hi cap el riure i el plor per una mateixa cosa. La vida no és còmica ni és tràgica; ni és trista ni alegre. Es aquestes dues coses, o totes aquestes coses a la vegada. I la gran força humana, la més fonda força humana és saber-les sentir totes i vibrar amb totes. Potser avui és això el que fa la força d'aquest poble, que se sap batre i sap encara riure.

Després de tot això jo no sé pas com, a la fi de la festa, com sortits de sota terra, apareixen una guitarra, una pandereta, unes castanyoles i un vestit flamenc. I se senten aquestes tres paraules que ja són sacramentals: *torero*, *bolero*, *puñeta*. I es balla un garrotín que *c'est la danse portugaise*. I la gent surt satisfeta a arrupir-se sota les flassades, perquè ja comença de fer fred.

Paris, Novembre de 1917.

EUDALD DURAN-REYNALS

L'ÈXIT D'ISIDRE NONELL I EL FRACÀS DEL SEU ART

En la història de la pintura catalana moderna, que decoren fites tan desiguals però també tan dignes d'estudi com Benet Mercader, Marian Fortuny, Ramon Martí i Alsina, Joaquim Vayreda, Isidre Nonell, per no citar més que artistes difunts, s'observa un fenomen curiós. Els pintors creixen pel seu propi impuls, detenten durant un cert temps l'èxit, i en el bell instant que creuen canviar l'èxit per la glòria, l'escola llur s'esfondra i se'ls enduu al fracàs. No hi fa res que la corrua dels anys dugui més enllà una immortalitat de Baedeker o de Gowans; no vol dir res que es colleccionin llurs obres en les pinacoteques màximes; no té cap valor essencial que les Escoles de Belles Arts procurin relligar la joventut a llur tradició pictòrica. Aquella tècnica meravellosa esdevé, després de la mort de l'artista, una anècdota més de la història, un record catalogable. L'art, des de l'adveniment de Courbet, té una continuació massa saccejada per què una generació pugui dignament perllongar l'altra sense perill d'anorreament.

Isidre Nonell, per exemple, saborejà arran de la mort la glòria nacional. Unànimement el públic intel·lectual deia

DIBUIX D'ISIDRE NONELL. — Col·lecció Serra

que ell era un gran artista. La seva desaparició donà a Catalunya la sensació que es perdia un dels millors pintors. Les seves teles pujaren de preu. La joventut exigia un monument a la seva memòria. Però han passat alguns anys, i la glòria ha tornat a apaivagar-se, vorejant la caiguda de l'impressionisme i l'aparició entre nosaltres de Cezanne i de Gauguin. Aquella meravellosa tècnica de Nonell, aquells cromatismes admirables que poques sensibilitats pictòriques han sabut donar, no ha arribat a contrarrestar l'impuls d'una ventada nova.

Nonell era l'impressionisme en tota la seva intensitat sensual. Era el matís imperceptible i la simfonia cromàtica. Era la investigació sàdica dels tons. Era el virtuosisme del color. Arribava a pintar una tela prodigant-se en infinites variacions només de blau, o simplement de verd, o fins d'ocre. Però ha vingut contra això la dignificació de la retina de l'artista. S'ha vindicat la forma. S'ha proclamat l'estructura contra la sensibilitat òptica i la pintura d'Isidre Nonell ha passat a l'oblit, a desgrat de la imponderable riquesa que servava. Si ell hagués pogut viure més anys i afirmar aquella orientació que totjust s'insinuava quan morí, potser el salt entre la seva pintura i la de Joaquim Sunyer, per exemple, no hauria estat tan brusc. Segur ja de la investigació cromàtica, les figures haurien anat estructurant-se, sortint de l'ombra on eren només fermentació de tons i eixint a la claror optimista i fixadora. (Algunes de les últimes teles que pintà eren ja, en aquest sentit, una franca convalescència). L'esperit de continuació amb la tradició clàssica de la pintura hauria pogut fer-se

amb aquella probable maturitat d'Isidre Nonell, com s'ha fet ara amb la maturitat en sentit invers de Joaquim Sunyer. L'un constiuint després de posseir el matís i l'altre matisant després d'assolida la forma.

Però Nonell morí d'una manera inoportuna, mutilant la seva vocació per la glòria. Si uns pintors es perderen per viure massa i sobreviure a la seva obra, ell es perdé per viure poc i deixar-la com una probabilitat melancòlica en la història saccejada i desigual de la pintura catalana. Es un gran pintor més, però que no arribà a fer un gran art. Perxò després de tot aquell segle XIXe dins el qual ell era espiritualment comprès, després del formidable segle de la pintura nova que tantes de vocacions artístiques ha despertat, cansats que cap dels nostres pintors desapareguts hagi retrobat la pura tradició pictòrica catalana, ens preguntem quina malfat guia l'art català en aquest joc de capacitat i de fracàs. Havem tingut uns moments la sensació que era possible en nosaltres una gran obra de pintura perfectament d'acord amb l'etnos català: l'admirable «Sant Joan Baptista» del valencià Ribera, per exemple. Però gairebé sempre els hòmens se'ns deriven cap a climes estranys, com Fortuny, o se'ns mutilen a l'hora millor, com Isidre Nonell, aquest genial fracassat de la pintura catalana.

JOAQUIM FOLGUERA.

AMB ELS ÀNGELS

(De G. Pascoli.)

Eren en flor les liles i olivelles;
ella cosia son vestit d'esposa:
encara no s'obrien les estrelles
ni fulla de mimosa s'era closa.

I ella va riure; o negres oronelles
de sobte; mes, amb qui? de quina cosa?...
Va riure, així, amb els àngels, amb aquelles
boirines d'or i de color de rosa.

MARIA-ANTÒNIA SALVÀ, *trad.*

RETRAT DE NOIA, *per Joaquim Sunyer*

RETRAT DE NOI AL LLAPIS, *per Josep de Togores*

UN PATRÓ DEL NACIONALISME

Un Patró del Nacionalisme és l'Emperador Julià. — Aquests dies refrescàvem el *Misopogon*. I havem sentit la necessitat d'una bona revisió damunt el seriós i molt complex pensament d'aquest home únic — una revisió qui sapigués igualment superar el punt de vista, sense dubte just, però no filosòfic, dels historiadors eclesiàstics de l'època i els elogis poca-solta a la Voltaire.

Les idees fonamentals de l'Emperador, en la seva acció i en els seus escrits, foren dues: l'eternitat de les ànimes nacionals: la divinitat de les ànimes nacionals. — Un filòsof deia a Bolonya, en 1911: *Les Nations són categories metafísiques*. Julià pensava, al segle IV: *Les Nations són Déus*. — L'entera història ideològica del Nacionalisme s'escola, secularment, entre aquestes dues afirmacions.

«Tots els pobles reproduïxen la natura de les divinitats que els dirigeixen», escrivia Julià contra Ciril. La comparança de les nacions amb plantes, de què sovint ha fet ús la sociologia moderna, es troba ja en el *Misopogon*. D'aquí ve l'afirmació que «les lleis, les institucions, varien d'un poble a l'altre; però, dins cada poble, en els seus trets ge-

nerals, són fixes». Els costums de cada poble no canvien pas. — Inútilment la dominació estatal provarà d'alterar els seus caràcters. Heus aquí un exemple, remarcable sota la pluma d'un Cèsar: «Força temps fa que l'autoritat romana s'és estesa damunt els pobles de l'occident; i no obstant, avui encara no es troben sinó molts pocs homes en ells que siguin portats a la filosofia, a la geometria o a alguna de les ciències anàlogues.»

Aquest punt de vista acceptat, l'odi personal de l'Emperador al Cristianisme té una explicació lògica. El que ell repugna en els cristians és, tant com son monoteisme internacionalista, son caràcter d'*innovadors*, de gentes que, essent nats jueus o grecs o romans, han abandonat les tradicions pàtries, per donar-se al nou culte. — No menys que el patriota, es revoltava en ell el conservador. No era la *doctrina* el que lligava son esperit al politeisme, era la *herència*; no *als déus*, sinó precisament *als déus de la Grècia* retia el tribut de l'adoració. — Als déus de la Grècia, és a dir, de la Grècia mateixa feta divinitat. — Contra això pequen els qui han acceptat les idees religioses estrangeres, idees que ni solament en son país són tradicionals. Contra això peca encara el poble obscur, «la turba qui crida: Visca la llibertat!» — Julià Emperador fou un tipu de reaccionari magnífic.

Li mancà la ironia. — En això, ell, tan hel·lenista de voluntat, fou ben poc grec de temperament. — No sapigué arribar a aquella amplitud d'esperit, a aquell seny qui accepta la cosa fortament consumada, i procura enriquir-se d'ella, convertir-la en pròpia, per a ordenar-la segons de-

signi i jerarquia. El Cristianisme era una cosa fortament consumada, per a sempre, i meravellosament. Però entre ell i l'hel·lenisme bé es podia establir una manera d'harmonia. La Renaixença ho mostra més tard. Si el Nacionalisme de Julià hagués estat menys estret, si hagués ell tingut prou pit per elevar-se a una imperial concepció, per ventura — (oh amirable contingència de la història! qui sap?) — per ventura la Renaixença hauria pogut florir al segle iv.

No fou així. I l'obra de Julià resta només al nostre record com una agonia i una elegia. Aquest Patró del Nacionalisme no passà de nacionalista. — Un imperialista havia existit, en aquell instant de la lluita entre el món antic i el món nou. Un imperialista, i l'Emperador no sapigué comprendre'l.

Es deia Pau, i és anomenat Apòstol de les Gents.

XENIUS.

EL MEU CARRER

Pel meu carrer passa una gent estranya,
homes i dones, cadascú amb el feix;
pel meu carrer, que és dalt de la muntanya,
corren les aigües i molta herba hi creix.

Cada passant és abordat pels gossos,
pels cans-jueus i els sorruts guardians;
de tota porta van eixint caps rossos,
els nins petits i altres vailets més gians.

Al fons de tot, quan el carrer davalla,
s'obira el mar amb sa lluror d'argent,
el nostre mar barceloní que calla
i és oblidat de tanta bona gent.

Es cosa rara si algun carro hi puja;
només sé d'un que ve cada matí
i passa a l'hora en què el dormir ja enuja
i és dolç el repiqueig que els ulls fa obrir.

Tothom, com a pagès, s'hi dó el bon dia,
perquè tots semblen coneguts de temps;
s'hi senten cants de gall, crits d'establia
i fins i tot manta sentor de fems.

Però és el vent que d'entrebancs no cura
del meu cariê el passejador fidel:
ell ve rabent, sols un moment s'atura
i des d'aquí llença son clam al cel.

CLEMENTINA ARDERIÙ.

LA QÜESTIÓ SOCIAL

Amb tot i l'aversion per les fòrmules massa abstractes, hom no pot sortir-se d'aquest cercle ideològic, on sembla tancar-se el més viu de la tragèdia que anomenem qüestió social: mentre els modes de retribució del treball són i han d'ésser fatalment quantitatius, en quant presuposen una unitat objectiva de mesura; els modes de producció són naturalment i no poden deixar d'ésser que qualitatius, en quant presuposen una personalitat.

Les dificultats de trobar una justa equació entre aquests termes heterogenis, explica al nostre entendre la fallida de la major part de les solucions jurídiques i ètiques fins ara assajades.

ENRIC JARDÍ.

PAISATGE, per Daniel Guardiola

SAFARETX, per Francesc Gimeno

LA CAPACITACIÓ DE CATALUNYA I EL PROBLEMA DE L'AUTONOMIA

El problema de la nostra autonomia no pot ésser més clar.

Autonomia, el dret a governar-se, vol dos elements bàsics: personalitat i capacitat. Sense ells no pot donar-se: és evident. Però també ho és que amb ells no pot negar-se pas si no es vol anar a la misèria i a la consumció orgànica.

En el cas concret de Catalunya ¿pot negar-se la seva existència?

La personalitat de Catalunya ni cal defensar-la. Catalunya és. Catalunya viu, Catalunya mana. No pot negar-se-li el dret a ço que és seu invocant altres unitats polítiques superiors. Son encerclament, més o menys voluntari, en nous elements, no priva pas el fet de sa vida.

Fins i essent ja absoluta la seva identificació — que no ho és, — caldria reconèixer-li el dret a tornar ésser, car el problema de les nacionalitats és més psíquic que altra cosa. Voler, sentir, és ço que ha de mirar-se abans de tot. I en aquest cas *Catalunya és i vol*.

Però ni a això cal recòrrer. la seva personalitat jurídica no pot negar-se dintre un ambient de dret.

Tot organisme de dret públic no és més que l'*expressió*

orgànica de necessitats col·lectives; tota nova necessitat implica l'aparició de nous orgues, majors i més extensos, quant més ho sigui la necessitat sobrevinguda, però la seva aparició no exigeix pas la mort de ço que és anterior. Res no deixa d'ésser el que era per ajuntar-se amb altres elements per a fins nous. Resta, si, un problema a resoldre en aquestes unions, però és un problema de delimitació: mirar quines funcions pertocquen a cada element, quines coses són les que, per afectar-se exclusivament, tenen que quedar, sota pena de tirania, al seu càrrec.

I aquest és el cas de Catalunya i ho seria fins en el moment de major unificació dintre l'estat espanyol.

Cal doncs, delimitar, no negar en block, i menys a nom de pàtries, unitats, ni sentiments col·lectius que res no tenen que veure amb aquell problema.

L'altre element, la capacitat, fuig ja dels límits de les coses de les quals pot parlar hom seriosament. En un país com Espanya, on després de 400 anys de centralisme hi ha encara comarques senceres on no hi ha arribat ni la civilització romana pot discutir-se si Catalunya està capacitada o no per a governar ço que és seu?

La capacitat de govern ha de venir de tres rels: la política, l'administrativa i la tècnica.

La capacitat política es veu mirant com actua un poble, com són les eleccions, com són els hòmens. Què hi ha a Espanya que arribi al nostre grau d'actuació del poble es tracta? On pot ésser l'encasellat? A Catalunya? Fa masses anys que ens vam treure aquesta ronya. I d'hòmens, pot dir-ne res la terra del Sr. Alba?

La capacitat administrativa queda clara només mirant el miracle de la nostra Mancomunitat. I de la tècnica, no en parlem. Fa masses anys que lluitem gaire bé sols dintre d'Espanya per què ara es pugui parlar d'això.

A nom de què, pot negar-se el dret a l'Autonomia?

La raó amb què es demana és evident Cal, doncs, tenir confiança Tenim raó, tenim consciència del que volem i tenim medis d'imposar-nos. La victòria és segura. Amunt els cors! Ara és l'hora!

ISIDRE LLORET.

L'AGONIA

Què és nostra vida sinó una agonia
lenta i cruent com refinat martiri?
Qui fou gosat de demanar metgia
per apagar l'assedegat deliri?

Horríssona s'estimba la cascata
de les humanes gèneres. L'Inici
sa deu brollà dins d'una llum beata
magnificant-se en un heroic desfici.

Som una mica de l'essència eterna
per un oprobi estigmatitzada;
ens nodrim amb verí de llet materna
i engrunes de dolor santificada.

Es la Dolor qui ens fa voler la vida
mes la Mort dins del gaudi ens abasalla;
quan Dolor és vençuda i extingida
el goig ja és la darrera revifalla.

LLUÍS VALERI.

DE PEDAGOGIA CATALANA

Un mot de Pedagogia catalana és ara d'una dificultat extrema. Aparentment el problema pot semblar d'enginyers i comerciants, però en el fons hi ha fam d'esperit, de claredat, de gaudi serè i, per damunt de tot, una exigència inajornable d'universalitat.

L'enginyer i el comerciant tenen un límit a llur ambició potser paral·lelament al fet d'una limitació material de la pàtria. La nostra gent roda el món i torna al Born.

I en canvi el daler d'un circuit on les coses siguin resoltes i segures, *on el món sigui veritat*, on el món sigui absolutament posseït, no té aturador entre nosaltres. D'aquí naix la necessitat de repastar la personalitat nacional afirmant la seva característica per mor de la més apremiant necessitat d'alternar amb el món en l'alt diàleg sobre els únics i vers problemes que al món interessin.

Sigui com vulgui, la definició del nostre pensament és essencial per exercir les grans influències en l'Escola primària i en la Universitat, únics centres docents essencialment lliberadors.

No han d'ésser les mateixes, l'Escola primària i la

Universitat si es tracta de fer un poble de comerciants i d'enginyers o si es vol fer tan sols un poble sà i honest en les quatre muntanyes o si s'aspira a un poble col·laborador de les grans lliberacions de la Humanitat.

Nosaltres creiem que en la modèstia i frugalitat de la nostra vida ens mena una inclinació poderosa a la gustació de les coses de l'esperit i fins potser a l'exploració dels seus magnès problemes. Jo esmentaria la tragèdia del català sorrut que emmudeix i treballa o del català sorrut que treballa i riu escapolint-se sota una màscara d'ironia o paròdia d'afrontar els problemes greus i els espaventables conflictes de l'esperit.

En els fons els problemes greus les terribles contradiccions graviten imponderablement en l'ànima del català sorrut i el malmeten i el torturen quan roda el món impas-sible.

Nosaltres ens complavem a voler creure que no hauria de costar gaire girar aquell últim sabut recés del català sorrut que fuig l'ombra dels problemes universals — per què no dir-ho? — la torreta cursi o el cul de casino, en un jardí o en un pòrtic on en consumir la lliberació de l'esperit, contribuís a la conquesta de regions de llum — única geografia no acaparada — per la humanitat massa entenebrida encara.

Pot fer-nos somriure la pomposa aspiració que vol transpirar en totes les ratlles que precedeixen. Nosaltres mateixos, fidels a l'esperit de raça, hi somriem de grat; però, d'altra banda, estem segurs, absolutament convençuts de no fer un mal repetint més i més en aquests moments

trascendentals la paraula esperit, humanitat i universal aspiració enfront de les d'enginyer, comerciant o agricultor que podrien ressonar amb insistència única. I d'altra banda, en considerar l'expansió de la raça, si no pensem en estendre'ns pels mons de l'esperit, si no pensem en una república sàvia, es difícil endevinar quina preeminent característica haurà de correspondre al nostre poble en la que esdevingui societat de Nacions.

Però quina sigui la nostra tasca i la nostra missió — per acabar d'orientar la vida docent del país — en la gran lluita humana per la llum i la joia és cosa que potser no podem encara definir.

No són el patró definitiu les teories que esdevenen més aviat una defensa orgànica contra el setge quotidià de les petites guineus ni les que representen una possessió més o menys fina d'instruments per anguilejar en el mar obscur de la vida ni les que preconitzen una aparent justificació del tràngol de l'existència pel mitjà de manifestacions externes d'ordre i d'harmonia. Poden tenir aquests mitjans indiscutible utilitat circumstancial, però no constitueixen encara el sistema fonamental de l'esperit. Per la vida i la fecunditat s'han de tocar directament, amb les mans els problemes roents de l'esperit, uns i únics de sempre.

No obstant, nosaltres creuríem haver sentida no fa gaire temps en un curs durant la primavera última una paraula dita amb nou accent que despertava l'eco de totes les veus antigues de la raça, que feia ressonar la corda fonamental de l'ànima de la raça des de l'eternitat i fins a l'eternitat.

Si això fos cert, si aquesta vibració catalana fos certa en l'acord universal que raona la vida i la mort i la immortalitat, aleshores res més no destorbaria l'obra gloriosa de la nostra pedagogia militant.

ALEXANDRE GALÍ.

PAISATGE D'OLOT, per Iu Pascual

Mallorca. — PARAVENT, *per* Joan Colom

EL NACIONALISME CATALÀ EN LES GRANS CRÒNIQUES

El sentiment nacional català, que avui es mostra tan esplendent després de vora quatre segles de decadència i provincialisme, no és una creació de la nostra època sense íntims lligams amb el passat. Es veu que el seu caràcter difereix del patriotisme medieval, que una marcada influència de la raó el condiciona donant-li nous caients, però en el seu fons i en les seves característiques essencials podem encara anar-li a cercar els orígens en les reculades èpoques del gran esplendor nacional.

Poc se presta, sovint, la història medieval per a destriar en ella els sentiments dels pobles la vida dels quals vol recontar-nos; trencada la tradició clàssica per l'hivern cultural que seguí a la caiguda de l'imperi romà, la bella escola històrica que avui encara ens admira i ens fa posttrar davant les obres cabdals d'Heròdot i Tàcit, de Xenofont, de Polibi, de Suetoni, desapareix esmorteïda sense deixar prou llevat per a noves fornades.

A unes èpoques de saonada esplendor segueix la decadència ràpida i la desaparició absoluta del sentit històric; és un món que mor i sobre d'ell altres n'hauran de néixer

amb totes les dolors del part i tantejaments de la infantesa.

L'obra fortament personal de l'historiador es veu substituïda per la crònica anònima, rosari migrat de fets que recorren maquinalment els nostres dits sense que el cor en senti el més petit batec. Si en algun lloc podem trobar indicis dels sentiments patris dels passats, és més aviat en la poesia o en obres merament literàries; allí qualche volta, poc intencionadament, salten guspires que ens deixen entreveure el patriotisme bon xic confós dels contemporanis. Però en la història ha d'evolucionar el mètode cap a formes més amples, havem de passar dels anals cronològics a les biografies infantils hagiogràfiques per arribar al desdoblament de les narracions històriques generals dels regnes i de les particulars, viscudes i per tant més sentides, d'un regnat o època.

A Catalunya benauradament podem enorgullir-nos d'haver fet aquest traspàs dels anals a la història narrativa ben dejorn i d'una manera esplendent; tant com fou migrada la producció analística, és plena i total la de les grans cròniques narratives. Els noms del rei En Jaume, d'En Muntaner, d'En Desclot i d'En Pere III serien prou per a honorar una literatura històrica posant-la al primer nivell entre les dels altres pobles. D'una lectura corrent de llurs obres en surt ben clar l'ample sentiment de catalanitat que les anima a elles i al poble que els donà vida.

Però a l'analitzar-les cal fer esment de ço que representa per una nació, per Catalunya, en aquella època, la casa regnant; ella és la concreció de la nació, el nervi que li

dona activitat. El casal d'Aragó és la genuïna representació de la nacionalitat catalana: en llegir En Muntaner veureu com indiferentment us parlarà d'un i altre com d'una mateixa cosa, presentant-les sempre en compenetració perfecta. La crònica del Conqueridor en aquest sentit, igual que les d'En Desclot i d'En Pere III, no són altra cosa que la glorificació de Catalunya; no es fa menester descendir al detall; l'epopeia de les conquestes de Mallorca i València, la de les lluites contra França i el Papat, la més complicada de tot el regnat d'En Pere III, són altres tantes epopeies d'un rei amb el seu poble, d'un poble amb el seu rei.

Amb En Muntaner el sentiment nacionalista assoleix el màxim d'expressió, potser precisament pel punt de mira de què és feta que ens permet separar-la del caient d'apologia oficial que podrien tenir les del rei En Jaume I i d'En Pere III. En totes elles per això el sentiment patri traspua arreu; el poble català compleix destins gloriosos, s'escampa per tot el Mediterrani, és admirat i respectat per tots els altres pobles, és capacitat de la seva plenitud. Catalunya és el millor regne d'Espanya, el més honorat, el més noble, per Jaume I; és la terra beneïta poblada de lleialtat, en Pere III; és el poble més ric del món, aquell que usa del bell catalanesc, el llenguatge més parlat que es conegui, segons Muntaner.

L'egoisme patri provoca naturals lluites d'enveja amb els veïns; en aquest sentit l'evocació de Castella apareix sovint, marcant la seva inferioritat o els seus defectes. Es el país on les aldees són sense murs ni valls, poguent-s'hi

entrar com en camp ras, on les gentes són de gran ufana i orgullosos; és el país pobre que en quatre anys no podria pagar el que En Jaume I va desprendre en pocs dies obsequiant el rei Savi. A Castella no hi ha ni llibertat, ni lleialtat: Reina, Reina, diu Pere terç a la de Castella, el nostre poble és franc i no està subjugat com el vostre; els nostres súbdits ens tenen com a senyor i nos els tenim a ells com a bons vassalls i com a companys. I Jaume I es nega rodonament a reconèixer una superioritat al seu gendre qui vol donar-li a entendre que millor casament fou el de sa filla amb ell, que no el de sa tia amb el Conqueridor.

També es constata amb fruïció patriòtica la xafada de l'orgull francès: el capítol que En Desclot dedica a la discussió que dintre el camp del rei de França precedí a la invasió de Catalunya, és una digna preparació a la revenja d'En Pere II; en les paraules de Felip d'Anjou al seu pare: «Arago fara encara tremolar a nos e a nostra terra, e jas digue que en breu havrem conquesta la terra del rey Darago, nos fara tan lleu com ell se pensa,» hi veiem la interior satisfacció del patriota que sap acomplida la profecia del francès que ens valua i ens tem.

En tots els cronistes és d'esmentar la nota de catalanitat pura, el menys preu que tenen d'Aragó; per més que usin el terme ben sovint, el sentit que li donen és merament com a atribut decoratiu del monarca; el sentiment de la Confederació aragonesa, aquell sentiment ridícol de la «Corona o Coronilla de Aragón» que els bons castellans de les èpoques tristes de Catalunya volgueren regalar-nos, els nostres cronistes, com nosaltres mateixos, no el coneixen:

podran dir Aragó, però és de Catalunya de qui ens canten les gestes. Als aragonesos ja els coneixen com a dura gent d'entendre la raó; el seu país és la terra rebel i malvada, aquella que quan té un ric home, o un cavaller, o un clergue, o un ciutadà honrat, Catalunya en té quatre, o cinc, o deu, o altres cinc.

La Confederació no és Catalunya, és una artificialitat política a la qual no s'estén el sentiment de pàtria; igual que la separació del Rosselló i Cerdanya per a junyir-los al regne de Mallorca, és altra artificialitat que aquell sentiment no pot admetre. A l'entrar la creuada contra Pere II a Catalunya i en ésser a Salses, foren rebuts en guerra; el rei de França cregué en una traïdoria del rei de Mallorca, però En Desclot li fa dir pel comte de Foix: «Senyor... ço no es gens, mas devets saber que tots los homens de Rosselló amen mes en Pere Darago que lo rey de Mallorques, el volrien mes a senyor. E tot ço que han fet ne faran daqui avant contra vos, faran oltra la volentat del rey de Mallorques qui es llur senyor, e per la amor que han an Pere Darago.»

Catalunya és ja una i indivisible pels catalans; el cronista ho dóna a entendre molt abans que les Corts de Catalunya ho estatuïssin fermament, i que nosaltres ho proclaméssim en recomençar la seva nova vida.

RAMON D'ABADAL I VINYALS.

LA PUIXANÇA DE L'OBRA DE JOAQUIM VAYREDA

A l'intentar un comentari a l'obra del pintor Vayreda, recordem una cosa que fa al cas, ço és una cançó que canta el protagonista d'una comèdia del gènere nano castellà que diu:

*Dejad que el tiempo corra a su sabor,
El tiempo es un señor que dice la verdad.*

Aquesta veritat immortal resa per al pintor Joaquim Vayreda, les obres del qual són més estimades cada dia. No es tracta d'una apreciació personal sinó dels números que també canten i fan saber que en el nostre massa modest mercat artístic on gairebé cap firma no ha pujat, només les d'En Nonell i En Vayreda són les poques excepcions. Si aquestes raons no convencen tothom no serà per falta de motius, car molt vol dir que les obres d'un pintor siguin buscades i disputades a través el sedàs del temps.

D'haver En Vayreda nat a França estaria catalogada la seva obra, i el seu nom valdria al costat dels Díaz, Dupré

*Alc. sermon en la Iglesia Brasconina de S. Juan
La Noia cerca de Olot, Santa Lluïa*

DIBUIX DE JOAQUIM VAYREDA. — Col·lecció de la vídua Vayreda

i Troyon. Ara, no té altra glòria que la que nosaltres vòlguem atorgar-li. No en siguem escassos i curem d'enriquir el nostre Museu de la major quantitat possible de les seves pintures, i també que els nostres potentats recordin que cal fer pàtria en tots els sectors de l'activitat catalana.

D. CARLES.

EN PRAT DE LA RIBA I LA POLÍ- TICA DE MALLORCA

Moltes de vegades he pensat que ço que s'anomena, en general, «progrés» ens fa posar esment en dos fets innegables: un la màgica altitud a què pot arribar el cervell humà, resolguent els problemes més complicats de la vida; i l'altre la condició pètreea de certs cervells que es mostren refractaris no sols a acceptar una idea nova sinó fins a la més superficial meditació damunt ella.

D'una banda l'extrema vivacitat; de l'altra banda la passivitat absurda.

Quin antagonisme entre els moviments de l'esperit i la tirania de la carn! I, ben mirat, això és el món: lluita d'alada subtilitat amb gràvida rebel·lia; lluita de la raó activa amb el rutinarisme sòrdid.

La raó no es cansa d'expressar-se; però l'estupidesa no es cansa tampoc del vil repòs. Aquest és el drama de la política mallorquina.

En Prat de la Riba — català tallat al llenyam de l'arbre que envia les seves rels per sota els quatre sementers de la nostra llengua — sabia que les idees polítiques per ell

engendrades eren igualment fructificables en cadascún d'aquests quatre sementers. Ni una sola paraula de *La Nacionalitat Catalana* està mancada de la complexitat que ostenta en sí la mateixa terra nostra. No hi pot haver ni un ciutadà de Mallorca — per no parlar més que del que ens és íntimament conegut — que pugui dir reflexivament: «jo no em consider empès per la força cerebral d'En Prat; Mallorca pot prescindir, sense atacar sa pròpia dignitat, del camí que En Prat assenyalava a Catalunya; podem els mallorquins crear una voluntat regional que res tingui que veure amb la voluntat nacional que condensava l'espressió política d'En Prat.»

Heu's aquí que En Prat ens diu: la pedra dels fonaments que havem construït ens ha estat donada pels gloriosos homes que ens han precedit. Els sociòlegs i els polítics no necessitavem més que una cosa: l'ànima de la nacionalitat.

No s'ha de recordar als catalans del principat però sí que s'ha de recordar a la generació actual de Mallorca allò que els nostres pares representen dins el moviment providencial del pre-nacionalisme polític. Un magnetisme irresistible, una afinitat portentosa, subjugadora, uní en la segona meitat del segle XIXe, tota la substància espiritual de Mallorca amb la substància espiritual de Catalunya. Fou una compenetració absoluta. Fou una còpula que per força havia de donar fruits eterns. El foc de la inspiració poètica, el flúid corrent de la fantasia, la sentimentalitat exuberant que congrià Catalunya en els moments solemnes de sa gestació nacional fou resultat, no es posi en dubte, de l'abraç espontani, vigorós, que es donaren els trossos de la seva

ànima que tant de temps havien caminat errants, desgariats, solitaris. Quan s'esquarterà Catalunya no capiren sos enemics que, a cada tall que es donava, forces ocultes castigaven llur crim: forces ocultes ahir, que avui han triomfat.

La inspiració d'En Prat de la Riba és essencialment aquesta: donar estabilitat terrenal a l'ànima de Catalunya; això és, infundir-la novament a son propi cos; en una paraula, ressuscitar la nacionalitat catalana.

La política té per primordial missió, i quasi podem dir per única missió fer conscients els homes. Una nació no és totalment viva fins que tots els fills d'aquesta nació són conscients de llur origen i de llurs deures. En Prat de la Riba és el primer polític per excel·lència de la Catalunya nova, no perquè organitzés un partit (que això és cosa instrumental, no final) sinó perquè féu conscients a tots els qui el compregueren; i avui tots els qui el van comprendre dins la nostra terra, entren a la vida de la fidelitat patriòtica; i els qui el comprenen fora de la nostra terra entren dins la vida de la llibertat i per consegüent dins la vida del respecte.

A dins Mallorca tots els qui respiren políticament l'ànima de la Pàtria ho fan a través de les doctrines d'En Prat de la Riba. I, pel que havem dit abans, no podia ésser d'altra manera ja que En Prat de la Riba fou el qui enllaçà virtualment el cos de Mallorca amb l'ànima de Mallorca, la qual — enc que pesi als desnaturalitzats — és la mateixa ànima de Catalunya.

Però, quina proporció hi ha entre els qui han comprès En Prat i els qui no l'han comprès a dins Mallorca? que és

el mateix que demanar: són molts els mallorquins que coneixen les doctrines salvadores d'En Prat?

Havem de dir la veritat crua: són pocs. A Mallorca, i això és molt desorientador, sembla que no es vulgui admetre la relació profunda que té la política i l'esperit, és a dir, la política, per la immensa majoria de mallorquins, és cosa anexa a la materialitat de la vida física de la regió. La vida física de la regió es basa precisament damunt tots els tòpics de l'engranatge silenciós dels partits històrics. Amurallats principalment per la banda d'on arriba el vent de les idees i en comunicació còmoda amb les boirosses comarques de l'arbitrari, han arribat a qualificar d'heroisme llur immobilitat moral. No coneixen, no volen conèixer el valor polític de la llengua.

Si parlem de regionalisme — naturalment, com tothom han fet veres apologies del regionalisme grotesc, acastellanat — ho fan sempre amb l'intent d'ofendre i desqualificar el nacionalisme espiritual i lingüístic, dignificador, assacador de tots els dalers de l'home, tant en l'orde teòric com en el pràctic.

Per dir-ho francament: la majoria de mallorquins no gosen mirar la política com un instrument per a fer pàtria, cultura, riquesa legítimament profitosa; sinó com un instrument per aguantar lo *statu quo* actual: confusió en el concepte de pàtria, prostitució en la cultura, fàtua distribució de la riquesa pública.

Però, independentment de la sordidesa humana, les idees fan el seu camí. Massa dolorosament ens ho diu la sang que encara humiteja els camps d'Europa.

Si al principi ens dolíem de la insensibilitat de tants de cervells que volenters es condemnen a la duresa i al perpetu repòs; si ens dolem que tants de germans nostres es vanaglorien de posseir uns sentiments subvertits, havem de saber també que sols compten dins el món com a resistències mortes, no com a «forces» negatives. Entorpeixen, és ver, però no desvien ni fan tornar arrera una passa.

No ens esporugueix la gran feina a fer. Endurit, cobert per un profús i enujós herbei està el nostre sementer de Mallorca. El nostre coratge ha d'ésser proporcionat als segles que fa que duem a sobre la metzina de la desnacionalització.

Tenim la garantia del triomf en la mateixa vida del Mestre: també dins la germana Catalunya hi era arrelada l'herba sinistra; però com eren fertilitzants les passes del fill preclar!, l'arbust paràssit se socarrimava a sa presència; esdevenia cendra morta quan sa paraula retrunyia en l'aire.

Un pensament lluminós devia endolcir-li la mort: el saber que tota la nació, tota la terra catalana, fins aquella per on mai no havia passat, era igualment redimible amb la seva privilegiada paraula. Repetim la amb fe.

GUILLEM FORTEZA

L'ASSAIG

Cap al tard, cinc amics seuen a l'entorn d'una taula del *Continental*. Són antics companys de la Facultat de Dret que encara no tenen feina i que no han perdut el costum d'aplegar-se sovint. N'hi ha quatre — En Vivó, En Cendra, En Gironés i En Moragues — que parlen amb èmfasi de llurs victòries amoroses; l'altre, En Puiguriguer, conegut amb el nom de *l'Humil*, calla, escolta i fa una rialleta de tant en tant. El seu goig és que el deixin romandre en aquesta actitud marginal. Però els altres, una hora o altra, l'inquieten.

— Apa; ara tu. No has fet res en aquesta vida? No has besat ningú en la foscor d'una escaleta? No has clavat cap pessic en la penombra cinematogràfica? Apa, home: engega!

— No m'amoïneu — respon En Puiguriguer — enujat de debò.

Els quatre xerraires insisteixen i cuiden d'atabalar-lo fent una colla d'hipòtesis obscenes a propòsit de la seva vida privada.

En Puiguriguer pateix. S'escarrassa pregant que el deixin estar. Els seus companys són implacables; al cap d'avall, l'obliguen a confessar que admira de lluny — només de lluny — els feminals encisos.

— Ja sabeu que jo no vaig enlloc. Com voleu que tingui ocasions?

— Fuig, home! les ocasions es troben a cada cantonada. La qüestió és arriscar-se una mica; tenir coratge i traça. Però tu ets un enze...

El pobre minyó, durant els estudis, havia passat per moments d'amargor semblants als d'ara. Però, avui que és llicenciat en Dret i té vot en les eleccions, els sarcasmes dels seus companys el fereixen d'una faisó insuportable. Se sent irritat. A la poca estona deixa la tertúlia. Munta a un tramvia. Ha de restar dret; al seu davant hi ha una noia atractívola. La pressió del passatge que atapeix tota la plataforma obliga En Puiguriguer a arrambar-se-li vigorosament. Esdevé roig. Tem que l'oprimida protestarà d'aqueixa intimitat que no ha sol·licitada. No protesta pas. En Puiguriguer comença a eixir d'una inquietud per sentir-ne una altra. La situació li apar cada cop més deliciosa. La noia manté un posat seriós, però de cap manera ferreny. S'ha girat dues vegades per esguardar el seu opressor amb tranquil·la benevolença. Uns cabells de la seva nuca pessigollegen la barba d'En Puiguriguer — humil, però no insensible. En Puiguriguer mormola: «Això té tot l'aspecte d'una ocasió... Cal aprofitar-la... L'has d'aprofitar».

El tramvia es detura davant del Palau de Justícia. La noia empeny dolçament En Puiguriguer, s'obre pas i devalla. Al cap de pocs segons, En Puiguriguer salta del tramvia i comença la persecució. Està posseït d'una coratgia increïble; ell mateix se'n fa creus.

La noia trenca pel carrer dels Almogàvers que a aquella

hora és gairebé solitari. Es gira i somriu. Somriu! però segueix caminant depressa com si volgués menar En Puiguriguer vers algún indret misteriós i propici. Tomba pel carrer de Roger de Flor. La solitud hi és absoluta, la tenebra corprenedora.

En Puiguriguer desitjaria que en aquest moment poguessin contemplar-lo els companys que suara el bescantaven. Sabia o no sabia treure partit de les avinenteses? Es posa a caminar veloçment per atrapar la nimfa que acaba de tombar un altre cantonada, després d'adreçar-li un somris divinal.

Però a l'entrar en el carrer de Pallars, En Puiguriguer rep una trompada formidable que l'obliga a deturar-se automàticament. Roman estabornit durant dos minuts — els suficients per què dues mans activíssimes li llevin el rellotge, la cartera i el portamonedes.

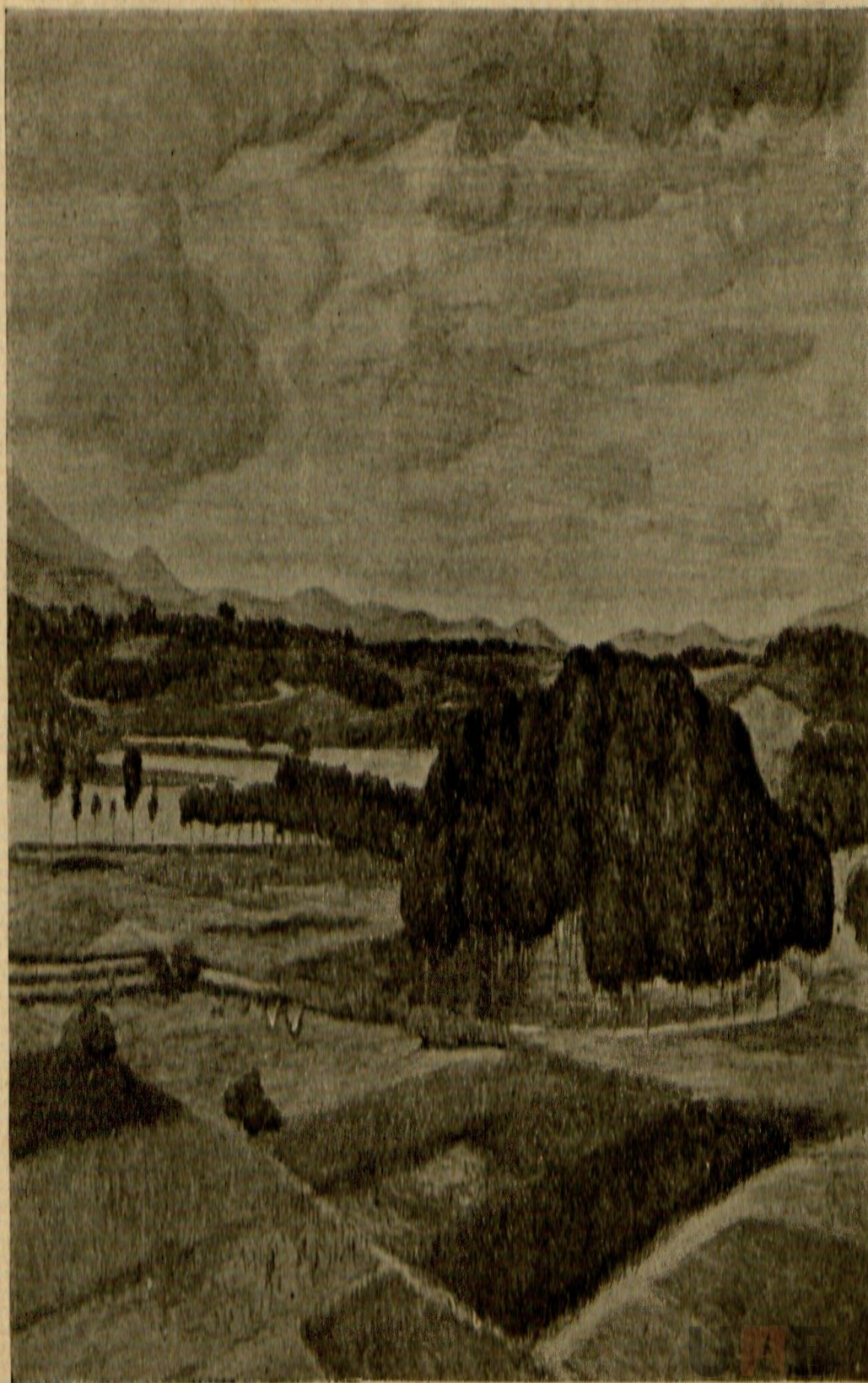
Quan se retorna del tot mira i no veu ningú — ni l'encisera que l'ha malmenat fins allí. És humil, però no imbecil.

Comprèn que acaba d'ésser víctima d'un procediment innoble. Pensa amb malenconia: «A l'*Humil*, l'han ben humiliat... Si aquells ho sabessin!»

CARLES SOLDEVILA

RETRAT, *per Josep Aragay*

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

PAISATGE, *per* Xavier Nogués

L'EUROPA JOVE

Damunt la terra envermellida, damunt els jardins esdevinguts fossars, damunt les més vastes ruïnes que mai hagi vist el món, l'Europa renaix. Estem presenciant l'adveniment d'una Europa rejuvenida, d'una Europa jove que sorgeix entre les vellúries caigudes.

Teniu compte, amics, els qui sou joves, i d'aquest mot en feu un orgull i una bandera. Teniu compte! Els fets van tan depressa, ara, i l'evolució de les idees ha d'ésser tan ràpida, que aquells qui no tinguin l'esperit prou àgil, es quedaran enrera, i llur pensament serà sobrepassat pels fets. Ai d'aquells homes i d'aquells pobles que no puguin evitar que els fets sobrepassin llur pensament! L'Europa jove porta un pas velocíssim, i ja és lluny, lluny, dels temps de l'avant-guerra i dels de la guerra i tot.

Mai el conservatisme no haurà estat un mot tan lleig com és avui. La tradició és una força noble. El conservatisme és un instint baix.

Ara és l'hora de realitzar audaçment els ideals llargament estimats pels pobles. L'Europa jove té una fluïdesa que facilita la remodelació de les organitzacions polítiques i de les institucions socials.

I seria una dissort irreparable per a la civilització que,

quan la realitat, transformada, esdevé fàcil a les noves estructures, els homes i els pobles no haguessin seguit prou ràpidament en llurs idees l'evolució de la realitat.

El Conservatisme (no pas la Tradició) heus aquí l'enemic més terrible que avui té l'Esperit en el món.

A. ROVIRA I VIRGILI.

SOBRE EL MAXIMALISME

A despit de tanta crítica — la d'Aulard i la de Jaurès en primer terme, — els «Orígens» continuen essent, gràcies a la luciditat expositiva de Taine, el motlle on assagem de ficar totes les revolucions. Aquest fet fou molt sensible en esclatar la revolució russa, perquè tots els publicistes del món, per casualitat o per volença, ens donaven dades, estudis i monografies on, com en els primers i millors llibres dels «Orígens», s'exposaven els supòsits de la revolta: fam dels pobres i filosofia dels rics.

Inseguint la pauta tainiana, avui, a Rússia, s'estaria acomplint la *conquesta jacobina*, acompanyada, com ara fa 125 anys, de convulsions exteriors, d'una por immensa del contagi en altres països, de violència creixent en l'interior i d'una opinió — expressada avui per la premsa — unànime i acerbament reprovadora. Però tal reprovació no és eterna. Tothom s'adona avui de què algun residu útil i bo deixava el jacobinisme. Existeix o existia no fa molts anys a França una societat d'amics de Robespierre que documentava minuciosament la seva tesi d'haver estat l'*incorruptible*, ultra d'*incorruptible*, cosa verament excepcional en son

temps, home de sensibilitat i de teoria. Una mena de tipus com l'inquisidor de Renan, que crema hòmens, no per manca sinó per excés de pietat, la qual s'estén més enllà del moment actual als hòmens de demà, i per assegurar-los el bé d'una fe sòlida, tortura amb greu dolor els heretges d'avui. Potser ço que els amics de Robespierre volen demostrar-nos és excessiu. Però si mirem en bloc la revolució francesa, veiem que el seu llegat ve essencialment del Terror. D'allí la transformació del règim territorial sense el qual els drets de l'home res no significarien, ja que no hi hauria llibertat econòmica; d'allí, la mort definitiva de la feudalitat, la possibilitat, per tant, de la tolerància política que és la clau de l'esperit modern; d'allí la unificació administrativa rematada per Napoleon, que ha donat la seva estructura a la França moderna.

Jo no vull dir que la revolució russa, en el moment del govern maximalista, sigui una repetició a cent anys de distància del govern del Terror. Però el poder maximalista no està lluny d'assemblar-s'hi. En el seu origen, apoderant-se del poder per una revolució feta en el territori de la capital i un parell de grans ciutats; en la seva evolució, inclinant-se cada dia més a la cega violència, per la inèrcia de la pròpia embranzida, i, en fi, en la impossibilitat d'ésser judicat imparcialment ja que està damnat a les ires de tots i a l'adoració oculta d'uns quants jacobins — o diguem-ne bolxeviks — de cor.

La revolució maximalista resolgué en dues hores el problema de la terra. S'acorda d'un cop i sense traves ni compensacions la nacionalització. La primera empenta real

que el dret de propietat hereditat dels quirites sofreix de dos mil anys ençà. Proclamada la reforma, es formaren arreu de Rússia comissions locals que iniciaven el repartiment. La majoria dels membres llurs són analfabets; no obstant, la reforma es fa normalment i bé. Les apel·lacions es tramiten i documenten, però en general no poden ésser justificades. (Dec la referència, que naturalment jo no puc controlar, a uns articles de N. Rubakin, amb el títol de «La tasca constructora de la revolució» apareguts en la *Internationale Rundschau* de Zürich, en febrer i març de 1918. Rubakin — consti de passada — és home partidista i no renyit amb la passió, però així mateix honorable i no fanàtic; forma part del grup dels menxeviks.

Aquest problema de la terra és el que tot ho aclareix i explica. El pagès és home naturalment recelós de tota novetat; cap idea abstracta no el fa moure. La simplicitat de la seva vida tan lligada amb la naturalesa i que no coneix satisfaccions de civilització, sinó que té quasi exclusivament necessitats i satisfaccions d'existència, presta una inalterable durada al seu escàs pensament i una soliditat de roca a la seva organització. Així Renan trobava en la religiositat, en la taciturna austeritat dels bretons, en la seva organització familiar i del treball, reminiscències celtes, i són a dotzenes els casos d'institucions vivents a contra llei entre la gent de pagesia. En general el pagès és conservador i l'obrer urbà revolucionari. Pel mateix, una revolució que no agafi la pagesia passa aviat com una moda, ajudant el fet que del camp ve i ha vingut sempre la renovació de la població ciutadana. Ultra aquesta raó essencial de la major

consciència, perquè hi ha major cultura en la gent urbana; en el camp sovint el proletari es confon, fa classe social, menja i vesteix com el propietari, té el mateix metge i el mateix mestre. No així en la ciutat.

I tot això enemista el proletari rústec i el proletari urbà: l'obrer nou vingut del camp és el que trobarà alts els jornals mínims, el que duu hàbits de simplicitat, el que respecta l'amo, el que té la incomprensió del col·lectiu. No vol treballar a jornal, sinó a preu fet; no vol sindicar-se: pensa que es podrà emancipar tot sol; accepta les feines més pesades per augmentar el seu guany, enc que les tarifes sindicals ho tinguin prohibit. Resulta l'enemic nat de l'obrer urbà, del que té consciència de classe i comprensió dels seus problemes, el còmplice inconscient de la burgesia.

Rússia era en aquest punt una excepció. L'obrer del camp era un revolucionari; això s'explica per la natura de la propietat territorial russa. Després de la reforma de 1861, restaven tres grans tipus de propietat: la de l'Estat, la dels *pomiextxiks* (nobles, la propietat dels quals fou donada en feu, primer temporalment, des de Pere el Gran 1714 perpètuament, de territoris públics) i *nadieli* o lots de terres pageses que obtenien només amb intervenció i ajuda de l'Estat. (Hi ha altres formes de propietat; singularment és d'esmentar la propietat familiar dels cosacs). La superfície de la Rússia d'Europa era de 453.166,000 deciatines (1 deciatine = 1'1 ha.), de les quals han de rebaixar-se 46'5 milions de llacs, rius i maresmes; 13'6 dels kirgisos i kalmuks i 11'3 milions del regne de Polònia. El reste en 1905 es distribuïa així:

De l'estat, 138'08. milions de deciatines.

De diverses institucions, 118'33 milions de deciatines.

Nadieli, 138'76 milions de deciatines.

Es a dir que els pagesos, segurament més del 80 per 100 de la població russa, tenien poc més d'un terç del territori. Noti's que aquests *nadieli* són exclusivament els lots pagesos atribuïts per l'úkas de 1861 als servos emancipats, i al costat d'això hi ha les nombroses adquisicions privades fetes pels pagesos sols o en comunitat, però les tals adquisicions no arriben malauradament a la xifra normal de creixença de la població russa i no poden compensar-la cosa que fa més aguda la gravetat del problema. Pensi's que 725,000 pagesos adquirentors de terra no inclosa en els *nadieli* posseïen igual superfície que 699 latifundis dels quals sovint un propietari en posseïa més d'un. Segons el citat Rubakin, hi ha gran diversitat geogràfica, estant ben dotats els cosacs i baltes, regularment els alògens batxkirs i colons alemanys, els *txinxeviks* de Polònia i Lituània, i els pitjor dotats són els pagesos russos, pitjor els antics servos senyorials que els de la corona. En resum, la reforma de 1861, que alliberava els senyors de tot deure vers els servos, no donava als pagesos prou recursos en terra i els imposava la plena càrrega contributiva que les indemnitzacions i redempcions en passar pel fisc suposaven. Malgrat la joia de veure's el muxik personalment lliure de la bartxina (corvée) i l'obrok (taille) degudes al pomie-xtxic, l'incomplet de la solució es féu sentir tot seguit i s'ha agravat amb l'augment de població. Sobre aquesta carestia de terra s'afegeix una organització especial de la política

comercial exterior, les tarifes ferroviàries i la balança dels pagaments exteriors que feia de l'exportació de cereals el pivot de l'economia russa, enc que representés un artificial manteniment de la vida dels pagesos entre límits de misèria inconcebibles.

Es clar que en lloc del divorci entre l'obrer agrícola i l'industrial hi havia a Rússia un sol esperit revolucionari. El pagès rus, com el francès de fa 125 anys, era revolucionari d'ànima irreductiblement, no per raonaments, sinó per instint; aspirava no pas a establir entre els hòmens la justícia i lliberar-se de l'amo, sinó a satisfer la seva personal ambició, venjar-se del seu amo o convertir-se en amo ell mateix. Tota idea revolucionària tenia excel·lent medi de cultiu en aquesta psicologia pagesa, igual que en la baixa feudalitat de l'*ancien régime* francès. Què dic com en l'*ancien régime*? com en tots els governs contra dels quals triomfà una revolució des que es revoltaren els plebeus de Roma, fins que els mestissos mexicans van fer caure el general Porfirio Díaz. Adhuc la migrada revolució constitucional espanyola fou un joc estèril de teories fins que Mendizábal es guanyà la burgesia malvenent els béns de mà morta, i jo sospito que els vascongats i els catalans no defensaven el Pretendent, en inclinar-se pel carlisme, sinó la seva privilegiada organització territorial. Prou ho sabia Napoleon que el propietari francès donaria els fills a l'exèrcit de la llibertat per a no haver de retornar els béns nacionals comprats. En totes les revolucions nacionals —exceptuant per ventura les de contingut religiós— hom hi troba aquest factor: la terra. La revolució industrial és encara descon-

guda. Veurem si Alemanya la realitza, anant més enllà que els tallers nacionals de Louis Blanc; un pla ja el té en els projectes de Walter Rathenau — tot conservador i pangermanista que era l'autor, — però l'esperit revolucionari Europa li nega, suposant que es tracta d'una mixtificació per a fins internacionals. Si Alemanya realitzés la revolució industrial i s'establís la Societat de Nacions, pot dir-se que la guerra estaria justificada.

Tornant a la Rússia actual, no és que ens ofereixi una reforma radical i en les gegantines proporcions que la seva extensió i xifra d'habitants impliquen: una reforma com l'any Jobel o la constitució de Licurg, en l'antiguitat, o com les lleis mormòniques o paraguaies; manca per això el fonament religiós. Com tantes altres vegades, el contracop de la realitat s'ha imposat. Es partia en nom de grans ideals i acompanyat de mots formidables, i s'acaba en un progrés humil i veritable, just el que sense perill es podia accomplir. Així, en lloc de comunisme agrari, apareixen la parcelació dels latifundis d'absentistes, l'adopció dels sistemes de petita propietat. El mateix que sense soroll aconsegueix als antípodes, els país més progressiu del planeta, Nova Zelanda.

* * *

Rubakin dona encara altres aspectes de tasca constructora per part de la revolució russa. Parla de l'esforç cultural, segurament més ben intencionat que eficaç; de l'esforç polític, representat pels sòviets, consells mixtos de sindicat

professional i corporació política, que en gaus i delegacions successives constitueixen l'actual estructura de Rússia i han donat lloc a un tipus original de municipi; però tot això em sembla insignificant al costat de la revolució agrària. Ella constitueix l'aspecte gran i just de la revolució, el que demà perdurarà. Després vé tot el reste, i malauradament el reste és el programa específicament maximalista, perquè la reforma agrària la volien tots els partits.

El reste és el que tots sabem: la usurpació del poder, l'ús constant de la violència, els negocis tèrbols i consignacions equívokes de diner per a propaganda a l'estranger, la paralització de tot servei públic, la fam, els preus fantàstics, la vida sense normes de civilització i la invocació de principis augustos per a les més vils arbitrarietats.

De totes maneres, reconeixent el mal, la corrupció i el desordre, jo em guardaria d'admetre com hom fa que Lenin sigui un vulgar aferista venut a l'or alemany. Tota una vida rectilínia garantitza el contrari, i més aviat pot suposar-se que és un nou incorruptible el que assenyala els camins de Rússia. L'episodi de Brest-Litowsk, el més dubtós de tots, ha estat explicat per Trotzky amb claredat meridiana, i jo m'inclin a pensar que no anava tan errat com això el comissari del poble en signar sense llegir un tractat on l'espasa de Hoffmann palesa l'ambició alemanya. El tractat no viurà, a la Rússia no zarista poc mal li ha fet, i al vencedor d'una hora li ha estat funestíssim.

En resum, el maximalisme ha pecat molt, però molt li pot ésser perdonat per part dels hòmens d'esquerra, ja que és una revolució que construeix. Ara que en aquesta

hora d'experiències i veritats hom veu que mai no és bona una revolució, singularment si, com deia Xenius, no ha passat — i repassat pens jo — per l'Aufklärung i per l'Enciclopèdia.

M. REVENTÓS.

CARROUSSEL

O C C I D E N T
C
S E R P E N T I N E S
O O R I E N T
F T
E
S E R P E N T I N E S
S E N S I B L E
F L A M E S
D A C E T I L É
B A R Q U E S
M U S I C A
E X A L T A D A
C A M E L L S
I E L E F A N T S
D R A P A T S
F I N A
P O L S I N A D E
B A N L I E U E
C O C H O N S
U N A
C A M A
U N M U L
i n c o n s c i e n t
m e n a
l a
T O T A L
H A R M O N I A

V. SOLÉ DE SOJO

DATA

ENORME

XAROLAT HIPOPÒTAM

DEL ZOOLOGICAL PARK DE LONDRES

12 SEPTEMBRE 1911

QUE RESPONGUERES AL MEU QÜESTIONARI KANTIA

AMB UN ESGLAIADOR BADALL

ABIM

J. - M. JUNOY

EL CIM

Acabaven els últims pins escampats de la muntanya. Venia un rost inclinat com una mala cosa, i després el cim. Vaig aturar-me a mirar el fondal. Espadat, amb sos penyals moradencs, que, proveïts de capsirons homogenis i rasurats, de verdors inesperades al volt de negrors humides i d'encensos que pujaven i baixaven per tiranys invisibles, eren imposats com a divinitats egípcies, ell tenia el tirat d'un escenari propici a la inhumanitat. Allí sota aquells boixos hi havia hagut la cova on visqué un dolç inhumà, un sant home de Vich, que no conversava sinó amb els tudons, i que entre les flors preferia les flors de penical, les que tenen més retirança amb els estels. No gaire lluny, dins una bauma, un anarquista barceloní dels més llegendaris, inhumà cruel, hi havia assajat explosius.

El rost era ple de líquens i d'herbetes esgroguissades i de roca cendrosa. Insensible al panorama de blaus fonedissos, jo no pensava sinó en la imminència de la sorpresa que donaria al meu amic Vingut. Feia dos anys que no l'havia vist, ni sabia on havia anat a raure. El terrible ex-seminarista de pèl roig, de mirada frisoa, havia desaparegut deien, amb aquella bonica modisteta, la Júlia, de cossiró

vincladís, d'ulls profunds i dolços, de boca que hom imaginava fonedissa en el bes. Per un atzar, jo havia sabut que eren allí, al cim d'aquella muntanya, havent-se mal endegat, per a viure-hi, les runes d'una ermiteta. M'havia semblat quelcom d'humorístic l'anar a veure aquell taba-lot, aquell tocaboires esperitat, però, tot pujant el rost, em venia una mena de tristesa. Fàcilment me n'havia entornat. Em recordo que, per dar-me coratge i alegria, vaig cantussejar un parell de motius del *Till Eulenspiegel*.

Vaig arribar-hi, a la fi. L'ex-ermiteta semblava, de part de fora, un munt de desferra. Així i tot En Vingut havia conseguit fer-ne un cau de relatiu eixopluc, amb tristes despulles de suburbi ciutadà: peces abonyegades de zinc, llates, sacs i trossos de persiana. En Vingut llegia un llibre àcrata quan jo el vaig sobtar. Duia una barbassa feréstega i un vestit de vellut, quisablo malmenat: els seus peus eren nus. La Roseta anava amb mocador al cap, sota el qual hom l'endevinava despentinada: asseguda a terra, jugava amb un gat. En Vingut no semblà molt fèrvid en la seva salutació: la Roseta estava més animada. En canvi, a la Roseta, de cop i volta, l'avergonyí que jo la veiés colrada, descotillada, xarxona, mentre que En Vingut tenia l'orgull, la posa del solitari irreconciliable.

En Vingut havia dit un renec una mica desconcertat, en veure'm.

— Ves a cercar aigua a la font — va dir En Vingut a la seva companya. Volia allunyar-la, era evident.

— ¿Com ho has sabut, que érem aquí dalt? No hi ha racés contra les xafarderies. ¿Havíeu fet recerques?

- Va demanar això com a enfurismat, però vaig comprendre que la idea no li desplaïa.

- Ah, creu-me, no era una dèria, no, allò que dèiem de la llibertat dels cims... Aquí l'home es fa conscient, terriblement conscient. Jo podria ara donar les lleis perfectes a tota la humanitat. Això és, les lleis per a trabucar tota llei, per a esprémer enfora de l'esperit de l'home tot atavisme de llei.

Vaig preguntar-li si la Roseta també n'era, de conscient.

- La'n faig. Parlem. Li llegeixo llibres, Després, en aquest cim la Roseta ha perdut el fonament de l'esclavitud del seu sexe, que és el desig de plaure.

- ¿I el fonament de l'esclavitud del nostre, de sexe?

- El treball? Està ben llest.

- Però ¿heu arribat a poder viure sense cap mena de treball?

- Això vindrà. Jo i tothom. Després et diré de quina manera. Ara com ara, la Roseta ensenya a llegir, dos cops a la setmana, als vaillets d'una masia, i allà li donen les coses més necessàries. Jo tinc el deure de mantenir-me pur. Jo no treballo sinó per la Humanitat. Puc dir-t'ho en secret: estic escrivint un gran poema. El meu poema tirarà a terra el Sermó de la Muntanya. Es diu *Les Malediccions del Cim*. L'escric en una forma mitgera entre el vers i la prosa. Serà una depuarcio del món que farà feredat. Aboleixo les necessitats humanes, prescriu l'assassinat del malalt, i el suïcidi als quaranta anys. La gent viurà, senzillament, de la naturalesa, i no hi haurà sinó vegetarians. Quan hagi acabat el meu poema, inventaré un llenguatge universal,

a base de la imitació fonètica dels sons i les fresses dels elements naturals.

S'anava endolcint la llum. S'acostava el capvespre. Els ulls d'En Vingut llüen amb una mena d'exasperació.

— ¿Què penses? — va dir-me En Vingut, malfiant-se del meu silenci.

— Penso en el teu antecessor, en el darrer ermità. De segur que en aquesta hora passava el rosari, i santificava la naturalesa, trenant dolces lloances a la Mare de Déu, dient-li estel i rosa.

El cau d'En Vingut anava fent-se ombrívol.

— ¿Saps com va morir el meu antecessor, que dius tu? Els francesos, creient que feia senyals de l'ermita estant, amb fogaines, el van acotar damunt el calaix obert d'una taula, d'un cop de puny li van ficar el cap a dins, i tancant de borsada, l'escapçaren.

El gat, de damunt estant d'un relleix, va tirar-se gairebé totseguit entre nosaltres i ens va fer a tots dos una mica de malestar.

— ¿Sortim una mica, a veure si ve la Roseta? — vaig dir-li jo. — Comença de fer-se'm tard.

— Potser no se t'acut una cosa — va fer En Vingut, encara tot enderiat amb la seva història. — Els esperits de la gent que mor sense sotrac, són fonedissos tot seguit. En canvi quan la mort ha estat violenta (i quan més violenta més), l'esperit pot congriar-se de tant en tant, i, si l'hi obliguen, pot parlar. Està demostrat per la Ciència.

Vaig mirar En Vingut de cap a peus.

— ¿Has conversat amb l'ermità?

En Vingut es va tornar vermell. No volia dir-m'ho. Però com que la seva mirada em va trobar una mica escèptic, va fer en veu ronca i provocativa:

—Li llegeixo el meu poema.

Per fortuna, la Róseta va comparèixer amb el seu càntir. La Roseta va fer un posat tot trist en veure que ja me n'anava.

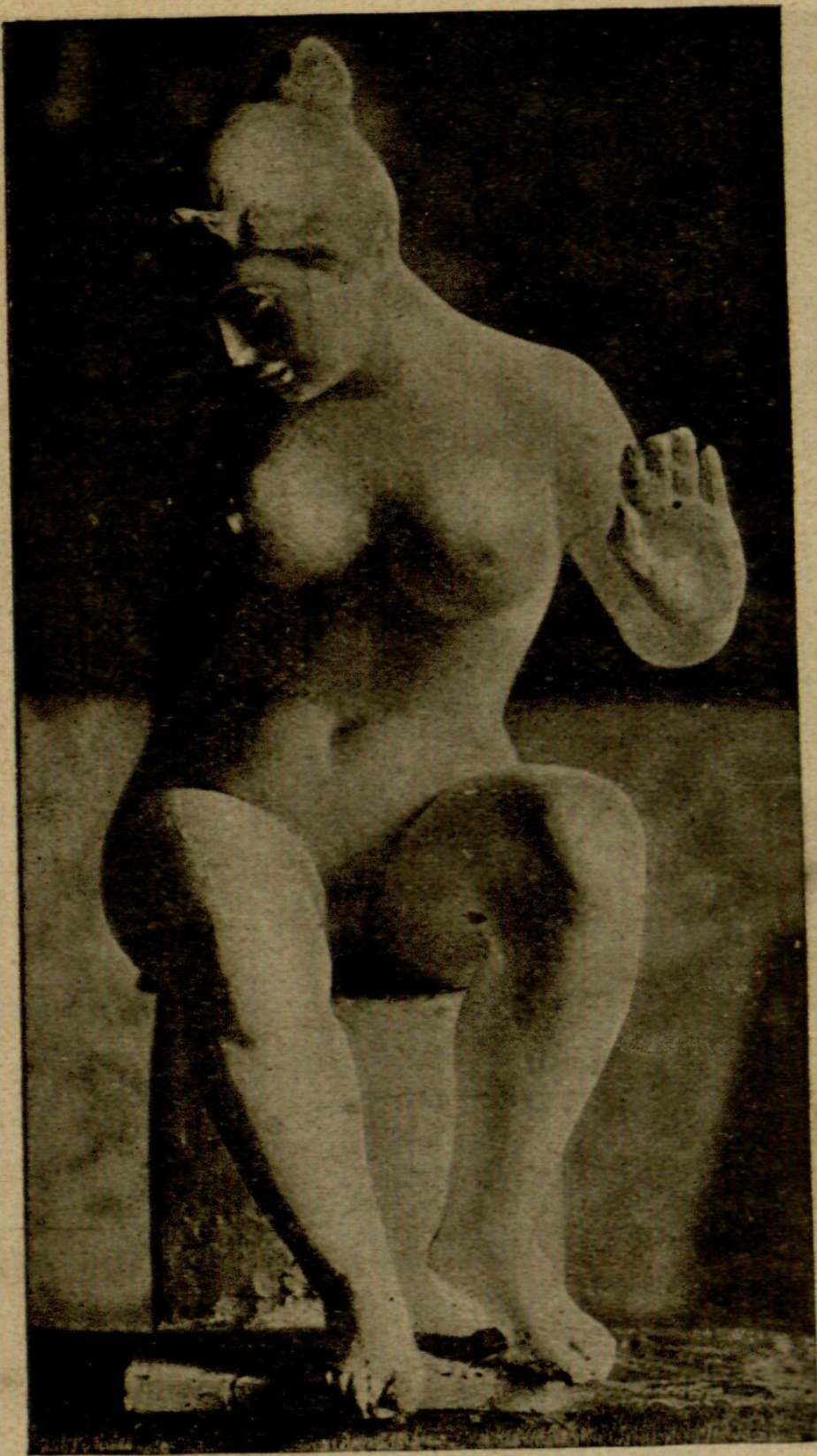
Vaig beure un glop d'aigua a l'entrada del rost; feia un vent extraordinari.

En Vingut s'havia quedat una mica enrera, mirant el sol que anava a la posta, amb la faç envermellida. El davantal de la Roseta voleiava com una bandera.

—No es pot pensar quines ventades hi ha aquí dalt, devegades —va dir-me ella, amb una recança quieta. — Devegades hem d'anar, per a no caure, de grapes per terra.

—Mireu de no acostumar-vos-hi —vaig fer jo, gairebé a cau d'orella.

JOSEP CARNER.

DONA ASSEGUDA, *per* Aristides Maillol

MANOLA, per Manuel Hugué

LA TRAÇA PRECIOSA D'EN RAMON MARTÍ I ALSINA

Tan recent com és la desaparició d'aquest gran pintor i, com de molts altres autors nostres, no sabem gairebé res de la seva existència.

Sabem que fou director de les escoles d'art de Llotja; que fou molt estimat i molt poc remunerat del públic barceloní; que, per tals motius, es veié forçat a produir amb escreix; que aquest excés de producció perjudicà la seva glòria, quant menys la seva glòria immediata.

Tot això és ben poca cosa per a una biografia. Per la qual cosa no cal esperar que a aquest exordí hi segueixi res que s'assembli a una biografia, sinó, al més, una divagació sobre la pintura d'aquest que, sense vacil·lar, ja de bell començ anomenarem mestre del renaixement pictòric català, això és, un dels mestres d'aquest renaixement.

Al primer cop d'ull aquesta qualificació semblarà a molta de gent exagerada; particularment a moltes persones que són a la quarentena d'anys de llur vida o més enllà. I és que aquesta generació conegué l'obra completa d'En Martí i Alsina, la barreja de pintura bona i dolenta que eixí dels pinzells sempre atrafegats d'aquest pintor exilat en

1 DIBUIX, per Ramon Martí i Alsina. — Museu de la Ciutadella

la seva pròpia terra, com són exilats encara a Catalunya la majoria dels bons pintors catalans.

Nosaltres no jutjarem l'obra total d'En Martí i Alsina sinó l'obra bona. Oblidarem voluntàriament les teles fluïxes d'aquest pintor, les teles pintades en malhora i per força, perquè tenim el convenciment que no les pintà ell sinó la mesquineria de la seva clientela. No volem saber res d'aquestes pintures avortades, encara que moltes tinguin fragments magistrals o graciosos, encara que algunes tinguin condicions esporàdiques de gran pintor. Limitant la nostra curiositat a les bones pintures d'En Martí i Alsina — que per cert són forces — tindrem una visió més justa de la seva personalitat.

D'aquest examen se'n desprèn tot seguit que En Martí i Alsina posseeix una paleta oposadament distinta dels seus predecessors i una paleta clara, ricament matisada i cantant com la de les clàssiques escoles venecianes, que en aquells dies devien semblar inaccessiblement remotes. Però el colorisme d'En Martí i Alsina es diferencia del venecià en dues condicions: el color venecià és més ric que el del pintor barceloní en les carnacions i més pobre en el paisatge; el color venecià s'harmonitza i entona en un bru ambresí i calent mentre que el d'En Martí s'entona en un bistre fred, sovint tan savorós, ric i divers com els bruns del Tiziano, del Veronesc, del Tintoretto, etc. La paleta d'En Martí i Alsina s'acosta a la de Manet més que la d'En Fortuny s'acostaria vers la de l'escola veneciana.

Més que En Fortuny també, En Martí s'assimila la tècnica francesa, tota d'espontaneïtat, tota supeditada a

l'emoció, tècnica fogosa, ràpida, impremeditada i atenta moment, al minut, al segon que passa. Emperò, també com els francesos, sobretot com els francesos del bon Romanticisme realista, curant que aquesta fuga es trobi educada de tal manera que, ans que perjudicar l'estil i la factura, ambdós quedin enriquits. Així la pinzellada d'En Martí i Alsina és, ultra fresca i brillant, suculent, grassa i abundant com en la pintura dels Chintreuil, dels Rousseau, dels Dupré, dels Troyon, etc., àdhuc amb refregats copiosos, virtuosament llançats sobre la pasta seca a la manera del gran Decamps, a la manera del mateix Fortuny de la millor època fortunyenca. En aquestes condicions el virtuosisme d'En Martí i Alsina és prodigiós i estimable en sí, a més a més de la seva sensibilitat purament plàstica.

Aquesta, en els paisatges i marines sobretot faria el fons d'un llarg article. Es matèria massa important per a tractar-la a seguit d'aquestes ratlles ja excessivament llargues.

J. SACS.

TRES MÀXIMES D'EPICTET

I

No t'afligeixin aquests pensaments: «viuré sense honors i no seré ningú.» Si la mancança d'honors és un mal, pensa que mai no podràs caure en el mal per causa d'altri, i molt menys en la vergonya. És que depèn de tu l'atènyer dignitats o ésser rebut en els banquets? De cap manera. Com podrà doncs això ésser una deshonra? Com, el no ésser ningú? Quan sols has d'ésser algú per les coses que de tu depenen amb les quals te serà lícit atènyer la dignitat més alta. Però els teus amics no rebran de tu cap ajuda. Què vols dir cap ajuda? «No obtindran de tu diners ni els faràs ciutadans de Roma.» I qui t'ha dit que això depèn de nosaltres i no és cosa aliena? Qui podria donar a un altre les coses que ell mateix no posseiria? «Guanye-les, diuen, per tal que també les tinguem nosaltres.» Si podés guanyar-les servant-me púdic i fidel i alt de cor, feu-me'n conèixer el camí i les guanyaré. Mes si us penseu que voldré perdre els meus béns, per tal que vosaltres us procureu els que no són béns, considereu com sou injustos i mancats de seny. Què més us estimaríeu, diners o un amic fidel i púdic? En això teniu d'ajudar-me i no pensar-vos que posaré en obra el que m'ho faria

perdre. «Però direu, la pàtria no tindrà la nostra ajuda»; una vegada més quina ajuda voleu dir? «No tindrà de tu pòrtics ni banys públics.» I això què hi farà? Tampoc tindrà sabates, del fonedor ni armes del sabater. Ja serà prou si quiscun acompleteix la seva pròpia obligació. Si altra cosa no procures a la pàtria que un ciutadà fidel i púdic, no li serviràs de res? Ben cert que si. No tinguis por d'ésser-li inútil. «Quin lloc ocuparé, doncs, en la ciutat?» El que puguis mentre a l'ensens conservis la fidelitat i la pudícia. Mes si volent servir-la perds aquestes coses, com podràs ésser-li útil, després de tornar-te impúdic, infidel?

II

Vols vèncer en els jocs olímpics? Jo també ho voldria certament. Que és bella cosa. Però examina de primer el que precedeix a això, el que segueixi, i aleshores emprèn la tasca. Te caldrà disciplinar-te, menjar per força, renunciar els requisits, exercitar-te per obligació; en les hores establertes, amb la calor, amb el fred, no beure fresc, ni vi, com s'acostuma. Després d'això, presentar-te a la palestra: allí, una vegada et faràs mal a la mà, un altra et giraràs un turmell, hauràs d'empassar-te molta pols: algún cop fins rebràs fuetades i després de tot seràs potser vençut. Si una vegada ben examinat tot això, encara vols, ves a la lluita. Altra-

ment et comportaràs com les criatures qui ara juguen a atletes, ara a flautistes, ara a gladiadors, ara fan de trompeters, ara de comedians. Així tu: ara atleta, ara gladiador, ara retòric, ara filòsof; però amb tota l'ànima res; com el simi, tot el que veus ho imites i ara t'agrada una cosa ara un altra. Perquè no emrens la tasca després d'examen i de meditar-la bé; sinó a l'atzar i amb ànima freda. Així molts, veient un filòsof i sentint-li dir «que bé deia Sòcrates, qui pogués parlar com ell» volen també filosofar.

III

No lliguen bé aquestes raons. «*Sóc més ric que tu, i per tant valc més que tu.*» «*Sóc més eloqüent que tu i per tant valc més que tu.*» Més bé lliguen aquestes: «*Sóc més ric que tu, i per tant les meves riqueses són més grans que les teves.*» «*Sóc més eloqüent que tu, i per tant la meva dicció és més hàbil que la teva.*» Però tu no ets les riqueses, ni la dicció.

Traducció directa per J. FARRAN I MAYORAL.

ES HORA DE PARLAR DE TÁNGER

LA QÜESTIÓ DE TÁNGER

Heu's aquí el plet internacional espanyol de major quantia. Parlem-ne, perquè sembla que a força de regisme de silenci de les més greus qüestions que interessan al país, gairebé ningú no es recorda ja de parlar de coses i de problemes positius.

Segons el Tractat franco-espanyol de 1912 (art. VII), «la »ciudad de Tánger y sus alrededores estarán dotados de un »régimen especial, que será determinado ulteriormente, y »formará una zonà entre los límites abajo descritos». En l'article XIII, paragraf 2.^{on}, en parlar dels interessos duals que pugui percebre l'oficina de Tànger, s'al·ludeix a la zona internacionalitzada, i en el protocol relatiu al ferrocarril de Tànger a Fez, hom parla en diversos passatges, de la secció «Tánger y su distrito», en forma que no cap dubte que el regisme de la ciutat, no és un regisme espanyol, sino *internacional*.

Vejam com s'ha pogut arribar-hi a la implantació d'aquest regisme.

D'ençà que Anglaterra conquistà Gibraltar l'any 1704,

fou vella preocupació seva, la de fer els possibles per que cap potència forta s'instal·lés a les costes d'Àfrica i particularment a Tànger. Tota la preocupació anglesa ha estat sempre, no el predomini per la pruija del predomini, sinó l'exercici del predomini com a causa eficient de la seva existència, tan insular, tan isolada. D'aquí, que Anglaterra fos disposada a vetllar eficaçment per què França no expandís el seu domini africà fins a l'Atlàntic, per tal com aquesta situació preponderant, podia ésser causa de greus obstacles per al comerç anglès i per la comunicació constant d'Anglaterra amb els seus dominis d'Orient (1). La política de lord Palmerston i dels seus successors, fins a 1904, fou constantment oposada a l'establiment de França al Marroc, com ho prova la correspondència que lord Cowley, ambaixador britànic a París, en temps de Napoleó III, sostenia amb el seu govern respecte de les intencions d'aquest monarca sobre el Marroc (2).

Durant la guerra hispano-marroquí, l'any 1859, Anglaterra manifestà sense embuts a Espanya, que si per raons estratègiques ocupava la plaça de Tànger, respectaria l'ocupació solament mentre duressin les hostilitats. Espanya li va fer de resposta que «no tomaría posesión de ningún punto situado sobre los Estrechos, susceptible de darle una superioridad que amenazase la navegación.»

(1) Aflalo en la seva obra *The truth about Morocco*, posa en boca de Nelson, l'expressió de que Tànger devia romandre en poder d'una potència neutral o pertanyer a Anglaterra. En aquestes idees abunden L. A. E. Brooks en *A memoir of sir John Drummond* 1895, i Corbett *England in the Mediterranean* en 1904.

(2) Lletre de 1 maig 1857. *The life of Viscount Palmerston, his speeches and correspondence* 1876.

Ningú no pogué retreure a Espanya la més lleu intenció de deixar incomplert el pactat.

De conformitat a les raons geogràfiques i polítiques que foren causa dels acords de 1904, Anglaterra i França reconegueren que l'esfera d'influència espanyola a l'Àfrica, pel cas que cessés d'exercir el Sultà la seva autoritat i desaparegués lo *statu quo* marroquí, comprendria «desde Melilla »hasta las alturas de la ribera derecha del Sebon», la qual administració seria confiada exclusivament a Espanya, a la qual s'imposaven com obligacions, les de respectar els arts. 4 i 7 del Tractat acord de 8 abril de 1904, relatives a la igualtat econòmica, a la salvaguardia de l'autoritat de l'Estat sobre les grans empreses d'interès general, a la interdicció d'aixecar noves fortificacions des de la costa propera a Melilla fins a les altures que dominen la ribera dreta del Sebou, i a què Espanya s'obligués a no alienar cap dels territoris col·locats sota la seva autoritat o en la seva esfera d'influència. No es féu doncs, cap exclusió de la ciutat de Tànger, que per consegüent restava plenament inclosa en la zona reconeguda a Espanya. Tot això fou reconegut a Espanya sense intervenció de la seva part. (Declaració anexa al Tractat de 8 abril 1904, art. 3.er)

En l'article 9, del conveni franco-espanyol de 3 octubre 1904, pel qual Espanya s'adhereix al Conveni franco-anglès de 8 d'abril d'igual any, trobem el text que regula especialment el regisme de la ciutat de Tànger, a la qual se convé de respectar-li el regisme especial que la caracteritza, en virtut de les especials institucions que aixopluga (administratives, consolars i d'higiene). «La ciudad de Tánger

«guardará el carácter especial que le otorga la presencia del «cuerpo diplomático y sus instituciones municipales y sanitarias.» L'única obligació que contreia Espanya, era la de proveir a la conservació d'aquestes dues institucions. El dret d'Espanya a Tànger, arrancava doncs dels pactes anglo-francesos i franco-espanyols de 1904, i del reconeixement d'aquests convenis per part de les potències que es reuniren a Algeciras.

En tota l'Acta d'Algeciras no es fa respecte a Tànger cap al·lusió relativa a un nou regíme polític-administratiu de la ciutat, de la qual cosa se'n dedueix que en cap moment la Conferència d'Algeciras tingué la plena voluntat d'excloure de la zona assignada a Espanya en els convenis amb França i amb Anglaterra, a la ciutat de Tànger.

Properes les negociacions del Tractat de 1912, fou aviat vist que el punt de vista francès en la concreta qüestió del Marroc, era que a França li dolia molt l'abandó de Tànger i que era arribada l'hora que en una o bé altra forma (per a uns el retornament, per a altres l'anexió i per uns altres la constitució d'una zona internacionalitzada), es modifiqués el convingut en 1904.

Triomfaren aquests darrers. Cedim en aquest punt la paraula al nostre amic, l'internacionalista senyor González Hontoria, qui explica així la solució, en el seu llibre *El protectorado francés en Marruecos*:

«La negociación hispano-francesa se formalizó en diciembre. Ahora ya no podía negarse que el *statu quo* hubiera fenecido, que estuviera en el segundo período de aplicación del acuerdo hispano-francés de 3 de octubre de 1904, que

nuestra acción en la zona de influencia fuera libre. Además, España tenía prendas en sus manos; estaba decidida a no dejarse expropiar. Inglaterra la ayudaba, persuadida de que el caso, al fin, lo merecía. En Francia mismo, la publicación de los acuerdos secretos de 1904, había conducido a que la inmensa mayoría de la opinión, generosa y leal, reconociese la necesidad de respetarnos, cumpliendo lo escrito. Pero, nos decían: «Sin nuestra negociación con Alemania, sin nuestras cesiones territoriales a Alemania, vuestra acción en Marruecos estaría sujeta a todas las trabas derivantes del Acta de Algeciras: indemnizadnos, pues, de nuestras expensas en favor vuestro: cedednos parte de vuestra esfera de influencia». Los límites de ésta, como es sabido, no se ajustaron en el convenio hispano-francés de 1904, al artículo 3.º secreto de la declaración franco-inglesa, que en rigor no eran más que un *mínimum*: contuvieron, además del litoral, en la parte Norte, entre el Muluya y las latitudes inmediatas a la laguna de Ez-zerga, toda la costa en el Sud, entre el Tazernalt, y nuestra colonia de Río de Oro, con un extenso *hinterland*. En la negociación de 1911-1912 no se nos llegó a pedir el abandono de Larache y Alcázar, como muchos en Francia querían. Cedimos en la zona septentrional, la orilla izquierda del Ouarga con una breve faja en la margen derecha: un pequeño trozo junto al Muluya: otro, no grande tampoco, entre la laguna de Ez-zerga y el paralelo 35º. En la zona meridional renunciábamos a la extensión entre el Tazernalt y el Dia, salvo el territorio que se le asignó a Ifni, entre el Uad-Bu-Sedra y el Uad-Num, con un interior de 25 kilómetros (arts. 2.º y 3.º del Convenio de

27 de noviembre de 1912). Las cesiones eran nuestra parte en el precio pagado a Alemania; ¿qué había de hacerse sino pagarlo, después de defenderlo palmo a palmo?

Parte en el precio, también fué la renuncia a que Tánger continuase en nuestra esfera de influencia. Lo estaba según el Convenio de 1904 aunque con la restricción de que tendríamos que dotar a la ciudad de un régimen especial. En la práctica, Francia se había reservado allí todas las ventajas, admitiéndonos cuando más, a compartirla en términos de subordinación, por ejemplo, en lo concerniente a Banco y policía. Pero contra esto protestábamos incesantemente, hasta que, en la negociación de 1912, persuadida Inglaterra de que Francia no nos cedería Tánger, requirieron ambas que esa población, con el Fahs, quedase fuera de ambas zonas, con un régimen internacional a determinar» (pág. 251).

En nostre assaig de política internacional «Diez años de política internacional en el Mediterráneo, 1904 1914», dèiem nosaltres: «La explicación de haberse desvirtuado »con la anuencia de Inglaterra, el solemne reconocimiento »hecho a favor de España de una zona de influencia en el »Norte de Africa, que comprendía sin excepción la ciudad de Tánger y sus alrededores, no es posible aventurarla en »estos momentos (1915), como tampoco predecir si ello »nifica para Inglaterra, el dar por firme y válido para lo »sucesivo, el reconocimiento de la internacionalización de »Tánger, que supone, para el pensamiento político inglés, »la rectificación absoluta de su tradicional política en el »Estrecho de Gibraltar.»

Som doncs, per la terminació de la gran lluita, arribats

al moment de la revisió del plet de Tànger, i de la forma i mode amb què s'ha de procedir a aquesta revisió, dels tèrmens amb què cal plantejar-la a Espanya, cal parlar-ne, examinant abans les opinions emeses pels polítics i escriptors ben recentment mentre durava la guerra.

* * *

N'ha parlat Maura en el discurs del Teatre Reial de Madrid (maig 1915) i en el pronunciat en la Plaça de Toros de aquella vila a l'abril de 1917. En el primer discurs deia:

«Insisto en una convicción que tampoco procede de este tiempo, que he tenido siempre: *la de que Tánger no puede ser más que español*. Esto no lo opino ahora, porque el tratado de 1904, cuando presidía yo el Gobierno, deja a Tánger en la zona española, porque en 1905, cuando se iba a la Conferencia de Algeciras, dije, y no lo ha contradicho nadie, que España no podía consentir que desde el Muluya a Larache, hubiese un grano de arena que al dejar de ser marroquí, no fuese español.

»Porque en 1907, antes que consentir que se debilitase el derecho y la necesidad de España de estar en Tánger, preferí no entenderme con el Gobierno francés y no hubo inteligencia, porque a eso no podía yo prestarme. Porque cuando se iba a negociar el Tratado de 1912, si no en la calle, donde hacía falta, se supo que yo entendía que sin resolver primero la cuestión de Tánger, no se podía tratar. Y ha venido la realidad, y la realidad está demostrando una cosa que ha sido siempre evidente para mí, y es que en la zona

internacionalizada, o como se llame, anárquica, con la zona asignada alrededor de Tánger, España no puede cumplir su misión en esa zona.

»Es absolutamente intolerable la obligación de España en la zona, si al lado está esa frontera, casi tan grande como el confín de Guipúzcoa. Y es que Tánger mismo, entregado a las intrigas, a las ambiciones, a las disputas, a las peripecias de la política exterior, en su solo puerto, y en su rada, encierra todos los conflictos, todos los problemas, todos los azares de la cuestión marroquí, siendo estéril cuanto haga España en todo lo demás, si Tánger queda entregado a ese incierto y azaroso protectorado. Y es que Tánger no puede ser más que español, porque Tánger español, no altera el *statu quo*: porque nosotros estamos alrededor de Tánger, porque teniendo Tánger nosotros, no varía nada, y quienquiera que lo tenga, significa perturbación incalculable en toda la economía de intereses, de influencias, de recelos en el Estrecho de Gibraltar. De modo que no de ahora, sino de siempre, sigo manteniendo que España no puede renunciar a Tánger.»

En el segon discurs declarà que la «internacionalización de Tánger, es la subrepticia negación, el frustramiento de toda la concesión que se había hecho al derecho de España». Melquiades Alvarez, cap del reformisme, en el seu discurs de Granada (maig de 1915), reconeix que «Tánger internacionalizado es un semillero de conflictos, una rémora para la obra de España, un asilo del contrabando y un foco constante de perturbaciones y revueltas. De seguir en Africa—exclamaba—Tánger debe pertenecer a España.»

González Hontoria, que seguí pas a pas les negociacions de 1912, i que intervingué d'aprop en elles, afirmà en el seu discurs-conferència de la Reial Acadèmia de Jurisprudència de Madrid (febrer de 1916) que «nosotros podemos aspirar a la posesión de Tánger con los títulos que nos da la Geografía, la Historia, la importancia de nuestra colonia allí, los intereses políticos y económicos que poseemos, los servicios que hemos hecho a la ciudad: pero sobre todo, podemos invocar ante el mundo esta consideración: que cuando España desee Tánger para sí, será la única nación que no ceda a la tentación de adquirir una posición estratégica importante. Tánger no nos dará, aunque esté en nuestras manos lo que ya poseemos en Cádiz, en Ceuta y en Tarifa: simplificará la obra de la pacificación de la zona española, y sobre todo, alejará la hipótesis de que caiga ulteriormente en otras manos, en las manos de otra nación, que cualquiera que ella sea (yo no quiero saberlo), tendrá un elemento nuevo de poder, una situación nueva, un peligro, naturalmente, para las demás potencias ribereñas del Mediterráneo.» A aquestes opinions, podríem afegir-hi les d'August Vivero (*Summa*, 1916), Manuel Aznar (*El Sol*, 5 maig 1918) i d'altres autoritzades per a dir que Tànger resulta de fet una amputació absurda de la zona espanyola del Marroc que fa que la nostra tasca en aquell país, hagi de dur-se a executió amb un desordre i una dispersió d'esforços i sense els elements magnífics que Tànger ofereix per a una colonització eficaç.

Dues opinions polítiques de valua són notes discordants en el concert d'opinions unànimes respecte la qüestió

tangerina. Salvador Canals (*Nuestro Tiempo*, n.º 194), es fixa precisament amb què en 1912, Anglaterra intel·ligenciada amb França en previsió d'una guerra amb Alemanya, va sacrificar Espanya en la qüestió de Tànger, per a satisfacció de França. I es feia la pregunta de si terminada la guerra, Anglaterra consentiria de desentendre's de Tànger. Ell entenia que no, a menys que França renunciés a la possessió d'aquella plaça. Solament doncs abandonant Anglaterra i França llurs mires polítiques en l'Estret, era possible al seu juí que Espanya arribés a posseir la ciutat tangerina. Emperò afegia el Sr. Canals: «a cambio de qué se nos va a dar Tánger? Qué esfuerzos y qué sacrificios hemos hecho los españoles durante la guerra para que se nos conceda este premio? Qué garantías ofrecemos a Europa respecto de Tánger?» Aquesta pregunta darrera és certament digna de meditació, perquè comporta la clau de moltes de determinacions que respecte d'Espanya podrien prendre les potències.

Altra opinió exposada amb una expressió de generalitat, que no per això deixa lloc a dubtes de què principalment se refereix a Tànger, és l'exposada per En Cambó, en el gran discurs pronunciat en el Palau de la Música Catalana el gener de 1918. «Jo crec que en aquests moments, Espanya no ha de dubtar ni un moment, i ha de trobar-se disposada a fer sacrificis en ordre a la sobirania política respecte a les seves possessions africanes, a canvi de grans compensacions de caràcter econòmic, que s'estenguin a tot el continent de potències que s'estableixi per a l'explotació del Continent africà.»

Aquest passatge del discurs del polític català, que no ha estat posteriorment aclarit, inicia una solució política al problema greu que a Espanya planteja la qüestió de Tànger? La política germanòfila espanyola ha fet de les qüestions de Gibraltar i Tànger, els pivots d'un irredentisme espanyol. Mella en el cèlebre discurs de 1915, i Maura en els de 1915 i 1917, coincideixen en apreciar la qüestió de Tànger com un greuge que Anglaterra i França causen a l'Espanya i demanen el retorn al *statu quo* de 1904, amb totes les seves conseqüències. En canvi En Cambó no li reconeix a la qüestió tangerina l'importància d'aquells oradors quan insinua que la renúncia d'aquesta il·lusió, pot ésser ocasió d'un major expandiment d'Espanya en el continent africà.

* * *

L'opinió germanòfila, manifestada en conferències, en fulletons, en periòdics, en fulles volants, exigia que els poders públics espanyols plantegessin en plena guerra davant els bel·ligerants, aquest plet tan espinós. Clar és que callaven aquells òrguens d'opinió com i de quina forma havia de plantejar-se el problema, si per mitjà d'una ocupació de Tànger per forces militars (risc absolut d'un rompiment amb França i Anglaterra), si per intervenció diplomàtica o per qualsevol altre procediment, com igualment callaven si ens corresponia demanar-ho com a concessió perpètua, o com a bestreta reintegrable. Bo és de fer constar que malgrat la desastrosa política internacional desenrotllada pels nostres Governos, durant la guerra, regnà en llurs esferes el

bon criteri de no suscitar el més lleu interrogant que pogués tenir relació amb Tànger, com és també de consignar que ha estat més que prudent la reserva dels governs aliats respecte aquest assumpte.

Avui s'imposa acabar amb la reserva i preguntar: Anglaterra terminada la guerra, consentirà en la persistència de la internacionalització de Tànger? O bé voldrà donar a Espanya la satisfacció de veure's col·locada com a nació neutral en la futura política mundial, de guardiana d'altre dels punts avançats de l'Estret de Gibraltar?

Notem que la internacionalització és un sistema bastard de domini que no dóna més que pèssims resultats. Amb ell, manca absolutament la direcció única en el comandament i la responsabilitat en les autoritats i agents, de la qual cosa en resulta que ni la ciutat, ni els encontorns tenen govern possible. L'encreuament d'interessos, posa obstacles a tota reforma que és motiu d'àmplies i d'inacabables discussions, així com a tota organització civil. La situació econòmica és precària i el progrés comercial resta entravat. Tànger, cridada per la seva situació geogràfica excepcional, a ésser la capital moral i econòmica del Marroc, podria ésser per culpa de la internacionalització, condemnada a vegetar com una vila trista, en tant que l'Imperi erifià es desenrotllés maravellosament sota l'influència de la divisió de sobirania.

En canvi Anglaterra tan interessada en què Espanya mantingui l'equilibri de l'Estret per la possessió de l'altre espona, ha de veure que no podem aspirar a la pau en la nostra zona, mentre no posseïm Tànger. Sense comptar amb la llibertat del port de Tànger, les kàbiles rebels de la zona

espanyola, serien a hores d'ara retudes i sotmeses com s'hauria ja sotmés el Raisuli.

Tànger necessita el sanejament, la urbanització, l'augment d'illuminació en les seves costes, l'utilitatge del port, el proveïment de la seva seguretat amb obres d'importància... Tot això, per què promptament pugui ésser una realitat, cal que sigui obra d'un govern únic i no d'una suma dispersa de voluntats.

Quines garanties oferiríem als interessos de les potències coaligades el dia en què hom reconegués la sobirania d'Espanya sobre Tànger? En les noves modalitats i concepcions jurídiques internacionals, cal trobar la fórmula heroica de la solució del problema tangerí pel que respecta a Espanya. Nosaltres a reserva d'ocupar-nos-en en altres llocs, l'havem ja apuntada. El reconeixement de Tànger a favor d'Espanya pot condicionar-se amb vistes a la transcendental funció política internacional que desempenyen els portells de Suez i de Gibraltar, emperò ha d'ésser ampli, lliberalment ampli pel que respecta a la funció política de l'Estat espanyol en ordre a la seva peculiar política del Marroc, en la zona de la seva sobirania.

R. GAY DE MONTELLÀ.

PINTURA, per Joaquim Torres-García

LA NOIA DE L'OCELL, per J. M. Marquès-Puig

LA NOVA HIPOCRESIA DE L'HI- PÒCRITA SANTIFICAT

Una vetlla de tedi, George Heaven, l'hipòcrita santificat, pensava a quants metres d'alçada devia estar la calma de la seva santedat sobre el nivell de les ones de l'oblidada depravació.

Valorar l'assolida beatitud, pel detallat contrast amb la bacanal: temptadora experiència.

Sense res dir-ne a la càndida Jenny, una bella nit pren l'*Underground* veí, i es planta a Londres. I la seva faç de cèlica serenor fa entrada en el tumult diabòlic de mister Garble's.

Estupefacció. Abraçades a l'ingrat amic. Eixams d'antigues amistançades volen a ell. Però, sobtat retrocès. La serenor qui auriola sa benaventurada testa glaça les rialles. I es van fent, al voltant d'ell, cíclics de gradual moderació i silenci.

L'experiència és mancada. ¿Com amidar l'orgia en plena orgia, sinó formant en l'orgia un hom mateix? Inepta la cara per a les antigues contorsions, George Heaven per a conviure amb l'orgia no té més remei que encarregar-se una careta d'orgia.

Els seus peus el duen altra volta a la botiga acreditada de Mr. Æneas, el *well known* proveïdor de S. M. el diví Apol·ló. D'allí en surt amb una lluída màscara de vell aventurer: una màscara amb rialleta inequívoca i fent l'ullet: la ganyota exacta de qui acaba d'etgegar una escoltable picardia.

Succés total. Retroben, Garble i el seu món, l'antic Lord de l'amplíssima mànega. Però sota l'aparença de la més compromesa complicitat, George Heaven amida, a cobert, la vanitat dels plaers del món, saboreja la pròpia llàstima pels folls caiguts a la trampa, analitza els mil farums de la corrupció de la carn.

Va durant, l'entretengut experiment. George Heaven va omplint-se de materials per a cent assaigs de moral, per a doscentes caricatures pel pròxim Saló d'Humoristes, per a trescentes novel·les psicològiques, naturalistes i socials.

El *Moonlight Mirror* publicava la ressenya d'una festa excèntrica a can Garble. Entre la corrua de noms de concurrents, era notada la presència del nostre gentleman, contribuint a reeixir la joiosa vetllada.

L'angelical Jenny Mere, desesperada, se'n va darrera de l'absent. Es ficava a can Garble, quan George prenia, amb sa rialleta i son ullet, les moixaines d'un vol de *girls* d'honestedat absolutament fallida, a les quals sense dubte ell, per dintre, damnavia amb sa suprema execració.

Jenny endevinà el joc, totseguit. «Ah! — s'acuità a exclamar, — deixeu-lo a aquest home. No és pas dels vostres. Es sant, ell. Cela, sota una màscara de diable, alguna santa finalitat. Mireu.»

Planta les ungles a la cínica cara, que es belluga i cedeix. Es desploma la caràtula de cera, i surt una cara de carn, amb l'idèntic gest de la màscara. Plec a plec, sot a sot, l'habitud havia ja adaptat la cara a la careta. George Heaven, el sant, quedava, amb son propi rostre autèntic fent l'ullet.

R. RUCABADO.

A la vessant Nord dels Pirineus cuiten a recollir tota l'aigua desgelada de les altures, que ni un litre en volum, ni un metre en salt se'n perdin o malmetin. L'energia de la mare Terra és recollida, encauada, i així arrossega ferrocarrils i encén fornals metal·lúrgiques.

A la vessant Sur prou ho feríem...

A la vessant Nord s'aixequen ponts que en atrevida estructura deixen enrera les catedrals gòtiques. S'afina el coeficient de treball del material i se salven llums de 150 m. a una arcada única.

A la vessant Sur també ho feríem... com en l'any de 1491. En Guillem Bofill reculava els límits de les voltes a la seu de Girona.

Trenqui's el motlle que empresona el nostre daler i escalarà l'esperit el prestigi a què aspira. I la civilització més refinada, la riquesa i les gosadies que marquen l'empenta del geni no tardaran a ésser l'honra més pura de la nostra història.

TERRADAS.

RETRAT, *per* Josep Obiols

Flors, per Rafel Sala

LA CURSA

Tinc la finestra oberta al bo del sol
i per baix passa el corser que renilla;
té uns ulls que boten i una pell que brilla;
adins de sa crinera es pon el sol.

S'emporta al seu darrera els vells molins,
el paisatge dels homes i dels dies,
el llorer, els infants, les romeries,
el poble i els estels i els llargs camins.

Quan ha passat, el sol és més roent,
a punt d'anà a morir cap a la posta;
dementre fadigat arriba un hoste
que duu plena la mà de pols i vent.

Germà — me diu — doneu-me un tros de pa,
vós qui teniu germana tan bonica.
Oh, qui pugués donar-me'n una mica
del seu cabell, estès en el llindar.

Jo l'he vista la germana, boi cullint
una cerva vermella primicera.
Penjava com un sol sa cabellera.
Les oronetes anaven fugint.

Fugien lentament, jo no sé on:
signant la ruta del corser llunyana?
(Tot passa esquiu, com una carabana.)
Doneu-me un tros de pa per corre món...

LLUÍS BERTRAN I PIJOAN

EL MIRATGE DE L'ORIENT

Es diu que la civilització va d'Orient a Occident. Però, els imperis es perden sempre pel miratge de l'Orient.

Quant més vella és una civilització, més s'apropa a ésser devorada per un imperi jove. Al seu torn, el nou imperi acaba per ésser víctima de la follia que el mena vers l'Orient. La civilització s'estronca sovint, perd l'esma, l'enuig pren el seu lloc. Una embestida vers l'Orient escampa un ceptre pel món; la civilització adquireix nou tremp; però quan la quietud torna, l'Orient apareix més incommobile que mai.

L'esforç per a conservar la serenitat d'Occident no dura, perquè una civilització aixecada sobre la Raó no pot esdevenir universal. El misteri que destrueix la raó obliga el món occidental a canviar la manera d'ésser.

Tots els pobles de sava imperial han sentit el desfici d'estendre el seu domini vers l'Orient, tots hi deixen els tentacles i tornen a la llar amb recança, humiliats per la força perduda i enriquits per la poesia guanyada. La sed de dominar ha nodrit llur orgull; la seva divisa a transmetre a la història esdevé la repetició de la de Roma quan la seva extensió l'havia trasformada: Roma ja no és a Roma.

El poble espanyol, el poble francès, passaren per aqueixa febre. Quan la sort els és adversa, només pensen en defensar la llar. El poble anglès, al seu torn, sentí el deliri de dominar móns. La Reina Victòria troba en Disraeli, jueu d'origen espanyol, ço que un historiador insular anomena son Gran Vizir. Gladstone s'oposa al títol d'Emperadriu d'Índies. Tot Anglaterra el combat. La corona d'Albion és petita per als imperialistes i a aquells que la troben prou gran els motegen de petits anglesos.

Rússia, obsessionada pel somni oriental d'Anglaterra també s'extén fins l'extrem Orient. Però el Japó li havia prè el davant. Torna a Europa i troba a Alemanya substituint-la en la formació de la nova epopeia oriental. El somni de Germània fa tremolar els fonaments de l'Imperi britànic. Bagdad és la suprema fita des d'on l'imperi alemany començarà el vassallatge de tot l'Orient. Però Alemanya caurà per la mateixa causa que Rússia. L'esperit oriental l'ha minada. El germanisme feia l'efecte de la Religió d'Islam transplantada a Europa.

Triomfa l'esperit d'Occident. Constantinoble no serà russa, ni alemanya i probablement ni otomana. Per primera volta es veu venir l'unitat política d'Europa. De les desferres dels dos imperis asiàtics d'Europa en surt una interrogació esparveradora: ¿podran governar-se els pobles deslliurats sota els canons dels pobles d'Occident? Faltant-los el despotisme, les rutes de l'esdevenidor es desdibuixen. Rússia perd un Zar i conserva el zarisme; Alemanya perd un Kaiser i subsisteix el kaiserisme. ¿Eixirà del panteisme imperialista una ofensiva de misticitat activa que ataqüi les bases racionals

nals de les institucions d'Occident? ¿Es possible que amb els desastres de la guerra, l'Orient s'hagi acostat més a Europa, i que perilli l'ideal d'Occident des de la Reforma i del Renaixement? ¿Es demostrarà tal volta aviat que l'únic país verament occidental és el Nord Amèrica?

L'Europa és vella: L'Amèrica que ja estava divorciada d'ella ha sentit la fiblada de l'apetit oriental. Ella dóna la mateixa empenta dels pobles d'Occident vers Orient.

¿Seran prou forts els tres països d'Occident, França, Anglaterra i Itàlia per a organitzar l'Orient? Itàlia ja es troba amb els eslaus que li barren la ruta de les seves ambicions.

Per tot arreu, la raça eslava crea un nou messianisme que encara no ha trobat el seu Sant Pau. Però fidel a sa fatalitat, el món ens sembla voler esser envers l'Europa occidental allò que foren els jueus enfront l'Imperi Romà. Ells sintetitzen el principi de destrucció de la societat vella. Ells canvien. arreu el virus que intenta anorrear les institucions d'Europa.

¿Bastaran les armes dels pobles d'Occident per a dominar el corrent dissolvent?

No oblidem que així com l'evolució del Cristianisme al germanisme portà al terratrèmol d'ara, el trànsit del messianisme al bolxevisme pot donar lloc a un segon terratrèmol que serà invencible si es fa la transfusió de la sang del Crist al cos de Zarathustra.

L'Orient es venja sempre de l'Occident, dissolvent les rels de la Raó superba. Quan no pot lluitar amb la seva puixança, li envia una nova religió.

Parafrasejant a Emerson, diré que només una volta s'han trobat l'Orient i l'Occident donant-se un bés d'amor: fou en l'ànima de Plató. Però de Plató només n'hi ha hagut un. Si tornés, els pobles vells el condemnarien a l'ostracisme.

No oblidem la frase de Renan: «tal volta en un recó de món s'està formant una nova fe a la qual nosaltres no tenim cap participació».

JAUME BROSSA.

ESCUPTURA, per Josep Clarà

FIGURETA EN BRONZO, *per Joaquim Armengol*

EL POEMA INGENT

El poema més gran és aquell
que cap ploma no ha escrit ni escriurà.
Sols els astres des de llur exili
amb estels l'han volgut redactar, però en và.
El poema més gran és aquell
que cap ploma no ha escrit ni escriurà.

Es el càntic del qual cadascú
de nosaltres n'és vivent esparsa.
I el ritme del qual és el ritme onejant del navili
que solca les aigües. El mot — el comparsa —
ho és l'ona, el pollancre, o l'infant desnú,
tot unit per un llaç que no pot deslligar-se.

Són estrofes: el bruit de la fira,
i el murmuri estrident del carrer,
i la flama que s'entortolliga,
i l'esgarrifança de l'arbre fruïter
en oir, en l'estiuença pira,
la fresca manyaga del vent joganer.

I altra estrofa és el crit dolorós
de la dona en el seu parteratge
que en els segles manté sa grandor.
Ho és el cant sempitern del boscatge
i l'esforç humanal que en boirós
floc de fum ha trobat son estatge.

El poema és un cant amorós
com l'amor de la mar per la platja;
i els daurats raigs de sol per les aigües;
i la del feligrès per una sacra imatge;
com la meva dalit pel cabell que és sedós;
com la nit primera d'un pur maridatge.

Al poema que hom no pot escriure
jo qui en só una esparsa vivent,
amb posar-hi un xic d'embriaguesa,
que el seu ritme vagi desfent.
Jo desig que amenitzi mon viure
la gaubança sens causa, la dolor sens esment.

I és plaent heure un xic de poema
i sentí'l dins l'esperit bategar
com si fos una au engarjolada
dins l'anímic gavial; i volar

desitgés pels paisatges del poema
que no ha escrit la nostrada mà encar.

Quan la vida, ja lassa de lluita,
interromp el rapsode diví,
qui canta el poema més gran dels poemes,
m'entristeix deixà el Gentsemaní
encar que el meu tast sols la fruita
d'amarga sabor haja pogut fruï.

Mes el poema, quan jo haja passat,
seguirà el seu cant sense nosa,
car no cal oblidar, mon amic,
que el gran cant dels sers i les coses
el meu cant ha retut i enjovat,
puix no és més que una espurna de prosa.

J. MILLÀS-RAURELL.

ITÀLIA I CATALUNYA

REFLEXIONS DIVERSES

Haurem de glossar, una vegada més, l'engúnia de la nostra solitud? Res no hi guanyariem, certament, d'amaragar, enc que fos per pudor, aquestes dolors íntimes. Romanem isolats, encara; i això, malgrat la tasca activíssima de les nostres institucions més egrègies; malgrat les relacions que havem lligades amb les més altes personalitats de les ciències i les lletres universals; malgrat el múltiple interès que sentim per totes les manifestacions de totes les cultures i tots els pobles; malgrat ésser la nostra Catalunya el pòrtic per on entren a totes les terres hispàniques les darreres «novetats» de l'art i el moviment social.

I aquesta solitud és doble. Solitaris ens veiem si esguardem cap a dintre, a casa nostra; solitaris, també, si girem els ulls cap a fora, enllà de les fronteres. L'home qui haurà sentida una necessitat espiritual imperiosa i l'haurà disciplinada en la meditació i l'estudi, tot sol es trobarà en mig de la cridòria dels diletants i els incompetents. Nosaltres ens ho havem de fer tot; de la nostra interioritat havem de treure tota la força productiva, tot el conhort de la tasca, tota l'esperança de superació, tot l'estímul per continuar. I després, encara, si algú parla d'Espanya, incloent-hi

Catalunya, havem de veure sovint la dolorosa omissió de l'esforç català, augegat, davant els estrangers, en l'espectacle de reclusió selvatgina i d'incomprensió que ha vingut donant l'Espanya centralista.

On hi hauria interès i coneixença? On cercariem intel·ligència i amistat? El nostre mar ens dóna una ruta: la ruta d'Itàlia. Suara l'Artur Farinelli ens contava com, en mig del desordre d'aquí, en mig d'un país qui dorm, notava l'agitació intel·lectual i l'efervescència d'una obra creixent. I, recíprocament, on trobaríem, si no a Catalunya, aquella noció de la Itàlia moderna que, com se'n dol Savj-López, no han tingut temps de formar-se els intel·lectuals d'Espanya?

* * *

Es un fet característic en la història de la nostra cultura literària aquesta irradiació de l'esperit italià, en el temps precisament de la grandesa catalana. A darreries del tres-cents i començos del quatre-cents abundaven, com un bé de Déu, a casa nostra, les imitacions i versions d'obres toscanes. Teníem una versió literal de la *Comèdia* de l'Alighieri i no eren rares les produccions d'inspiració dantesca, com aquell anònim poemet del *Venturós pelegrí* i la *Glòria d'Amor* de Rocaberti. Però, a Catalunya, magnífica i feliç, voltada d'honors i prosperitats — adverteix el doctor Sanvisenti — més que l'esguard neguitós del Dant, li plaïen els ulls enamorats del Petrarca, i els ensenyaments del Bocaci que traspuen en el deliciós *Llibre de les dones* d'En Roïç de Corella. Del Petrarca, sobre tot, havien estat tra-

duïdes i comentades les obres principals, i la seva influència perduraria llargament, profunditzada en Bernat Metge, que sentia per ell «singular afecció», i superada en la filosofia d'amor d'Auziàs Marc. Moltes altres versions d'autors no tan notables — esmentem les *Històries troianes* de Guido delle Colonne — acabaven d'amarar d'italianisme la literatura nostra. Tant, que de Catalunya passà a Itàlia un elevat poeta: Benet Garet, el Cariteo. I, fins i tot, iniciada ja la decadència de Catalunya, aquí havia de nàixer el promotor de la gran revolució italianista en la literatura castellana.

En canvi, moltíssims anys ençà, els rimaires italians havien seguit les petjades dels trobadors provençals de Catalunya. Ramon de Penyafort havia estat a Bolonya lector de Dret canònic. Més tard, anà a Nàpols Arnau de Vilanova, amb la cort del rei Robert, i molts professors catalans hi visqueren, sobre tot en temps d'Alfons d'Aragó. El català era aleshores el llenguatge diplomàtic de les gents mediterrànies; el català influïa pregonament els dialectes sicilià i napolità; i catalanes eren totes les manifestacions literàries de Sardenya. La nostra literatura — que en els segles anteriors hi havia irradiat poquíssim — fou en el quatre-cents prou coneguda a Itàlia; deu anys després de la primera edició (1490), tenien el *Tirant lo Blanc* les princeses italianes i dinou anys més tard n'era publicada una traducció remarcable. Feta la unió d'Aragó i Castella, Espanya ens va substituir i acompanyà Itàlia en la seva decadència.

* * *

Aquest joc de les mútues influències, un ambient semblant, una semblant concepció del món, havien d'agermanar per força els italians i catalans, si no en el camp de les lluites polítiques i comercials, en els superiors dominis de l'esperit. En López-Picó, en un article singularment precís i just, recordava, fa vuit anys, a Giovanni Papini, aquesta profunda fraternitat. Li recordava el sentit realista de les cròniques, la serenitat íntima dels nostres poetes i això que gosaria dir-ne el franciscanisme de Ramon Llull. Aquestes semblances són, sense dubte, producte d'un mateix *genius loci* que ens inspira: el geni de la mar mediterrània. Perquè ningú, com els italians i catalans, poden dir-ne, d'aquesta mar, *mare nostrum*. Es la mar del nostre imperialisme lliberal; la mar per on lliscava l'ideal del gran rei que «d'ogni valor portò cinta la corda», segons canta l'Alighieri, portat en les naus de llurs almiralls quasi mitològics. I la mar serà la nostra gran unió; perquè la mar, més que els continents, és lligam de fraternitat. Les terres són imprecises i obscures; les muntanyes depar-teixen; però la mar delimitada, la mar via de llum, és el carrer que fa unitat de dos rengles de cases. Al nostre darrera tenim, els catalans, l'Espanya, unida territorialment a nosaltres, però d'esquena, per oposició. I els ulls, la claretat, l'amor, els tenim de cara a la mar, cap a Itàlia. Veïnats del mateix carrer, som, italians i catalans; i copartíceps, amb la mar que n'és el símbol, d'un mateix heretatge ideal i artístic.

*
* *

Per això, *Risorgimento* allà i *Renaixença* aquí, tenen idèntic sentit, idèntica força expressiva; per això és idèntica la ideologia i els sentiments que representen; i per això no ens cansarem mai de recomanar, com fèiem a la ciutat de Mallorca, el més pregon estudi, el més ample interès per l'esforç exemplar de la Itàlia contemporània. Leopardi deia al llinatge de la península apenina: «pensa qual terra premi». També, aquí, els restauradors dels Jocs Florals ens hi feien pensar en la terra que trepitgem. No fora gens difícil, continuant els paral·lelismes, acostar un Mazzini a un Pi i Margall, per més d'un punt de contacte. Ara, en la nostra política, es manifesta el daler d'afirmació i expansió dels dies d'exultança, com se troba encarnat un daler semblant en el nacionalisme d'Enric Corradini. Ara, darrera el desordre mental del vuitcents, cerquen els nostres directors espirituals el seny i la mesura replasmadors de la raça, com cerca també la Itàlia noucentista l'equilibri, la saviesa llatina i la dignitat del Renaixement. No és, aquí, un «alçament» tan sols; és una conscienciosa restauració, en la qual gaudim, com és gaudit en totes les restauracions, la doble joia de seguir, pensant retrospectivament en la història, una tradició gloriosa i, ensems, deslliurats de tènues inspiracions, de crear girats cap al futur; i aquesta restauració pot ésser també assimilada amb la intenció que inspirà la part més sana del moviment cultural de la Itàlia vuitcentista, actualment afermat en els estudis filosòfics i rejuenit, suara, amb retrocessos cridaners.

Qui podria condensar, però, en un llibre ni en una

biblioteca la multiplicitat variadíssima de tota la mòbil existència d'un poble? Hi ha, naturalment, molts aspectes en els quals no coincideixen, ni d'enfora, les orientacions, ni les necessitats, ni les possibilitats italianes i catalanes. I cal advertir, per tant, que aqueixa simultaneïtat d'idealismes i aqueixa exemplaritat només són remarcables en certs ordes, ben concrets, de la vida i el pensament.

* * *

Aquella influència de les lletres italianes que va finir a Catalunya amb l'esmoreïment del nostre esperit nacional, ha to nat ara a reproduir-se. Havem traduït Guerrini, D'Annunzio i Pascoli; havem imitat Carducci, portant al català la mètrica clàssica; havem estudiat Croce, Farinelli, Gentile, Schiaparelli, Borghese... Són arribats fins a nosaltres els múltiples aspectes dels moviments literari, sociològic i filosòfic. No caldria, suposat que hi som a temps, depurar aquestes tan diverses influències i obrir les nostres portes, més amplament, a les assenyades i discretes?

El problema és de contingut i d'actitud. Hi ha una Itàlia banalment fervorosa, buidament entusiasta, que no podria acontentar als qui cerquen, com nosaltres, una producció gràvida d'idees i pensaments. Hi ha també una Itàlia ociosa, atòmicament individualista, que tampoc podria plaure als catalans que volen redimir-se de l'«avara povertà» ancestral. Hi ha una Itàlia políticament ingènua, irreflexivament dirigida, que contrasta amb la finor espiritual i la mentalitat serena que perseguim. En pocs mots,

la generació que ens podrà resultar útil ha d'ésser «mentalment més alta i moralment més noble» que aqueixa generació dels deixebles de D'Annunzio, purgada, ara, en el foc de les trinxeres, de molts de pecats anteriors.

Per damunt d'aquesta Itàlia, i contra certes escoles positivistes d'aquesta Itàlia, n'hi ha una altra, però, d'humanista i idealista; n'hi ha una altra que exigeix als escriptors, no sols el sentit poètic, però també el crític, i el filosòfic, i el científic: una tendència que blasma el regionalisme «que è sempre ingiustizia e angustia mentale», per oposició a la justícia i a l'agilitat mental d'un nacionalisme lliure; que, després de trobar en la Itàlia independent i una la superior vida nacional, cerca ara una superior vida espiritual; que vol, en resum, per dir-ho amb paraules del mateix Croce, la «fertilizzazione filosofica della vita italiana».

Això voldríem nosaltres. Una fertilització filosòfica de la nostra vida nacional, amb elements propis o manllevats, però amb caràcter ben nostre; un deixondiment filosòfic que ens donés un concepte, nou i més complet, de la cultura intel·lectual; una idea de la filosofia que ens fés capaços de dominar i resoldre tots els problemes proposats a la vida interna i externa de nosaltres, individus de Catalunya. Siguin lloats, amb l'agraïment més profund, amb l'adhesió més fervorosa, si més no a llur actitud, aquells egregis escriptors que «fertilitzen» la nostra vida col·lectiva i basteixen aquí, solitaris o no, la Nova Ciutat catalana!

* *

I després, políticament, qui sap? Pels catalans Espanya intervingué en la mar Mediterrània; pels catalans Espanya fou potència mediterrània... Quan, apaivagada la cridòria suïcida dels anti-catalanistes, orientarem la política espanyola exterior, no ens oblidarem segurament de la mar nostra; i, potser, aconseguirem que l'Espanya, esguardant aquesta mar i albirant en llunyania la rica perspectiva africana, sigui guarida de la recança, l'encís i el somni impossible de l'Atlàntida.

JOAN ESTELRICH.

Desembre, 1918.

ELS DIALECTES CATALANS I LA LLENGUA LITERÀRIA

Molts catalans semblen ignorar encara el que és una llengua literària. Nosaltres la tinguérem a l'edat mitjana, una llengua on traspuaven a penes les varietats dialectals, llavors existents com ara. Pareu bé esment: ni Bernat Metge escrivia en el seu barceloní; ni Auzias March, en el seu valencià; ni Ramon Llull, en el seu mallorquí. El parlar peculiar de cada escriptor no feia sinó matisar lleument la llengua escrita sense rompre'n la unitat.

I, modernament, el problema magne de la nostra renaixença ha estat la formació d'una llengua literària; que no havia pas d'ésser cap dels dialectes de la llengua parlada, ni el conjunt multiforme de tots ells, sinó una llengua artificial, de mots triats, de formes i construccions triades: la llengua mateixa dels nostres grans escriptors medievals, renovellada i envigorida per les aportacions de tots els dialectes sàviament seleccionades.

Contra els creadors d'aquesta cosa artificial i selecta que és una llengua literària, han clamat sempre els que pensen que la llengua escrita ha d'ésser un mer reflex de la llengua parlada. De primer, en front dels primers

intents arcaïtzants, eren els partidaris del «català que ara es parla»; després, en front d'un català cada dia més afinat i més digne, eren els preconitzadors de l'espontaneïtat a ultrança; després són els dialectants, que en el fet de produir-se una llengua literària per damunt la llengua parlada multiforme, hi veuen la mort dels parlars regionals, quan precisament aquella tracta d'incorporar-se els tresors que aquests li ofereixen i convertir en nacionals mots i construccions fins avui dialectals, escampant-los així per tots els indrets de llengua catalana.

I aquesta llengua literària en formació, que enriqueix incessantment el seu lèxic i la seva sintaxi amb les aportacions de tots els parlars regionals, és avui titllada de barceloní; i, així, es parla de la tirania del parlar de Barcelona, quan difícilment trobaríem ningú que escrigui en barceloní. No; el modern català literari, la llengua en què escriuen avui els nostres millors prosadors i poetes i en què apareixen escrites la gran majoria de les publicacions actuals, no és barceloní: tots els dialectes han contribuït a la seva formació, i en la seva estructuració el barceloní no hi té altra importància que la que té fatalment en tota llengua el dialecte de la capitalit.

Repassem les publicacions barcelonines de mig segle endarrera: hi trobarem, barrejats amb aquest i aquell arcaisme, una munió de barcelonismes avui definitivament foragitats de la llengua literària. Que els catalans de tot arreu imitessin els del centre en llur tasca depuradora, i un gros pas fóra donat envers la unificació de la llengua escrita.

Havem de voler que els dialectes visquin pel bé de la llengua literària, que incessantment té necessitat de recórrer a ells per al seu renovellament i creixença; però pensem que una llengua literària, una llengua nacional, és alguna cosa més que un conjunt de dialectes, i que tots els nostres esforços han d'endreçar-se a aconseguir-ne la més gran uniformitat possible.

POMPEU FABRA.

DÉU ÉTERNEL...

Del Verger de les Galanies
"Déu Eternel, Digne de
miravilles"

Josep Carrer

Handwritten musical score for "DÉU ÉTERNEL...". The score is written on ten staves, featuring a melody line and a piano accompaniment. The lyrics are written below the melody line.

Lyrics (transcribed from the image):

Del Verger de les Galanies
"Déu Eternel, Digne de
miravilles"

... déu éternel, le-mis de me-ra-
-ve-ll'es, per to-tas ci-xes gracies in-de-ci-tes
... qu'heu ver-sat a la terra mile na-ria
... amb unes es-guies de compen-sen-cia
... per les e-tilles vi-res i pe-tes, per la nuda ci-mal qui torna-
... na-sa, per l'ajuda del es-tany qui es tor-na bla-ra

per l'ar-bi-co que sem-bla per tre-men-ti
 per la flor en tre l'her-ba tan po-m-gues per l'en-
 cant de les jo-ven-tes que sem-bla per l'en-
 jar de l'ar-bi-co des no-ves per l'en-
 que gaix el noi l'en- que
 i la la-fu-mpa-ri-la de la

ROBERT GERHARD.

LA TENDA DE LLIBRES VELLS

Recordo una nit de vent, allà en els primers anys de la meua vida, a la qual el temps i la imaginació donen avui una sobtada intensitat.

En aquesta nit oratjosa, jo, nen petit, caminava pels carreis de la capital portant a la mà una moneda de plata fosforescent. Tot era solitari. El vent xiulador fuetejava els arbres, retringia darrera les portes i ensems que feia rodar la lluna pel cel, precipitava la meua folla fantasia. De tant en tant el temor de la distància m'obligava a deturar-me car el brigit que es vessava de les teulades era horrib'e. Dominat, com estava, per la por, ni gosava escoltar les mil piuletes que em cridaven des dels ràfecs, ni veure les ombres que es dibuixaven sobre els vidres il·luminats de les finestres; no obstant, ço que més m'omplia d'indecisions era un fenomen curiós: que al moment de passar, aquells fanals polsosos fessin una alenada, un esclafit i pttff...! s'apaguessin com obedint a certa consigna. En aquesta edat jo sentia un fort desig per les coses del món; tot ço que era al meu entorn em semblava omplert de misteri i meravella. Vingut feia pocs anys a la vida cada objecte tenia l'encant de joguina nova. Les belles sensacions dels

meus sentits em posaven un somriure constant als llavis.

La nit que recordo, com anava tot sol, no podia demanar aclariment a ço que veien els ulls emporuguits i així les coses inexplicables restaven submergides en el seu misteri. El transeünt que passava prop de mi, fet un embolic de roba, cobert de lluna, qui era? on anava? perquè l'ull que li relluïa com un vidre enfonsat entre el capell, la bufanda i l'abric era tan intens i profund que no sols foradava l'ombra sinó també la meva ànima inquieta? La imaginació em feia creure que, potser, de prompte, en avançar alguns passos, en doblegar la cantonada propera, em podria veure empresonat entre els filets d'una història complicada o perdut qui sap en quina mena de cau o entremig de quins individus. Las *persones majors* eren aleshores tan estranyes que dintre llurs actes hi cabien una suma incalculable de possibilitats; llur psicologia, obscura, negra com la nit, podia seguir mil viaranyes imprevistos. Avui, aquest aspecte de les persones ha desaparegut perquè, ja major jo també, em seria tasca fàcil endevinar les anúgnies, il·lusions i cobejances del qui passa a vora meu, i que pel regular giren entorn de quatre interessos coneguts de tothom.

Però vetaquí la casa que jo anava cercant.

Era un barracó miserable, bastit en la reconada d'un carrer solitari. Mig perdut entre la foscor, ses fustes i llaunes gemegaven al vent com una persona malalta. Allà dalt, al cim de la façana, el penell rodava i rodava, pres per un esperit estrany; el fument llançava petites espurnes de foc; devegades una vermella resplandor de sutge encès il·luminava la teulada. Tot era tancat, hostil al transeunt. Sola-

ment una bombeta elèctrica, groga, enterbolida, semblava una llàgrima suspesa sobre la porta de la casa.

Veient tanta foscor vaig pensar que, potser l'hora no seria avinent per a fer la meva diligència; però un feble raig de llum pàl·lida que s'esmunyia a través d'una escletxa em decidí a entrar-hi. Era tan intens el meu desig...

Vaig empenyer la fusta suaument, quasi amb certa temor, i de sobte, cedint més aviat del que jo em pensava, la porta s'obrí de bat a bat al mateix temps que un timbre ocult, impetuós, llançava un crit de corb, avisant que algú entrava a la tenda. La llum pàl·lida cobrí tota la meva figura. Astorat per la sorpresa feu unes quantes gambades cap endins talment com si estigués embriac; ja anava a caure sobre dues piles de llibres quan un formidable ¡qui hi ha! va clavar els meus peus a terra i deturà la inevitable caiguda. Em trobava en una cambra estreta i elevada a l'ensem. Sobre prestatges, taules, cadires i bancs s'hi veien llibres de tota mena. Els meus ulls no distingien altra cosa. Un bec de gas voltat de fum, il·luminava l'habitació amb sa feble llum. A l'extrem d'un passadís s'oïa el brugit colèric de l'oli i la veu d'una dona qui cridava en el moment de la meva entrada:

— Joan, el sopar és a taula!

Jo, tot confós com estava, no vaig veure ningú en un principi, però a poc a poc mon esguard s'acostumà al llum de la cambra i aleshores descobrí la figura d'un home quasi desdibuixada sobre el fons grisenc de llibres.

— Que teniu les històries de l'Hoffmann? — vaig demanar ensems que li presentava la moneda de plata.

— Com dius? — rondinà l'home tot projectant son esguard sobre el punt fosforescent de la meva mà.

— Si teniu els contes de Teodor Hoffmann?

El llibreter es posà un dit vora el nas i dubtà una mica.

— Potser els tinguipèrò no en só cert. — I aixecant-se de la cadira afegí: Ara ho miraré.

L'homenet, amb la seva cara jueva (no recordo bé, però em sembla que era jueu) començà de furetejar per ci per lla, detingudament. Llegí retols, fullejà volums, buidà prestatges, omplí cadires; no deixà de'inspeccionar cap recó. La pols que aixecava remenant llibres i el fum de l'oli que venia de la cuina em posava una lleu picantor a la gola que em donava angúnia perquè l'aspecte d'aquell home i quelcom que hi havia en l'ambient m'obligava a retenir-me les ganes de tossir i a dissimular la meva presència.

Devegades el llibreter m'ensenyava un volum qualsevol i deia gravement:

— És això el que demanes?

— No, no senyor — responia jo amb la veu ofegada.

— Que no, dius?

— No.

I tornava a la feina. Ara cercava sobre la taula, ara sota una cadira, ara es deturava al bell mig de la cambra gratant-se el front amb l'índex, ara pujava per una escala de mans i desapareixia allà dalt entre el nuvolet de fum. De sobte una pila de llibres caigué a terra fent gran soroll. Tot seguit esclatà un jurament.

La còlera! L'endevinava! La preveia! Aquell home no trobaria els contes de l'Hoffmann i a cada cop veuria més

llunyana la moneda de plata que jo l'havia ensenyat des d'un principi i que tant semblava preocupar-li. Era, doncs, segur que s'enfadaria i aleshores, què fer? com acabar aquella escena enujosa? Quan més gran era la meva atenció seguínt les evolucions en les altures vetaquí que es va sentir a la cambra la veu d'algú que jo no havia vist encara d'ençà de la meva entrada. Tot ple d'extranyesa mirí al meu entorn i després d'un instant d'esforços inútils vaig descobrir un cap igualment esborrat sobre el fons de llibres: un cap d'ivori amb una tènue llüïssor nacrada a les ulleres i un coll llarg, extraordinàriament llarg, eixint entre dos diccionaris voluminosos. Llevat d'això no es veia res més de la seva persona.

— Doneu-li una aritmètica — deia aquell home deixant escapar un somris que li corria pels llavis com un cuquet.
— Doneu-li una aritmètica; això és el que li fa falta... Números, números, números. — I a cada esdrúixola son cap feia un petit moviment de baix a dalt.

— Jo no sé perquè demanen aquestes llibres, ni tampoc per què serveixen — s'exclamà el llibreter des de dalt de l'escala, entre núvols de fum.

Mentres'ant la meva temor anava en augment. Els renecs d'aquella parella d'hòmens estranys em feien patir. Si pogués escapar fos com fos .. Però la fugida era difícil perquè l'individu dels diccionaris em vigilava des de son aguait, a través el nacre de ses ulleres, espiant-me fins els gestos de la cara.

En aquest moment un nou personatge vingué a complicar més encara l'escena. Del fons del passadís obscur on

s'hi sentia bullir l'oli, eixí una dona petita, habillada de vermell, portant a la mà una forquilla.

— I doncs? — cridà des de la porta de son cau. — Veiam si soparem aquesta nit. — Després, en descobrir la meva presència, em llançà un esguard agud com una sageta.

— Quines hores de venir a demanar novel·les; a bon segur que...

— Calla i veste'n — interrompé el llibreter des d'allà dalt, colèric com un Jeovà.

Però de sobte una gran pila de volums es renversà des de l'últim prestatge, trontollant pels esgraons de l'escala i anant a raure vora els meus peus.

— Llamp de Déu! — retrunyiren les altures.

El moment fou terrible. Sense esperar més temps vaig fugir amb l'ànima als llavis disposat a no tornar mai a aquella casa, però vaig fugir més depressa del que em pensava perquè el crit del timbre, del corbo del que fos, inesperat ara com a l'entrada, donà una doble esbranzida a les meves forces.

Gaire bé corria tant com el vent. Res nohauria pogut detenir-me ja que era la por qui m'empenyia. Quan vaig trobar-me ben lluny de la barraca comencí a considerar l'escena ocorreguda. A qui voldria al·ludir l'home de les ulleres de nacre: Quina significació podrien tenir ses paraules? No era pas ben visible una mateixa hostilitat en totes aquelles tres persones? Perquè es donarien l'aspecte de conspiradors en nom d'alguna idea?

No encertava a endevinar-ho; tasca difícil per mi era cercar aleshores la clau de l'enigma en el llac profund de

llurs esperits. Potser es referiren a la *vida*, paraula que jo havia sentit molt sovint i que segurament estava per sobre de les meves terrors i meravelles. Però, en fi, tant se val, tampoc desitjava saber-ho; cercar l'explicació de les coses fou per mi, ja des d'un principi, feina enujosa i sense atractívol.

Sols haig de dir que aquella nit de vent mai no s'ha pogut esborrar de la meva memòria; que tot el contrari, a cada cop l'he vista sorgir amb més color i intensitat. Tal color i intensitat seran deguts al meu desig d'aleshores per aconseguir l'Hoffmann, autor que solament tenia fullejat en un instant deliciós? No ho gosaria assegurar, però és el cert que sempre que torno a llegir les històries meravelloses de l'escriptor alemany els meus ulls reproduïxen sota les parpelles, tres titelletes llunyanes — el llibreter jueu, la doneta vermella i l'home del cap d'ivori — que allà dins de son cau, en la nit oratjosa giren entorn d'un llumet de gas pàl·lid d'on surt una gran teranyina, els filets de la qual teixeix en l'ombra llur enemiga més formidable: la Fantasia.

ERNEST M. FERRANDO

LA RESURRECCIÓ ARQUEOLÒGICA DE CATALUNYA

Fa més de mig segle uns quants excursionistes entusiastes de les belleses naturals i de la història de la terra començaren de parlar dels monuments prehistòrics de Catalunya. Alguns aficionats recollien destrals de pedra i altres objectes amb que formaven col·leccions la utilitat dels quals no semblava pas gaire clara. Les teories que els esmentats monuments i objectes prehistòrics suggerien, molt sovint com a reflex de la lectura d'alguna obra de Prehistòria francesa, eren tan fantàstiques com difícil era de preveure que els materials recollits poguessin mai formar un cos organitzat que aclarís cap problema de transcendència per a cercles intel·lectuals més amplis. Emperò, aitals empreses, tan humils com eren, foren els començos de la resurrecció arqueològica de Catalunya.

Tot allò que, en la nostra història era anterior a la colonització grega i a la romanització semblava impossible d'aclarir. I això que es tractava del problema magne de l'element ètnic primordial del nostre poble.

Poc a poc la foscuria va desapareixent gràcies a la feina d'aquells modestos precursors i d'altres que els seguiren amb

millors elements de treball i aprofitant els avanços de la nova ciència en altres llocs. I avui podem vesllumar el dia en què, per l'esforç de tothom, tant del pagès que haurà après de respectar les antiguitats amb què la rella topi en el seu camp, com de l'home culte que donarà compte dels descobriments als centres d'investigació i dels especialistes d'aquestos que articularan la troballa amb els resultats d'altres treballs, la nostra història primitiva ja no serà un misteri. Allavors podrem reconstruir la vida dels nostres més antics avantpassats i sabrem com a través de l'evolució de les edats prehistòriques i de les influències civilitzadores amb les colònies gregues, els Ligurs, els Ibers i qui sap si altres pobles foren el començament de l'Ethnos catalana que després d'entrar en el món romà i aprofitar-ne la cultura i de rebre la infusió dels joves pobles germànics, en la lluita contra els serrains, forma la nacionalitat.

I heus aquí com les destrals de pedra, els trossos de terrissa o les restes de velles parets enrunades poden esdevenir els mitjans per a refer una part de la nostra memòria nacional.

P. BOSCH GIMPERA

EL NAUFRAGI

A JOAN ESTELRICH

Puja de la ciutat fins a ma cambra
un remoreig confús i heterogeni,
ara que és nit i és pleniluni
i la ciutat es fa perversa.

El dia mort es sobreuiu encara
per tot allò que jo n'esmento
en el silenci de la meua cambra,
mig aclucades les palpebres.

Aquella noia de la faç colrada
pel bany i de la túnica lleugera;
l'infant qui percaçava papellones
i, vinga riure perquè queia;
el tram que ens duia cap a les afores,
entremig de muntanyes i pinedes,
i aquell amic de l'Illa qui em parlava
de Leopardi, sots la pollancreda...

Per tot això resto lligat a fora
i el dia extint, sens ell saber-ho,
perdura dins la meva recordança
mentre la son no em clogui les palpebres
i entre ell, i jo, i el món una absoluta
separació no sigui feta.

El remoreig de la ciutat m'arriba
incessant i confús: la meva cel·la,
m'apar el camarot d'un transatlàntic
que s'aturés damunt la mar immensa.

Sent que la son obra sa fosca gola
per absorbir-me; que els sentits cedeixen;
que em fuig el món i el dia
i començo de sê una cosa inerta.

I ve l'oblit definitiu: m'enfonso
en el pregon del son i del misteri
com un naufrag al fons de la mar blava,
la mar vastíssima i eterna.

Com del fons de la mar el cos del naufrag
emergiré del son quan me desvetlli.

JOAN ARÚS.

LES BIBLIOTHEQUES POPULARS A BARCELONA

Ja no trigarem gaire a veure'n instal·lades les primeres. L'Ajuntament consignà per a elles una quantitat en el seu pressupòsit extraordinari i sembla que entraran en el sistema de les de la Mancomunitat.

Aquesta imminència fa més aguda la falta d'elles a Barcelona. Quantes de vegades si algú em parla de l'èxit de públic de la Biblioteca de Catalunya, m'ocorre de contestar: «Si fins l'escala hauria d'ésser plena de gent!» Perquè, pot satisfer-nos el pensar que hi hagi un centenar de persones que diàriament vagi a llegir-hi? En 1917 s'hi comunicaren uns dotze mil volums mitjançant butlletí de comanda. Comparem-ho amb el moviment de la Public Library de Liverpool, ciutat d'un nombre d'habitants aproximat al de Barcelona: en 1909, últim any del qual ne tinc l'estadística a mà, s'hi deixaren més de *tres milions* de volums! Però a Liverpool aquesta biblioteca té sis sucursals i dues grans sales de lectura... Aquí, on pot anar a llegir la nostra gent? Prescindim de les biblioteques que només obren al matí: no són utilitzables per als qui treballen. Donades les condicions absurdes dels nostres horaris de treball, és a les

FOQUES, *per Pere Inglada*

RETRAT, per Joan Mirambell

nits quan tenen temps per anar a la biblioteca els empleats i obrers que formen les tres quartes parts del públic que a casa nostra llegeix o llegiria. No parle de les biblioteques de societats més o menys privades, per riques que siguin. No justifiquen l'abstenció oficial. El públic a les nits només té l'Arús, i cal dir que Barcelona no ha respectat com devia l'exemple d'aquell fundador. Recordem que un Ajuntament va deixar-la un any sense la migradíssima subvenció que li atorgava... I la Biblioteca Arús no és sols un exemple, sinó també una base, una primera pedra. Deu mil pessetes anyals que la ciutat hi esmerces en llibres, a canvi, potser, d'una major flexibilitat en el seu reglament, donarien un rendiment usurari. Pel lloc on és instal·lada i pel pensament del fundador, l'Arús és una biblioteca obrera. Fins a quan ha d'ésser la única? Bo és que s'organitzi una hemeroteca a la Reforma, però no oblidem les altres barriades, la Barceloneta, Sans, Gràcia, Sant Andreu, Sant Martí..., on milers d'intel·ligències no tenen a les nits més esbarjo que el cinema o el casino.

Un diari barceloní demanava un dia que la Biblioteca de Catalunya fos oberta a les nits. Si no s'anés decididament a la implantació de les populars a Barcelona, no hi hauria altra solució per a disminuir la responsabilitat nostra. Però la Biblioteca de Catalunya no és una biblioteca popular. El caràcter dels seus fons d'alt estudi i especialització no la fan apropiada per a la divulgació cultural. Ha d'ésser també el museu de la nostra ciència en tots els temps, i el seu paper de conservadora de joies bibliogràfiques obliguen a restringir-hi la lliure admissió del públic. Si el local ho

permetés, s'hauria anat ja a dotar-la d'una sala pública com la que funciona a la Nacional de París, descongestionant l'altra de molts lectors que sols van a consultar-hi directoris o enciclopèdies, o a repassar butlletins oficials. Quan sigui un fet la construcció del Palau de l'Institut on la nostra Biblioteca tingui suficient estatge, aquella sala, així com la de revistes i periòdics, hi seran obligades. Però mentrestant han de conviure sota un mateix sostre els que estudien, els passavolants que cerquen una ràpida informació i els que hi llegeixen obres d'esbargiment. Hi ha el préstec de llibres; però, pel caràcter especial dels que conserva, la Biblioteca de Catalunya només pot fer-lo a base d'una garantia metàl·lica. I aquesta no pot exigir-se-li a l'obrer ni se li demana enlloc. A cap obrer anglès no se li ocorrerà a Londres anar a llegir al Museu Britànic; però ja trobarà en el seu barri mateix sales de lectura suficients, ben lliberals de reglaments i ben abastades de llibres.

Això no vol pas gaires diners. No és precís certament que les biblioteques populars siguin monumentals. Quantes n'hi ha a Anglaterra i Alemanya d'instal·lades en locals a peu pla, en els baixos d'un edifici de lloguer! La biblioteca la constitueixen els llibres. Amb cent mil pessetes se'n podrien iniciar cinc de moment, el sosteniment anyal de les quals no costaria gaire més de ço que despèn el nostre municipi en subvencions a entitats de dubtosa responsabilitat educadora.

Havem perdut molt de temps, però el nostre poble fa depressa l'aprenentatge de les coses i és hora de donar-li el que necessita. Sinó, ben aviat el ciutadà de qualsevol

municipi rural de Catalunya es trobarà en condicions de superioritat respecte del de Barcelona. Si hom ha donat el primer pas, no triguem a completar la feina començada. Però pensem també que una capital té diversos caires psicològics i és precis que les institucions per a ella creades s'adaptin a cada un d'ells. I les biblioteques populars han cristal·litzat en diferents tipus que tal vegada enlloc fóra tan interessant d'assajar com a Barcelona.

JORDI RUBIÓ.

EUGÈNIA

Aquesta tarda jo he trobat Eugènia,
—la qui espera del viure un paradís—
tota neu i perfum com la gardènia,
i als ulls un blau de mar tremoladís.

Arronçada com dins d'una petxina,
entre coixins somreia dolçament;
duia un jersey color de mandarina
i una mitja de perla transparent.

De primê hem evocat totes les coses
que no ens curen d'angúnies ni de mals;
hem conversat de les primeres roses
i d'uns quants embolics sentimentals.

I hem deixat la paraula enfredosida,
i ens hem mirat i no hem sabut dir res...
Ella tenia una gran boca humida,
i el coll de neu lleugerament cncès.

I jo aleshores, apartant l'onada
de tebiors, que m'arribava al pit,
no he volgut aguantar-li la mirada,
i poc a poc, sens vacil·lar li he dit.

—Escolta Eugènia, dins la gran mentida
on hi gronxes amors i pensaments,
esperaràs passar tota la vida
obrint els llavis i mostrant les dents?

No encendràs mai la vigilant llanterna,
per si t'arriba el que et durà l'anell?
T'han dat els deus una bellesa eterna,
i cap tardor t'arrugarà la pell?

Com el bou i la mula de l'estable,
no viuràs els misteris de la sang?
Sempre seràs la bestiola amable
que fa bonic perquè té el coll tan blanc?

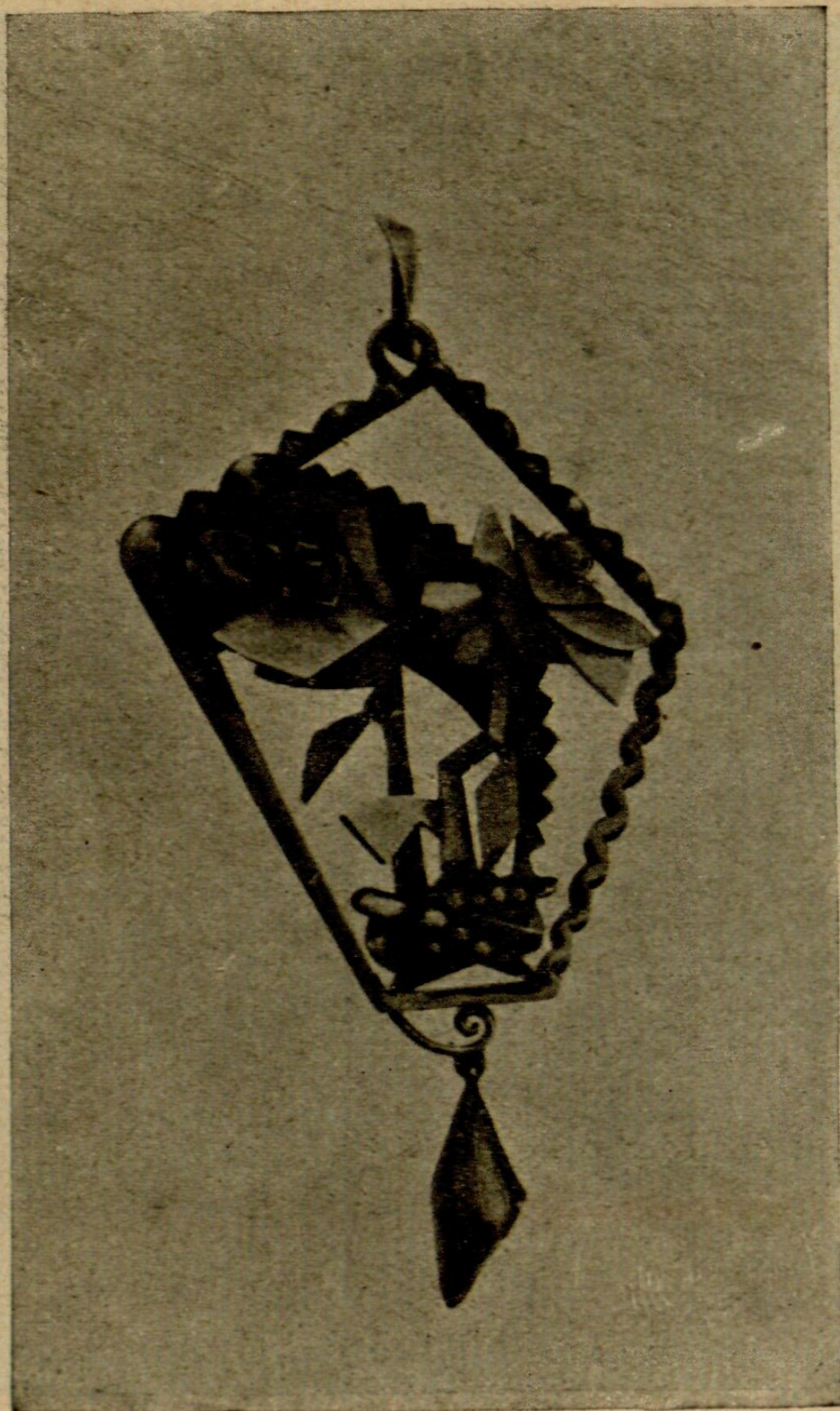
I si escoltes només la primavera,
i en un jas quansevol vas a dormí,
Eugènia, tu saps bé lo que t'espera,
i quin serà el repòs del teu camí?

Tu que ets dolça i rosada com l'albada,
patiràs l'ombra d'un vetllâ inquiet,
quan te sentis besada i abraçada,
per un marit que odiïs en secret?

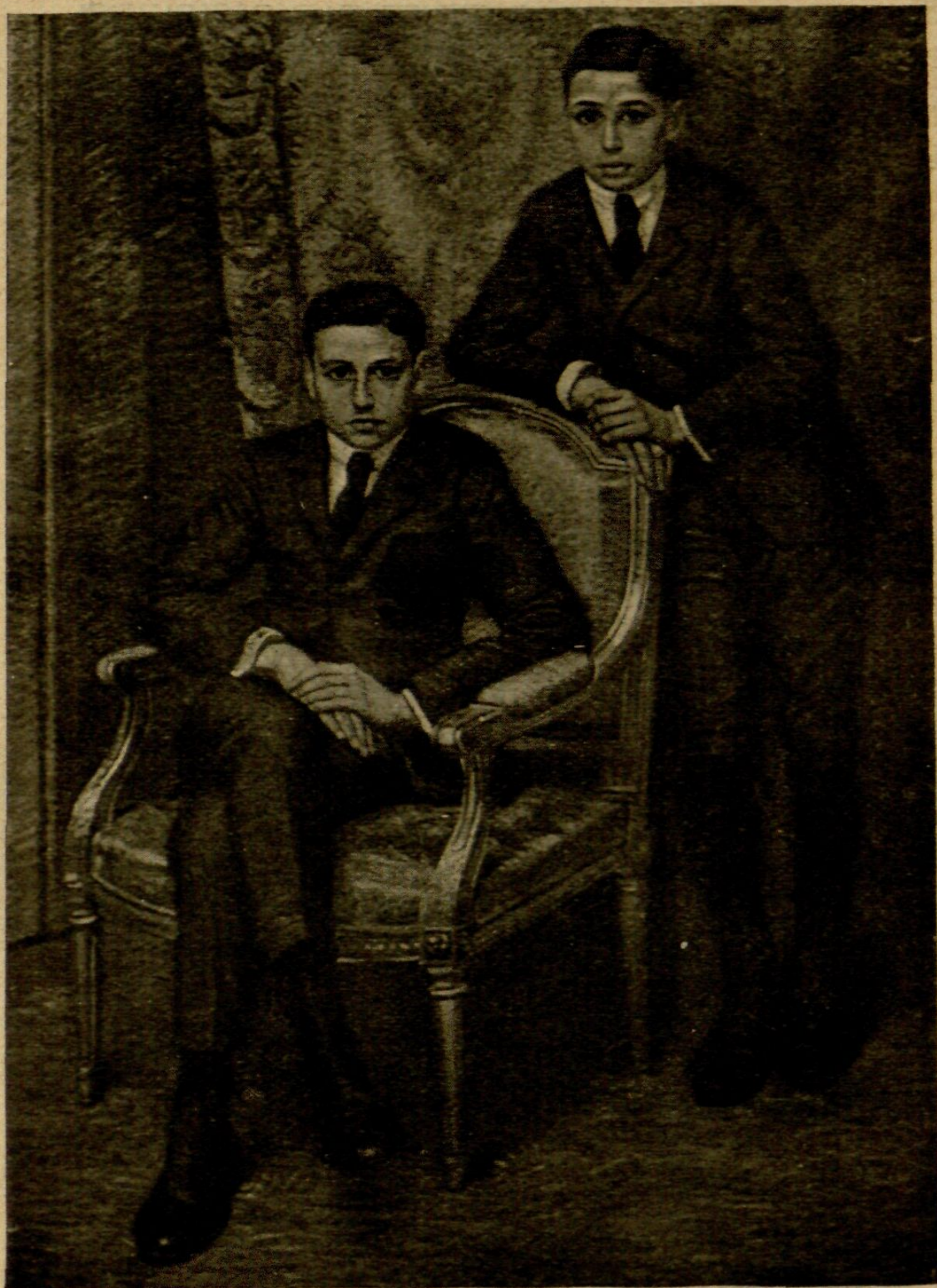
Saps l'infant mort, saps la nit infinita, —
l'hora d'esglai, la carta de pecat,
el plô incomprès, la tenebrosa cita,
el cabell blanc i el cos abandonat? —

I Eugènia mentrestant, dolça i callada
els seus coixins feia voltâ a l'atzar,
i només que una mica esgarrifada
ha clos els ulls, i ha somrigut encar.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

JOIA, per Jaume Mercadé

RETRAT DELS NOIS H., *per Feliu Elías*

DUES ÈPOQUES DE LA POESIA CATALANA

Gern wär'ich Überlieferung los
Und ganz original;
Doh ist das Unternehmen gross
Und führt in manche Qual.
Als Autochtone rechnete ich
Es mir zur höchsten Ehre,
Wenn ich nicht gar zu wunderbar
Selbst Überlieferung wäre.

*De bon grat voldria jo ésser mancat de
tradició i absolutament original. L'empre-
sa és, però, molt gran i porta més d'un des-
engany. Com a autòcton fóra això per a mi
l'honor més gran, si no hagués trobat amb
gran sorpresa que jo mateix era tradició.*

GOETHE, *Xenien*.

Al qui examina l'actual poesia catalana no com una pura manifestació de la individualitat creadora, sinó com a representació de l'etern esperit nacional, sorprèn de primer antuvi trobar en ella un element d'originalitat que la fa semblar deslligada del període precedent de la poesia catalana. Realment, la nostra poesia no travessa actualment una època d'epigonisme, una d'aquestes èpoques en què els poetes viuen de les romanalles de l'obra d'un gran creador. La poesia catalana de la precedent generació vivia

sota la magnífica sobirania del geni d'En Maragall. La mort del mestre, sobrevinguda en la plenitud de la seva saó creatriu, féu impossible que en la vida de la nostra poesia es repetís el cas de Goethe, el qual a les darreries de sa llarga vida hagué de veure's condemnat a un isolament cada dia més greu i més absolut en mig de les noves gèneres que anaven renovellant incessantment els corrents de la poesia alemanya. No; En Maragall va morir en plena esplendor de la seva sobirania, va morir voltat de l'amor idolàtrica de nombrosos devots i deixebles i deixant el ròssec lluminós del seu verb càlid en els joves cenacles i en les noves escoles literàries de Catalunya.

I amb tot i això la influència d'En Maragall deixà d'ésser decisiva tan bon punt el mestre va aclucar els ulls a la vida terrenal. Més ben dit; ja abans, bastant abans de la seva mort, la puixant suggestió que exercia el geni d'En Maragall, si bé rastrejable en l'obra dels seus deixebles indiscutibles, havia ja trobat al seu pas una forta muralla de resistència en els dos poetes que, com els prínceps d'alguns Estats de Grècia, havien de compartir-se la sobirania poètica de Catalunya després de l'imperi d'aquell gloriós monarca. Aquests dos prínceps són En Josep Carner i En Josep M.ª López-Picó, (1) els quals, tot i rebent la irradiació

(1) Aquesta sobirania, és, en el meu concepte, compartida per un altre poeta, a qui no sabriem negar el títol de príncep de la nostra actual poesia: En Jaume Bofill i Mates. Si en aquest petit assaig crític no parlem més que de dos dels prínceps d'aquest triumvirat, és simplement per la raó que En Carner i En López-Picó ocupen els dos pols oposats de la nostra espiritualitat, i en ells resta perfectament inclosa la tesi concreta que desenrotllem en aquestes notes crítiques.

inevitable d'aquell gran astre de poesia, se sentiren ja des dels primers assaigs llurs amb prou virior de personalitat per a traçar-se la seva òrbita independent. Els dos sorgiren al món de la poesia amb una ideologia i amb una estètica excèntriques al radi d'atracció del geni d'En Maragall; i quan aquest ens deixà, tant l'un com l'altre ja seguien de ple a ple la llei d'una personalitat autònoma i la resplandor de llur doble auriola seguí il·luminant-nos en la malinconia de la tramuntada d'aquell sol devallat a la posta.

La independència espiritual dels dos prínceps de la nostra poesia, emperò, no inclou la negació de tot lligam amb el gran poeta que sentiren cantar gloriósament en llur adolescència. Independents i tot, els grans poetes d'un poble no són fenòmens isolats en l'espai i en el temps. Sempre roman indestructible un grilló que els acobla a l'àuria cadena que forma amb tots els grans poetes successius l'esperit del seu poble, el geni nacional. I no sols això; el mestratge d'un gran poeta insinua la misteriosa virtut de la seva unció en les fibres secretes del geni naixent dels altres poetes que han d'exercir llur sobirania en les gèneres immediates. Res més interessant no podríem concebre, que la tasca de descobrir aquestes fines i subtils correnties que lliguen amb una llaçada d'espiritual parentiu els poetes amb personalitat pròpia i independent de dues generacions successives d'una nació.

Es un món de pensament i de sentiment el que separa, com havem dit, la personalitat d'En Maragall i dels dos prínceps actuals de la poesia nostra. I malgrat d'això, si ens endinsem en l'estudi del geni poètic d'En Maragall,

no ens serà difícil dedestriar en ell una dualitat, un joc de rítmica alternància espiritual, que veurem continuar en forma sensible sota la personalitat de cadascú dels nostres dos grans poetes actuals. El ritme de la poesia d'En Maragall tenia, com tot ritme, la seva «arsis» i la seva «tesis». En Maragall era, en un dels moments d'aquest ritme intern, el poeta sensitiu, impressionista, fisiològic, intuïtiu; tenia en harmonia amb aquest temperament les qualitats de la simplicitat, de la gràcia i de la lleugeresa; eren les seves amors les coses de la vida concreta. Però la seva obra no resta amb això totalment explicada; aquest aspecte té el seu versó. En Maragall era també un cerebral, un espiritualista, un idealista, un pensador, que portava al món de la poesia el neguit suprem de tots els problemes de l'esperit humà; tenia en el seu visatge la rialla serena dels déus homèrics, però també l'abismament dels místics; si en sa poesia trobem gràcia i lleugeresa també hi sovintreja la gravitació envers el transcendental; si en ses espontànies impressions poètiques domina la simplicitat i la claretat, en sós poemes «pensats» és complex i torturat i àdhuc caòtic; de les coses vives i concretes les seves amors passaven sense esforç sensible a les coses metafísiques i abstractes. I per acabar amb una nota més comprensiva, direm que dintre el dinamisme essencial que caracteritza el seu geni poètic i que fa d'ell un perfecte romàntic, hi havia moments d'un estatisme perfecte que l'emparentaven amb els clàssics. Maragall, no ho oblidem, si era el creador del «Comte l'Arnau» i del «Cant Espiritual» i el traductor de Novalis, era al mateix temps el creador de «La vaca cega», el tra-

ductor dels Himnes homèrics i l'enamorat de Goethe.

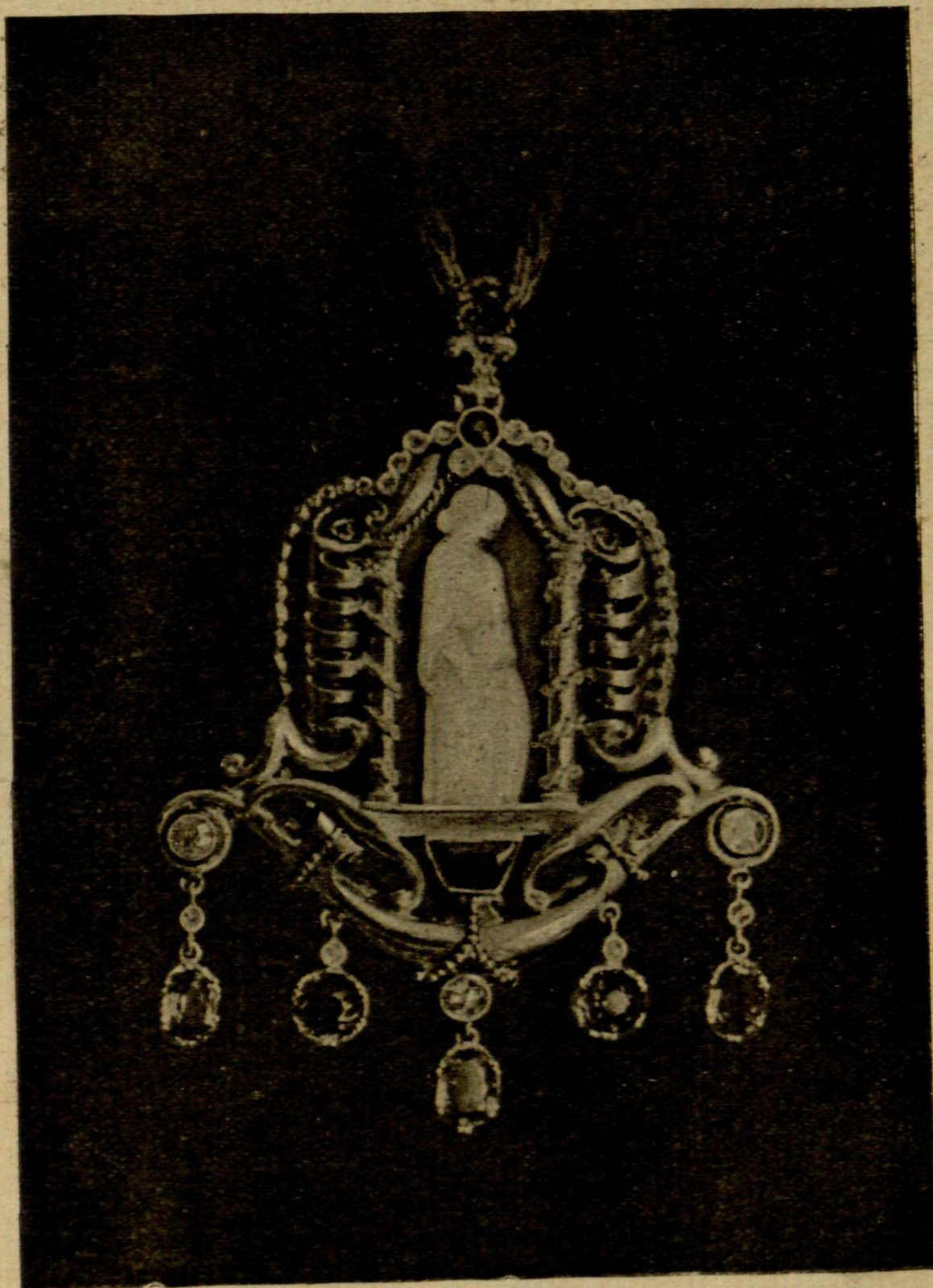
Heu-vos-aquí una doble esfera de la personalitat d'En Maragall que explica com el seu mestratge s'exercí diferentment i àdhuc oposada, en el moment de llur germinació, damunt els temperaments tan diferenciats dels nostres Carner i López-Picó. En Carner jo l'he proclamat diverses vegades el mestre de la Cançó i del Madrigal; la seva poesia copça aquelles essències maragallianes de la simplicitat, la gràcia, la claretat i la intuïció de les coses vives i concretes. En Carner ha portat l'estatisme clàssic de la poesia catalana a un grau de perfecció expressiva no mai sospitat entre nosaltres. En Carner ha sabut superar la seva primitiva tendència a exagerar aquest caràcter estàtic del seu lirisme, que l'inclinava a la rigidesa i a l'encarcament, amb un doll inestroncable de gràcia, amb un domini de jorn en jorn més segur de la tècnica i un assabentament perfecte de la nostra llengua. En López-Picó és el mestre de la rapsòdia lírica i en ell hi ha l'herència viva de les altres essències maragallianes de la complexitat, l'amor a la transcendència, l'espiritualisme, el vèrtig dels grans enigmes de la dolor i de la mort, el desdoblament de la poesia en visió metafísica. El dinamisme del geni d'En Maragall ha estat transformat per En López Picó en una magnífica fúria d'imatges i d'idees, en una cavalcada lírica impetuosa i fulgent, però refrenada i sotmesa a ritme per una mà forta enamorada de la llei inflexible del límit. També, pel seu costat, En López Picó ha sabut salvar els perills d'aquest briós dinamisme del seu temperament que l'arrossegava a la primeria al tumult confusionari de la fan-

tasia abandonada a les seves soles forces. Així com En Carner ha sabut amorosir la primitiva rigidesa gairebé cristàlica de la seva poesia amb una efusió de gràcia alada que li ha donat el moviment i la vida que li mancaven, En López-Picó, inversament, ha disciplinat a cada nova producció la tumultuosa xarbotada imaginativa del seu impetuós lirisme amb la presència constant i la imposició inflexible d'una norma intel·lectual, mercès a la qual la seva poesia, sense perdre la seva abstrusa complexitat essencial, apareix en les seves darreres obres amarada d'una lucidesa tota horaciana. En el seu darrer llibre «Les absències paternals» ha arribat En López-Picó a una meravellosa plasticitat de visió en l'evocació de «paisatges espirituals», a què tan afectat es mostra d'un temps ençà el nostre poeta. La part del llibre que porta per títol «Les sorpreses de la nit» assenyala ja un cim ben alt en l'ascensió constant de la personalitat d'En López-Picó, que sembla guanyar en plasticitat expressiva a mesura que es fa més espiritual la seva visió del món.

En Carner i En López-Picó representen els dos pols oposats i complementaris de l'espiritualitat catalana que estaven units en el geni sintètic d'En Maragall. Aquest desdoblament de l'esperit nacional en dues personalitats fortes i distintes el considerem una venturosa manifestació del gran progrés que està fent el nostre poble envers l'assoliment integral de la seva consciència. En l'un i en l'altre dels nostres dos grans poetes hi ha una lliçó viva d'educació espiritual per al nostre poble, car en tots dos la pura intuïció és sàviament bridada per una alta disciplina de

l'esperit. En Maragall era la nebulosa de la nostra consciència nacional on bullien les forces gegants de cent móns en incubació. La nebulosa s'és esvanida i n'han restat dos estels, dos estels definits, clars, de color diferent l'un de l'altre: el Castor i el Pòlux del cel estrellat de la nostra actual poesia.

MANUEL DE MONTOLIU.

JOIA, per Ramon Sunyer

AL·LÓC L'ESTANY

Jo só el Núvol i l'Estany em diu: «Mira, si vols veure les estrelles brillantes i la lluna de plata, jo les tinc en la meua aigua clara: vina a mi i no et caldrà mirar al cel.»

«Estany, ets molt pretenciós!... si jo vulgués!...» — li responc.

«Mira, si vols veure el sol, jo el tinc en la meua aigua clara i m'estima tant que fa brillar com el més lluent cristall de coloraines capricioses!... vina a mi i no et caldrà mirar al cel.»

«Estany, ets molt pretenciós!... si jo vulgués!...» li responc.

En venir el dia he tapat el sol i l'Estany no brilla i em diu amb quimera: «Núvol, ets molt dolent!... Deixa que vingui la nit i explicaré a la Lluna i a les Estrelles com ets envejós!...»

En venir la nit he tapat la Lluna i l'Estany no brilla i em diu amb quimera: «Núvol, ets molt dolent!... Deixa que vingui el Vent i li explicaré com ets envejós!...»

I vingué el Vent i em féu plorar i l'Estany em diu tot satisfet. «Heus-aquí el càstic teu!... Em dónes aigua abundant que el Sol i la Lluna faran brillar després!...»

I jo, ple de fúria, li dic: «Espera!...»

I vareig fugir per a no tornar; l'estany és sec, encara.

LOLA ANGLADA-I SARRIERA

TEMES DE FILOSOFIA

DESCARTES. — La més profunda antinòmia en l'obra de Descartes rau en el següent: Descartes diu: *Cogito, ergo sum* i immediatament després: les coses que m'apareixen tan clares com aquesta, per exemple: el fet que 2 i 3 fan 5 deuen necessàriament ésser tan certes com el fet mateix de la meua existència. I aquí es posa la qüestió: què fa d'aquí endavant Descartes: explica el valor de la matemàtica per mitjà d'una teoria que partint de l'existència del jo justifiqui psicològicament el valor de les idees clares i distintes o bé al contrari, des del principi accepta només la idea de la pròpia existència perquè el raonament *Cogito, ergo sum* li sembla tenir el valor d'una demostració matemàtica? En una simple lectura del Discurs del Mètode o de les Meditacions no hi ha dubte que la primera interpretació fóra la justificada, però una reflexió sobre l'obra total de Descartes ensems que una més íntima penetració de l'esperit mateix del filòsof fan, crec, cada vegada més probable la segona interpretació. Descartes fóra així en un sentit molt més profund que fins ara un pròxim precursor de Kant.

DE DESCARTES A KANT. — De Descartes a Kant sempre que es parla d'idees innates es vol dir principis transcendents de la Psicologia.

KANT I ELS TEMPS ACTUALS. — Kant no solament ha sortit triomfant de la pretesa refutació de Darwin, sinó que ha trobat en els temps actuals col·laboradors excel·lents com Dedekind i Cantor.

LA LÒGICA MATEMÀTICA. — La Lògica matemàtica té certs punts de contacte amb Kant. També ella troba insuficient el principi d'identitat (judicis analítics) per a explicar el pensament vàlid. També ella examina i agrupa les diverses classes de funcions del pensament no reduïbles al principi d'identitat (judicis sintètics a priori). Però així com en Kant l'examen és fet damunt el *judici*, en la Lògica matemàtica l'examen és fet damunt la *proposició*. Així la investigació kantiana és Lògica mentre que la Logística és potser només Gramàtica... Cal, però, no separar massa agudament aquests dos termes.

EL PROBLEMA DE L'ESTÈTICA. — El problema real de la Lògica el posa Sòcrates en demanar-se *τί ἐστί*; què és? El problema real de l'Ètica el posà Kant amb la qüestió: *Was sollst du?* què deus? Heus aquí posats dos problemes essencials de la Filosofia: el problema del Ser i el problema del Deure Ser; el problema del Real i el problema de l'Ideal. Com és possible posar el problema de l'Estètica? Crec que la nostra època no més serà mereixedora d'esdevenir clàssica si arriba a formular el problema que realment es posa l'Estètica.

J. CREXELLS I VALLHONRAT.

HOMMAGE A LA GUITARE

Handwritten musical score for a piece titled "Leïger pero' no depressa." The score is written on ten staves, with the first two staves labeled "Voz" (Voice) and "Piano". The music is in 2/4 time and features a key signature of one sharp (F#). The lyrics are written in Spanish and include: "qui ta re le ger a acen do", "ra pi des sub ti les Ho la!", "P den les vi ra ges en i moi les yeny chas", "vi rent bai sen ti men tes me res", and "le ves trop neu ves bai sen las afe...". The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings like "p" (piano) and "pp" (pianissimo). The handwriting is in ink on aged paper.

Mes poe à poe.

1er temps.

Mains qui se garent dans la linge quel poe

Mes poe à poe

Ois! sous le tre mo lo qui son

1er temps

pi re ieins tant même se plai sir nous souviens tou dre le noy

à mes ton. et dans les trams

parti mon air! a mont ne se perd plus de larmes la qui

ta re et la bonne ar me - sous son

charme plus se ver tu mi se ma ri qui ne soit co

1er temps.

en

Instrument se vo lupte les femme se

lent par ci pi son

pène tries

JOAN F. TORT

Hommage à la guitare
guitare —
légers accords —
raffines, subtils

Hola!

Dans
les visages
en émoi
les yeux
charirent,
baisers timides
sur ses lèvres trop neuves,
— baisers lascifs —
mains qui s'égarent dans le linge
quel paillard!
sans le tremolo qui saupire
à l'instant même
de plaisir

nous voudrions fondre...
nos âmes
et dans les transports mourir.
amant, ne répand plus de larmes,
la guitare est la bonne arme.
Sans son charme
plus de vertu, ni de mari que ne suit
coco.
instrument de volupté
tout en feu.
les femmes se faillent
par cupidon
pénétrees...

1913

Original autogràfic, de Joan Sunyer.

EL CONTE DE LA DARRERA PÀGINA

Jo us diré el meu conte. O la meva oració. Tot és u.
Entre vosaltres els companys de cada dia i de les llunyanies de cada dia.

Per la Mort i per l'Amor, germans dins la Mort i dins l'Amor.

Jo us diré com l'amor del treball que ens unia i de la febre del treball que ens posava en lluita i davant l'un de l'altre; jo us diré com per aquell amor i pels guanys i les pèrdues d'aquell amor m'afranquia de la Mort.

I davant del Senyor qui em donava el seu Buf i Ell que em féu no podia desfer-me.

Compareixia jo alliberat de la Mort i del conjur de la Mort i de la llengua de la Mort fàcil a les enraonies efímeres. I venien amb mi les àgils paraules filles del meu alè dins el Buf de Déu.

Les meves paraules vivents que ni jo mateix, que les feia, podria desfer-les.

Ni Déu a mi ni a elles que tots som Imatge seva.

I els que refusen aquesta Retirança no tindran posat ni figura.

Perquè la tenebra no sabrà faisonar-los.

I ells mateixos voldran agitar la tenebra i fer-se i desfer-se. I fer i desfer els altres, en llargues nits engolidores de la inutilitat de l'ensomni.

Jo us diré que el Senyor em féu una mercè concreta.

I ben humana i ben de tots els homes dins la Llei del Senyor.

I aquella mercè fou la son.

Damunt la qual riuen les estrelles i més enlaire la immortalitat.

Jo us diré que per voler del Senyor puc dormir sense destorb ni pesombres. I tornar al treball l'endemà.

Amb vosaltres.

Comptant les hores del dia.

I altra vegada comparèixer davant del Senyor perquè torni a fer-me gràcia de la son.

I pugui dir: — Ja veieu; ni les meves obres em lleven la son.

I damunt d'elles só l'home que sap dormir.

Saviesa de conte o d'oració. Tot és u.

I darrera la porta hi ha un fus. Acabat, Amén, Jesús.

J. M. LÓPEZ-PICÓ.

1. The first part of the document
describes the general situation
of the country and the
state of the economy.
It also mentions the
political situation and the
state of the army.

2. The second part of the document
describes the state of the
economy and the state of the
army. It also mentions the
political situation and the
state of the country.

3. The third part of the document
describes the state of the
army and the state of the
economy. It also mentions the
political situation and the
state of the country.

4. The fourth part of the document
describes the state of the
country and the state of the
army. It also mentions the
political situation and the
state of the economy.

LAFONT I ECHAURREN

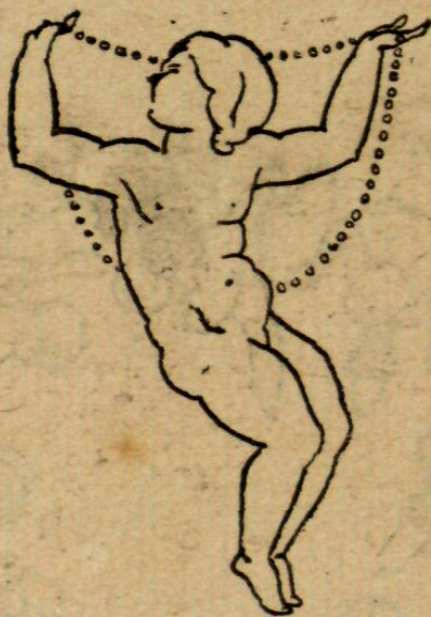
GRAVADORS

RAMBLA DELS ESTUDIS, N° 13 i BONSUCCÈS, N° 1
TELÈFON 5218-A

Si d'una cosa excel·lent es diu, en saborejar-la, que els àngels hi canten, dels gravats que la Casa Lafont i Echaurren ha fet pel nostre Almanac, podem dir que els àngels hi canten i ballen. Mireu sinó, aquests angelets que, entrellaçats per la imaginació del artista, fan una sardana gairebé rigurosament circular. Es la joia plàstica que els fa moure i cantar, i és la reproducció rigurosa que els obliga a divertir-se en circumferència — acte meravellós de classicisme que al mateix Pierre Lasserre en persona meravellaria.

UAB

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

JAUME MERCADÉ

ORFEVRE

CLARIS, 26 2.0n

Orgia d'un anunci: or, ferro i argent. Cal haver vist l'exposició d'En Jaume Mercadé: roses, flors i fruites, girasols. En cal llegir el catàleg: ametistes i safirs, maragdes i agata, turqueses. La virtut fràgil demana clemència: penjolls de malaquita, anells de pedra-blava, tiretes de maragdes. El donzell mesurat es torba i desficia: agulles argentines, camafeus únics. El clergue exemplar compon una nova lletania i lloa Nostra Dona amb una riquesa de vocabulari i un joc dolç de vocals, suau: canolobres d'argent, repujats d'esfalt. La llengua feixuga s'humiteja d'una llecor divina i el nom de l'expositor és auriolat d'encens. Com una mènada d'Orient i desafiant l'hortalissa que de tan alta fa nostre viure obac la musa rapida pel rei En Jaume Mercadé s'arrenca els vels pudibunds i s'ofereix acuirada amb la més fol·la pedreria. Regraciem el seu present i sapiguem correspondre a la generosa oferta jassia baratant els trossos de mineral preciós, laborat amb seny i ciència, per les nostres engrunes de coure d'encuny nacional. Com diu molt bè N'Eduard M. Puig, sempre hi sortirem guanyant.

F. QUER

PALLA, 27

Segurament el llegidor sentirà una curiositat terrible de saber què miren aquests homes que l'art mai prou alabat de Xavier Nogués ha posat en aquesta capçalera. La intensitat pintoresca amb què llueixen, revela l'excel·lència del objecte llucat. L'actitud que, d'altra banda, tenen demostra que es deu tractar d'alguna d'aquelles coses que no s'acostumen a veure gaire, si no és de temps en temps, com les cometes. Nosaltres que estem en el secret ho esbombarem tot seguit encara que l'interessat s'hi enfadi. Es tracta d'una tela antiga admirable que l'antiquari F. Quer té en la seva botiga del Carrer de la Palla, 27. Si algú té interès de veure-la pot passar per l'esmentat carrer i, tot procurant no equivocar-se de casa, perquè això li podria portar perjudicis, entrar en aquell establiment de compra i venda d'antiguitats, mirar-se-la bé i de passada esguardar tot aquell bé de Déu de coses boniques que la patina del temps ha pres compte d'avalorar als nostres ulls massa taupers i recelosos.

M. BAYÉS

TALLERS, 32

Així com hi ha llibreries que s'especialitzen en obres de caràcter pedagògic, altres tenen fama per la literatura, i moltes per no tenir res del que se'ls demana, la Casa Bayés té un renom extraordinari per l'expedició d'obres d'art. Ja poden demanar llibres de tota mena. Des de Miquel Angel al nostre Isidre Nonell, passant per En Moreno - Carbonero, des de l'estatuària grega fins a la negra que el gran Apollinaire descobrí, tot se troba comentat i elogiat i popularitzat en les obres que En Bayés procura al públic. Ara mateix acaba de rebre, com un requisit de llibreter, *Estudis de la Figura Humana* d'Elwood i Yerbury i *Manual d'Anatomia Artística* de Thomson que recomanem als artistes i als literats i als diletants de totes les categories.

MORALITATS I PRETEXTOS

EL VENTALL, L'OMBREL·LA I EL SENYOR CARDÚS

Deia el ventall, diu: — Jo sé la gosadia de les dones.

L'ombrel·la li replicava:

— Si, però darrera teu, jo cobricel llur feblesa.

I el senyor Cardús (que té tota una botiga de ventalls i ombrel·les al carrer de la Portaferriça, n.º 10), escoltant-les:

— Mare de Déu, quin tripijoc. Jo ja ho deia: cada casa es un món!

R. SUNYER

GRANVIA, 643

Ara que sembla que Barcelona se'ns descongestiona, és curiós d'observar com els esquitxos d'aquesta magrana, que és la ciutat vella, s'escampen per la nova. A la Granvia de les Corts Catalanas, 643, entressol, hi ha caigut, per exemple, un joier, vingut nomenys que del cor d'un carrer vetustíssim, un orfebre per tradició, dels que podrien mostrar la tradició familiar de l'ofici per una genealogia brillant com les que ens conta Benvenuto Cellini en les seves Memòries. Es diu Sunyer i viu just davant de l'Hotel Ritz o Hostal Ritz, segons la nominació del gran Pu-jols. Ven joies i esmalts i argenteria, i només d'entrar a la casa, ja es perd el món de vista. Si algun dels nostres llegidors té negoci de vaixells o de colonials o de bacallà, o ha fet mantes pels gloriosos exèrcits de la Nova Santa Al·liança, els recomanem que hi portin la senyora i li comprin anells i arrecades i agulles i penjarelles.

UAB

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

COMAS I C.^{IA}, S. EN C.

PASSEIG DE GRACIA, 2

Vostè, Sr. Mas, que tem de vestir groller i que és esclau d'una deixadesa hereditària; vostè, Sr. Ratés, que galleja tot bufat i esterrufat davant d'uns ulls blaus hàbilment combinats amb unes trenes esmaperdudes sobre unes tetines totjust insinuades però que s'encongeix en adornar-se que és vençut pel contrincant que sap l'alçada justa d'un coll i ha encertat el color dels botins; i vostè, Sr. Malvehí, que s'ha fet una tortura de trobar un berret que li escaigui i que viu sense sossec, arran d'una astènia inguarible per mor dels berreters desassabentats. Mirin-se aquest senyor que ha dibuixat expressament el cèlebre Babel: acaba d'heure el secret i, d'un bot, copça tota la joia d'un migdia d'hivern al Passeig de Gràcia. S'ha compromès amb la casa Comas i C.^a S. en C. per a servir-se'n per a al seu habillament i ni el capell el tortura, ni les oscil·lacions del format de colls i punys. ni el cenyit del gec americà, ni la inoportunitat d'uns botins, ni el nus de la corbata, ni, a tant arriba la facilitat que hom dóna al client, el dia dels sants i aniversaris de compromís perquè, basta d'orientar-los una vegada, i els Srs. Comas i C.^a S. en C. cuiten a trametre un present que els fa quedar bé a vostès i acreix el crèdit de l'establiment tan ben situat al mig de la nova Barcelona que és com si diguéssim el cor de la nació.

UAB

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

EPIGRAMA
ALS SENYORS RIERA, PASTISSERS DE
LA RAMBLA DE CANALETAS, N°s 9 i 11

Entre els oficis lloarem primer
el que recull la mel de tots els dies.
Seràs el nostre artifex, Pastisser,
que commemoras cada esplai i té
per cada goig, ton seny, ses llepolies.

MANUEL
VALENTI

JOIER

PASSEIG DE GRACIA. 24

BARCELONA

*PUBLICACIONS
DE
LA REVISTA*

GRANVIA, 613

Amb l'any desaparegut «La Revista» començà de desenrotllar el pla d'edicions, descongestionant la seva Biblioteca. Des d'allavors els llibres han anat apareixent en seccions ordenades per objectes: Les publicacions de «La Revista» propiament dites, que publiquen llibres de poesia catalana, filosofia, estudis d'art, pedagogia, crítica literària, sociologia, etc. «La Col·lecció de Lírics Mundials» que tradueix les millors obres líriques dels poetes estrangers antics i moderns. «Les belles edicions de «La Revista», secció nova que s'iniciarà ara mateix amb «La Catalunya Pintoresca» de Xavier Nogués, comentada per Francesc Pujols i amb Pref. de Joan Sacs, i publicarà edicions luxoses d'obres modernes amb la col·laboració del nostres millors artistes. La Col·lecció d'Estudis Polítics es compon, com el seu mateix títol indica, de llibres on s'estudien els més interessants problemes de la política. Dintre poc començarem també noves seccions de monografies d'art antic català, d'edicions de clàssics catalans, de viatges, d'art modern, de novel·les, etc. Podrem dir, per tant, després de tot això que «La Revista» és l'esforç editorial que en l'ordre estricte de la cultura ha fet més per Catalunya.

TAULA DE MATERIES

	<u>Pàgs.</u>
CALENDARI per a 1919	13
PRONÒSTIC	39

POESIES:

<i>En ser al maig</i> (Mercè Vila i Reventós).....	44
<i>Espurnes hel·lèniques</i> (L. Nicolau d'Olwer, trad.)	54
<i>Estances</i> (Miquel Ferrà, trad.).....	60
<i>A una donzella</i> (Ferran Soldevila)	70
<i>Sonet americà</i> (Marià Manent).....	73
<i>L'alta contemplació</i> (Josep Lleonart).....	82
<i>El bosc damnat a mort</i> (Llorenç Riber)	92
<i>Prometença</i> (Joaquim Folch i Torres)	101
<i>Tardoral</i> (Guerau de Liost)	106
<i>Cançó d'un capvespre d'hivern</i> (Trinitat Catasús)	112
<i>Cançó dolça</i> (Joan Capdevila i Rovira).....	116
<i>Amb els àngels</i> (Maria Antònia Salvà, trad.)	134
<i>El meu carrer</i> (Clementina Arderiu)	140
<i>L'agonia</i> (Lluís Valeri)	148

	<u>Pàgs.</u>
<i>Carroussel</i> (V. Solé de Sojo)	184
<i>Data</i> (J.-M. Junoy)	185
<i>La cursa</i> (Lluís Bertran i Pijoan)	221
<i>El poema ingent</i> (J. Millàs-Raurell)	229
<i>El naufragi</i> (Joan Arús)	254
<i>Eugènia</i> (Josep Maria de Sagarra)	262

PROSA:

<i>El mur de les roses i de l'amor</i> (Ventura Gasol)	47
<i>Les il·lusions del matrimoni Sureda</i> (Carles Riba)	57
<i>La vella del diumenge</i> (Joaquim Folguera)	63
<i>Deures socials de la nova generació autonomista</i> (M. Vidal i Guardiola)	74
<i>Benet Mercader i l'art modern</i> (Josep Aragay)	84
<i>Música de l'esdevenidor</i> (E. Vallès)	89
<i>Un viatge a mitja nit</i> (Alexandre Plana)	96
<i>Capítol II d'una autobiografia</i> (J. V. Foix)	102
<i>Marian Fortuny i «La mascarada» de la galeria Pella</i> (M. P. Sani-diumenge)	108
<i>Orientacions comercials</i> (Fèlix Escalas)	114
<i>Pere Marcet</i> (Gaziel)	120
<i>Problema de Catalunya, abans que problema d'Ibèria</i> (Josep M. Pi i Sunyer)	125
<i>Una nit als «Noctàmbuls» de París</i> (Eudald Duran-Reynals)	127
<i>L'èxit d'Isidre Nonell i el fracàs del seu art</i> (Joaquim Folguera) .	130
<i>Un patró del nacionalisme</i> (Xenius)	137
<i>La qüestió social</i> (Enric Jardí)	142
<i>La capacitat de Catalunya i el problema de l'autonomia</i> (Isidre Lloret)	145
<i>De pedagogia catalana</i> (Alexandre Galí)	149

	<u>Pàgs.</u>
<i>El nacionalisme català en les grans cròniques</i> (Ramon d'Abadal i Vinyals)	155
<i>La puixança de l'obra de Joaquim Vayreda</i> (D. Carles)	160
<i>En Prat de la Riba i la política de Mallorca</i> (Guillem Forteza)..	163
<i>L'assaig</i> (Carles Soldevila)	168
<i>L'Europa jove</i> (A. Rovira i Virgili).....	173
<i>Sobre el maximalisme</i> (M. Reventós)	175
<i>El cim</i> (Josep Carner)	186
<i>La traça preciosa d'En Ramon Martí i Alsina</i> (J. Sacs)	193
<i>Tres màximes d'Epictet</i> (J. Farran i Mayoral, trad.)	197
<i>Es hora de parlar de Tànger</i> (R. Gay de Montellà).....	200
<i>La nova hipocresia de l'hipòcrita santificat</i> (R. Rucabado)	215
<i>A la vessant Nord...</i> (Terradas)	218
<i>El miratge de l'Orient</i> (Jaume Brossa)	223
<i>Itàlia i Catalunya</i> (Joan Estelrich).....	232
<i>Els dialectes catalans i la llengua literària</i> (Pompeu Fabra)	240
<i>La tenda de llibres vells</i> (Ernest M. Ferrando)	245
<i>La resurrecció arqueològica de Catalunya</i> (P. Bosch Gimpera) ...	252
<i>Les biblioteques populars a Barcelona</i> (Jordi Rubió)	256
<i>Dues èpoques de la poesia catalana</i> (Manuel de Montoliu)	267
<i>L'estany</i> (Lola Anglada i Sarriera)	275
<i>Temes de filosofia</i> (J. Crexells i Vallhonrat)	276
<i>El conte de la darrera pàgina</i> (J. M. López-Picó)	282

GRAVATS:

<i>Poble tarragoní</i> (Joaquim Mir)	45
<i>Paisatge d'Olot</i> (Francesc Vayreda).....	46
<i>Dibuix colorit</i> (Manuel Cano)	55
<i>Sanguina</i> (Manuel Humbert)	56
<i>Bust en pedra</i> (Enric Casanovas)	61

	<u>Pàgs.</u>
<i>Esculptura</i> (Esteve Monegal).....	62
<i>Paisatge de Mura</i> (Rafael Benet).....	71
<i>Paisatge de la Vall d'Aràn</i> (Jaume Guardia)	72
<i>Dibuix</i> (Benet Mercader)	85
<i>Retrat de la senyoreta P.</i> (Ignasi Mallol)	87
<i>Retrat</i> (Ricart Canals)	88
<i>Noi</i> (Domènec Carles)	99
<i>Noi de Tossa</i> (A. Espinal)	100
<i>La mascarada</i> (Marian Fortuny)	109
<i>Dibuix</i> (Marian Fortuny)	110
<i>Flors</i> (Joan Miró)	123
<i>Bodegon</i> (Enrich C. Ricart).....	124
<i>Dibuix</i> (Isidre Nonell)	131
<i>Retrat de noia</i> (Joaquim Sunyer).....	135
<i>Retrat de noi al llapis</i> (Josep de Togores).....	136
<i>Paisatge</i> (Daniel Guardiola).....	143
<i>Safaretx</i> (Francesc Gimeno).....	144
<i>Paisatge d'Olot</i> (Iu Pascual).....	153
<i>Mallorca. — Paravent</i> (Joan Colom).....	154
<i>Dibuix</i> (Joaquim Vayreda).....	161
<i>Retrat</i> (Josep Aragay).....	171
<i>Paisatge</i> (Xavier Nogués).....	172
<i>Dona asseguda</i> (Aristides Maillol)	191
<i>Manola</i> (Manuel Hugué)	192
<i>Dibuix</i> (Ramon Martí i Alsina)	194
<i>Pintura</i> (Joaquim Torres-García)	213
<i>La noia de Pocell</i> (J. M. Marquès-Puig).....	214
<i>Retrat</i> (Josep Obiols).....	219
<i>Flors</i> (Rafel Sala)	220
<i>Esculptura</i> (Josep Clarà)	227
<i>Figureta en bronzo</i> (Josep Amargós).....	228
<i>Foques</i> (Pere Inglada).....	257
<i>Retrat</i> (Joan Mirambell)	258

	<u>Pàgs.</u>
<i>Joia</i> (Jaume Mercadé)	265
<i>Retrat dels nois H.</i> (Feliu Elies)	266
<i>Joia</i> (Ramon Sunyer).....	274

AUTÒGRAFS:

<i>Hommage à la guitare</i> (Joaq. Sunyer)	281
--	-----

MÚSICA :

<i>Déu eternal</i> (Robert Gerhard)	243
<i>Hommage à la guitare</i> (Joan F. Tort).....	278

EN LA PRESENT CIUTAT DE BARCELONA,
A PRIMERS DE GENER DE MIL NOUCENTS DINOU,
AMB EL GENERÓS AJUT
DE LES SENYORES VÍDUES DE JOAQUIM VAIREDA I DE PELLA I FORGUES
DELS SENYORS FRANCESC ARMENGOL I DURAN
I JOSEP-MARIA DE SUCRE
I AMB LA DEL MUSEU DE LA CIUTADELA,
ELS QUALS, CEDINT INÈDITS EN PODER LLUR
O FACILITANT REPRODUCCIONS
HAN ENRIQUIT EL CONTINGUT D'AQUEST ALMANAC
TERMINA LA IMPRESSIÓ DEL MATEIX
A CURA DE LA CASA HENRICH I C.^a
I AMB LA COOPERACIÓ DISTINGIDA
DELS GRAVADORS LAFONT I ECHAURREN.
«LA REVISTA» ELS REGRACIA A TOTS
I FA VOTS
PERQUÈ LA DATA DE L'APARICIÓ DE L'ALMANAC
COINCIDEIXI
AMB LA DEL NOSTRE LLIBERAMENT NACIONAL.

PREU: 5 PESSETES